

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย บทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนา
กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน
บนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จ.ตราด

Role of Public Organizations towards the Development of
Sustainable Nature-based Tourism Activities in Ko-Chang area,
Ko-Chang Sub-district, Trat Province

โดย รัชพงษ์ วงศาโรจน์ และคณะ

สิงหาคม 2550

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย บทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนา
กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง
กิ่งอำเภอเกาะช้าง จ.ตราด

Role of Public Organizations towards the Development of
Sustainable Nature-based Tourism Activities in Ko-Chang area,
Ko-Chang Sub-district, Trat Province

คณะผู้วิจัย

รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์

สุวรรณี ตริวัฒน์วงศ์

อัจฉริยา คักดีนรงค์

สังกัด

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่
อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดบูรพา (เกาะช้าง)

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วย การได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะวิจัยขอขอบคุณ ดร.เทิดชาย ชัยบำรุง และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักประสานการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณคณะกรรมการพิจารณา รายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดและความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรายงานวิจัยฉบับนี้

คณะวิจัยขอขอบคุณผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐทุกระดับที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ ได้แก่ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คณะผู้บริหารจังหวัดตราด คณะผู้บริหารอำเภอเกาะช้าง คณะผู้บริหารหน่วยงานส่วนท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเขต 5 และสำนักงานอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง และขอขอบคุณผู้ประกอบการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและตัวแทนชุมชนทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับคณะวิจัย

คณะวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลกรงานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง และหากมีความผิดพลาดใดเกิดขึ้น คณะวิจัยขออภัยและขออภัยมา ณ โอกาสนี้

รักษพงศ์ วงศาโรจน์,

สุวรรณี ตริวัฒน์วงศ์

อัจฉริยา ศักดิ์นรงค์

31 สิงหาคม 2550

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เกาะช้างเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากดังจะเห็นได้จากสถิติการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้สรุปว่า ในปี พ.ศ. 2548 เกาะช้างเป็นพื้นที่ที่นำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับที่ 13 โดยนำรายได้เข้าประเทศถึง 1,324 ล้านบาท นอกจากนี้ยังพบว่าถึงแม้ว่าในปี พ.ศ.2548 อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวต่างชาติของประเทศจะติดลบ แต่เกาะช้างมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นถึงเกือบร้อยละ 50 (โดยนักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีส่วนแบ่งถึงร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวเกาะช้าง)

นอกจากศักยภาพทางด้านอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว พื้นที่เกาะช้างเองก็มีศักยภาพทางด้านอุปทานสูงโดยเฉพาะศักยภาพในด้านความสมบูรณ์และหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในท้องทะเลและในป่าบนเกาะ ด้วยเหตุผลนี้รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดตำแหน่งของเกาะช้างให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายระดับบน โดยหนึ่งในมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวคือ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งเป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวของเกาะช้าง เช่น การดำน้ำดูปะการัง การพายเรือคายัค การบินเขา การเล่นเรือและตกปลา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีจากแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอดีตที่ผ่านมาว่า การเติบโตของนักท่องเที่ยวมักจะต้องแลกด้วยความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การลดลงของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ ในที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้างจึงควรต้องมีการวางแผนและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างอย่างระมัดระวัง โดยพยายามให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและชุมชนน้อยที่สุด ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

องค์การการท่องเที่ยวโลกได้ให้นิยามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า หมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของทั้งนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นโดยมีการป้องกันและเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นในอนาคตด้วย ซึ่งแนวทางการพัฒนาข้างต้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและจัดสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหลักคือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางและท้องถิ่น

หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการจัดการทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชน การกำกับดูแลและควบคุมการใช้ทรัพยากรสาธารณะของกิจการท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับบทบาทที่

ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมาว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืนเพียงไร มีข้อจำกัดหรือปัญหาประการใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐว่าควรมี (หรือควรปรับ) บทบาทหน้าที่อย่างไรในการที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมาว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืนเพียงไร มีข้อจำกัดหรือปัญหาประการใดบ้าง เพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐว่าควรมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทขององค์กรภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในระยะเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนค้นหาและอุปสรรคในการดำเนินการ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การเก็บแบบสำรวจความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากบทความ ตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเชิงนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1 กลุ่มประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วย ตำแหน่งจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน
- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจความคิดเห็น ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กระทำโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกประเภทของแต่ละกลุ่มประชากรและเป็นตัวแทนทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ

วิธีการศึกษา

- 1 การศึกษาเอกสาร เพื่อทบทวนความรู้จากเอกสาร รายงานการวิจัย
- 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการโครงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง เพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3 การสำรวจความคิดเห็นของภาคเอกชน และภาคประชาชนที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการพัฒนาการโครงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง
- 4 การสังเกตกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างต่างๆ ในปัจจุบันทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทาน
- 5 การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาการโครงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างและผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ ซึ่งมีรายละเอียด

ดังนี้

- แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการโครงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากตัวแทนกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยประเด็นคำถามที่สำคัญดังนี้ บทบาทหน้าที่ด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการโครงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ
- แบบสำรวจ เป็นการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการโครงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research)

- การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จากข้อมูลแบบสำรวจโดยทำการวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงกลุ่ม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ
- การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาที่ได้จากแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์ และจากข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ

ผลการวิจัย

จากผลความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆที่มีต่อบทบาทภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และตัวแทนชุมชน พบว่าภาคส่วนต่างๆมีความคิดเห็นต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆต่อไปนี้ค่อนข้างแตกต่างกัน ได้แก่ (1) ด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (3) การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (4) การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (5) การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และ (6) การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในทุกด้านสูงกว่าภาคเอกชน และภาคประชาชน ยกเว้นบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งภาคเอกชนและภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านนี้สูงกว่าความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐเอง โดยในข้อที่ภาคประชาชนและภาคเอกชนเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทมากที่สุดคือ ข้อ การสร้างภาพลักษณ์ให้เกาะช้างเป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รองลงมาได้แก่ข้อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมเหล่านั้น

นอกจากนี้จากผลดังกล่าวยังสามารถสังเกตได้ว่าภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชน ส่วนภาคเอกชนก็มีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชน

ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรสนับสนุน/ส่งเสริมนั้น ผลการสำรวจความคิดเห็นของทั้ง 3 ภาคส่วนสามารถสรุปได้ว่าทั้งสามภาคส่วนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมควรส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอันดับแรกสุดคือ การดำเนินาตุปะการัง รองลงมาได้แก่กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ส่วนกิจกรรมที่ทั้ง 3 ภาคส่วนเห็นว่าควรสนับสนุนหรือส่งเสริมเป็นลำดับท้ายได้แก่ การไต่ผา/ปีนเขา การส่องสัตว์/ดูนก และการส่องแพ/เรือยาง

นอกจากนี้ทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่ากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานสูงสุดคือกิจกรรมการดำน้ำดูปะการัง โดยหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานรองลงมาได้แก่ กิจกรรมการพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น ในขณะที่ภาคเอกชนและภาคประชาชนเห็นว่ากิจกรรมที่ศักยภาพทั้งทางด้านอุปสงค์รองลงมาคือ กิจกรรมการเดินป่า/ตั้งแคมป์ กิจกรรมที่มีศักยภาพทางด้านอุปทานรองลงมาได้แก่ กิจกรรมการเที่ยวถ้ำและน้ำตก ส่วนกิจกรรมที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานน้อยที่สุดคือกิจกรรมการปั่นจักรยาน/ไต่เขา และกิจกรรมการส่องสัตว์/ดูนก

สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนั้น ทั้งสามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในด้านต่างๆค่อนข้างแตกต่างกัน โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นว่าปัจจัยด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าปัจจัยด้านธรรมาภิบาลมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่ภาคประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านกฎระเบียบราชการมีความสำคัญมากที่สุด

ในด้านจุดแข็งนั้นในภาพรวมทั้งสามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีจุดแข็งอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ อุปกรณ์เครื่องมือและธรรมาภิบาล ภาคประชาชนมีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดได้แก่ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล

ส่วนความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกนั้นทั้ง 3 ภาคส่วนมีความคิดเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่ผลต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง โดยทั้งสามภาคส่วนเห็นว่าปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด และเป็นปัจจัยที่เป็นโอกาสต่อการพัฒนามากที่สุด อย่างไรก็ตามสำหรับปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุดนั้นในส่วนของหน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าปัจจัยด้านความรู้/ความเข้าใจ/ความสามารถ ของชุมชนเป็นปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุด ในขณะที่ภาคเอกชนและภาคประชาชนต่างเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านสาธารณูปโภค

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส

จุดแข็ง

- รัฐบาลของประเทศให้ความสำคัญสูงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาเกาะช้างมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงมาก โดยรัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายรับจากนักท่องเที่ยวไว้ในอัตราที่สูง และรัฐบาลยังได้จัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคือ องค์การพัฒนาศูนย์ที่พิเศษ (อพท.) สำนักงานเขตพื้นที่พิเศษ 1 และได้อนุมัติงบประมาณให้กับองค์กรดังกล่าวดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นสำหรับการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างโดยเฉพาะ คือ อพท. โดย อพท.สพท.1 เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่วางแผนและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในภาพรวมซึ่งครอบคลุมทุกมิติ ดังนั้น อพท. จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการประสาน/เชื่อมโยง/และสนับสนุนให้องค์กรและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน/ดำเนินงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ
- ความคล่องตัวในการสนับสนุน/ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เนื่องจาก อพท.เป็นองค์กรมหาชน ที่มีได้อยู่ภายใต้ระบบราชการ ดังนั้นงบประมาณในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ อพท. จึงมีความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเพื่อนำไปใช้ในโครงการต่างๆ ได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี

จุดอ่อน

- องค์กรส่วนท้องถิ่นยังขาดความพร้อมและยังไม่สามารถรับช่วงหลังโครงการเสร็จสิ้นได้ เนื่องจากองค์กรส่วนท้องถิ่นเช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลเพิ่งจะมีการจัดตั้งได้ไม่นาน องค์กรดังกล่าวยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน เช่น จำนวนบุคลากร ทักษะของบุคลากรในหน้าที่งานที่ทำ ขาดบุคลากรที่ทำหน้าดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ภาษีท้องถิ่นที่เก็บได้มีมูลค่าต่ำกว่าที่ควร จึงทำให้องค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโยงนโยบาย วางแผน กำกับดูแล และดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ นอกจากนี้เมื่อโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหลายเสร็จสิ้น (เช่น การสร้างระบบบำบัดขยะ น้ำเสีย หรือห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น) องค์กรส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นต่อไปได้เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณ
- การเชื่อมโยง/ประสานข้ามหน่วยงานยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าจะมี อพท.สพท. 1 เป็นเสมือนหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างโดยเฉพาะ แต่หน่วยงานดังกล่าวก็ยังไม่มีความสามารถในการตัดสินใจหรือกำหนดมาตรการใดๆได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีหลายองค์กรที่มีภาระรับผิดชอบในแต่ละด้านตามกฎหมายอยู่แล้ว (เช่น สำนักอุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่อุทยาน และกรมเจ้าท่าในเขตทะเล เป็นต้น) จึงทำให้การกำหนดนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติงานด้านต่างๆยังขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลให้ในการทำงานเจ้าหน้าที่ก็จะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้มุมมองของต้นสังกัดตนเองโดยขาดการมองภาพรวมและประสานงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆ
- การประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความชัดเจน เนื่องจากได้มีการปรับโครงสร้างกระทรวงของรัฐบาลที่ผ่านมา ส่งผลให้งานด้านการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยว การดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ซึ่งในอดีตเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไม่มีหน่วยงานดำเนินการ

นอกจากนี้ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณต่างๆบนพื้นที่เกาะช้าง จึงทำให้ภาคส่วนต่างๆยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาตามบริเวณต่างๆ

- การโยกย้ายข้าราชการและการปรับโครงสร้าง ส่งผลให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างหรือโยกย้ายข้าราชการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเจ้าหน้าที่ใหม่หรือหน่วยงานใหม่ที่มีบทบาทรับผิดชอบก็มักจะริเริ่มโครงการใหม่โดยขาดการดำเนินนโยบายเดิมให้ต่อเนื่อง นอกจากนี้ในบางครั้งมาตรฐานและความจริงจังในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งในแต่ละยุคก็มีความแตกต่างกัน
- การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายๆประการ เช่น การไม่สามารถพิสูจน์สิทธิความเป็นเจ้าของที่ดินได้อย่างชัดเจน บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐมีจำนวนน้อย ขาดแคลนงบประมาณ (เช่น เรือลาดตระเวนเสีย หรือขาดงบประมาณน้ำมัน) จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการและประชาชนมีความรู้สึกที่รัฐบาลให้ความสำคัญและจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชนกลุ่มต่างๆไม่เท่าเทียมกัน

โอกาส

- ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ไม่ยากนัก โดยเกาะช้างยังคงมีความสมบูรณ์ในทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งในป่าและใต้ผืนน้ำ แต่ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆต้องตระหนักว่าทรัพยากรเหล่านี้เป็นโอกาสที่หมดไปได้อย่างรวดเร็ว หากขาดการทำนุบำรุงและการจัดการดูแลที่ดีพอ
- มีความพร้อมของธุรกิจสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูง โดยในปัจจุบันบนเกาะช้างมีโรงแรมที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตั้งแต่กลุ่มแบ็คแพคเกอร์ไปจนถึงกลุ่มที่ต้องการความหรูหรา นอกจากนี้ยังมีบริษัททัวร์จำนวนมากที่ขายกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง และยังมีความพร้อมเกี่ยวกับธุรกิจสนับสนุนอื่นๆที่เกี่ยวข้องเช่น ร้านอาหาร รถรับส่ง เป็นต้น
- รัฐบาลมีโอกาสหารายได้จากการท่องเที่ยวไปใช้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้อีกมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลท้องถิ่นยังเก็บภาษีได้ในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมากเมื่อเทียบกับการเติบโตของนักท่องเที่ยวและการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการบนพื้นที่เกาะช้าง ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถจัดเก็บภาษีต่างๆได้อย่างเต็มที่และเป็นระบบ ก็จะทำให้มีงบประมาณเพื่อใช้ส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อีกมาก
- ชุมชนบางแห่งเริ่มมีการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นตัวอย่างและเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับชุมชนอื่นๆต่อไป เช่น ชุมชนสลักคอกมีการจัดกิจกรรมพายเรือคายัค ชุมชนสลักเพชรมีการจัดกิจกรรมเดินป่าชมหิ้งห้อย เป็นต้น

อุปสรรค

- กลุ่มนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมกาบริโภคแบบบริโภคนิยม จากการเติบโตและพัฒนาของเกาะช้างที่มีความเจริญและทันสมัยมากขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนไปโดยนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์เริ่มเปลี่ยนไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง และนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นเป็นกลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบายมีพฤติกรรมกาบริโภคเสมือนอยู่ในเมือง จึงส่งผลให้เกาะช้างเริ่มประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมหลายด้าน เช่น ปัญหาการมีน้ำไม่พอใจ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาการเสื่อมโทรมของปะการังและป่าชายเลน เป็นต้น
- กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการจากต่างถิ่น จึงทำให้การขอความร่วมมือหรือการประสานงานกับผู้ประกอบการทำได้ค่อนข้างลำบาก เช่น ผู้ประกอบการกิจการให้บริการดำน้ำดูปะการัง และโรงแรมหลายแห่งเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งไม่ได้พำนักอยู่ที่เกาะช้าง เป็นต้น
- ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม สืบเนื่องจากปัญหาทั้งทางด้านการบุกรุกที่ดินที่เคยเป็นป่า การปล่อยมลพิษจากกิจการ (เช่น น้ำเสียจากโรงแรมและนาุ้ง) และการมีนักท่องเที่ยวไปใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ปะการัง และน้ำตก) มากเกินไปและขาดความระมัดระวัง
- ฤดูกาลท่องเที่ยว เนื่องจากเกาะช้างอยู่บริเวณที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีฝนตกชุก จึงทำให้ฤดูกาลท่องเที่ยวหลักมีระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบริเวณบนฝั่งเมื่อฝนตก เช่น การเดินป่า ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงเวลาดังกล่าวน้อย ส่วนช่วงเวลาที่มียกนักท่องเที่ยวจากต่างชาติมาก บางครั้งแหล่งท่องเที่ยวบนฝั่งก็มียกสภาพลดลง (เช่น น้ำตกไม่มีน้ำ เป็นต้น)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

- บทบาทภาครัฐในด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น หน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นที่ภาครัฐมีบทบาทในด้านนี้สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชนและภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความช่วยเหลือทางการเงิน และแหล่งเงินทุน ด้านคำแนะนำ ด้านการกำกับดูแลมาตรฐาน และด้านการวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรการและโครงการต่างๆที่ภาครัฐได้จัดทำ ยังไม่เป็นรับรู้และไม่เป็นรูปธรรมในมุมมองของผู้ประกอบการและประชาชน
- บทบาทด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นั้น หน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นที่ภาครัฐมีบทบาทในด้านนี้ สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชนและภาคประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการและ

ประชาชนยังขาดการรับรู้โครงการและต่างๆที่ภาครัฐได้จัดทำ และอาจเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีบทบาทในด้านดังกล่าวไม่เต็มที่นัก

- ทั้งสามภาคส่วนมีความคิดเห็นตรงกันว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุดคือการดำน้ำดูปะการัง ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดเห็นในด้านศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ จากทั้งสามภาคส่วนที่เห็นว่ากิจกรรมการดำน้ำดูปะการังเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพทั้งสองด้านสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะช้างส่วนใหญ่ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาเป็นการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อดูปะการัง อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐต้องตระหนักถึงความเสื่อมโทรมที่มากขึ้นของปะการังตามบริเวณแหล่งดำน้ำรอบๆเกาะช้างอย่างต่อเนื่อง โดยควรสร้างภาพลักษณ์และการรับรู้แก่ทั้งภาคประชาชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ว่านอกจากปะการังแล้วเกาะช้างยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทอื่นที่น่าส่งเสริมและนำเดินทางมาท่องเที่ยวอีกมาก
- ในส่วนของปัจจัยภายในที่มีผลต่อบทบาทของภาครัฐในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหลักของหน่วยงานภาครัฐคือปัจจัยด้านบุคลากร ทั้งในด้านความเพียงพอและความชำนาญ ทั้งนี้หน่วยงานทั้งหลายอาจเห็นว่าการเติบโตที่รวดเร็วของเกาะช้าง ทำให้โครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถปรับตามได้ทัน ส่วนด้านผู้ประกอบการและภาคประชาชนเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหลักของหน่วยงานภาครัฐคือปัจจัยด้านธรรมาภิบาลทั้งในด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ และในด้านการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองกลุ่มนี้มองว่ารูปแบบการพัฒนาของเกาะช้างในอดีตที่ผ่านมา จะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่มากกว่ารายย่อยหรือชุมชน และอาจเห็นยังมีโครงการหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างที่มีได้มีการเปิดเผยรายละเอียดให้กับสาธารณะอย่างเพียงพอ
- ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น นอกจากปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทั้งสามภาคส่วนเห็นว่ามี ความสำคัญและเป็นโอกาสมากที่สุดแล้ว ในส่วนของปัจจัยด้านนักท่องเที่ยวทั้งสามฝ่ายยังเห็นว่าปัจจัยภายนอกด้านความสนใจและความสามารถในการจ่ายในระดับที่เป็นโอกาสสูงมาก แต่ในด้านความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ทั้งสามภาคส่วนยังเห็นว่าปัจจัยด้านนี้เป็นโอกาสเพียงในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระยะที่ผ่านมากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวที่เกาะช้าง เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกและสบาย โดยขาดความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงทำให้ปริมาณขยะและน้ำเสียจากนักท่องเที่ยวต่อรายสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ควรตระหนักถึงกลไกการพึ่งพาระหว่งองค์การของตนกับองค์กรอื่นๆ ทั้งในด้านงบประมาณและหน้าที่การทำงาน โดยควรมีการร่วมกันวางแผนการพัฒนาเพื่อร่วมกันจัดทำ

งบประมาณและวางแผนกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซ้อน ไม่แยกขาดกัน (ไม่ยึดติดเฉพาะตามกรอบการดำเนินงานขององค์กรตนเท่านั้น) และเป็นกิจกรรมที่เสริมหรือเชื่อมโยงต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ทั้งความร่วมมือในแนวตั้งตามลำดับจากองค์กรส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และความร่วมมือในแนวราบระหว่างองค์กรต่างๆ)

- ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้หัวหน้างาน/เจ้าหน้าที่/พนักงานในระดับปฏิบัติการ ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดข้อเสนอโครงการหรืองบประมาณต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาตลอดจนทราบถึงความต้องการของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพดูแลการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างต้องมีความมั่นคงในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทุกโครงการและกิจกรรมที่จัดขึ้นควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาว โดยหากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสาธารณูปโภคและระบบจะต้องคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่ดูแลต่อด้วย และควรเป็นกิจกรรมที่ไม่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว หรือการไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในระยะยาว
- องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรปลูกฝังให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ตระหนักถึงผลกระทบในทางลบของการท่องเที่ยวแบบบริโภคนิยม และหลังจากนั้นจึงควรให้ภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติภายใต้ระบบที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- รัฐบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากร ชีตความสามารถของบุคลากร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งพัฒนายกระดับศักยภาพในด้านหน้าที่ต่างๆ ที่ต้องกำกับดูแล โดยควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
- ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้ทรัพยากร (ทั้งที่ดินและทะเล) บริเวณพื้นที่เกาะช้างโดยตรง โดยอาจจัดตั้งในรูปของคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอุทยานแห่งชาติ กรมเจ้าท่า สำนักงานที่ดิน เป็นต้น) โดยหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรและวางแผน วางผัง และควบคุมการใช้ที่ดิน ปะการังและทรัพยากรอื่นๆ ของผู้ประกอบการและชุมชน
- หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรเข้ามามีบทบาทมากกว่าในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะภายหลังจากการปรับโครงสร้างให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดูแลเฉพาะด้านการตลาด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างได้ถูกกระจาย เช่น ศูนย์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยว ป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่อธิบายสาระหรือแผนที่ที่สำคัญภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น การ

พัฒนาบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนจัดการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ นักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ควรสร้างภาพลักษณ์ให้เกาะช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมควรได้รับการอนุรักษ์ โดยสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวทราบว่าแบบแผนหรือวิถีการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะช้างจะเป็นไปในรูปแบบอนุรักษ์นิยม มิใช่บริโภคนิยม ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มีท่องเที่ยวที่เกาะช้างร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันจะทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG 4940141

ชื่อโครงการ : บทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ชื่อนักวิจัย: รัชพงษ์ วงศาโรจน์, สุวรรณิ ตรีวัฒนาวงศ์ และอัจฉริยา ศักดินรงค์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail Address : rugphong@swu.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : 1 กันยายน 2549 – 31 สิงหาคม 2550

การวิจัย เรื่อง บทบาทขององค์กรภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จ.ตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา ว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติที่ยั่งยืนเพียงไร มีข้อจำกัดหรือปัญหาประการใดบ้าง เพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐว่าควรมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บแบบสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ผู้ประกอบการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมหรือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 10 ราย และทำการสำรวจความคิดเห็นจากตัวแทนกลุ่มกลุ่มละ 30 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการประเมินบทบาทของภาครัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา

ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทต่อการสร้างและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด ส่วนภาคเอกชน และภาคประชาชนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทต่อการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด

ในส่วนของกิจกรรมที่ควรให้การสนับสนุน ทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่าควรให้การสนับสนุนกิจกรรมค่าน้ำดูปะการังมากที่สุด ในด้านศักยภาพทางด้านอุปทานและอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ ทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่าเกาะช้างมีศักยภาพด้านอุปสงค์และอุปทานในกิจกรรมค่าน้ำดูปะการังมากที่สุด

สำหรับจุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติ ภาครัฐและภาคประชาชนเห็นว่าในแนวทางเดียวกันว่าปัจจัยภายในที่มีระดับความสำคัญต่อ
การพัฒนากิจกรรมทางธรรมชาติมากที่สุด คือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าเป็นด้าน
ธรรมาภิบาล

โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ภาครัฐและภาคประชาชนมีความเห็นตรงกันว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
บนเกาะช้างมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าเป็นปัจจัยด้าน
สาธารณูปโภค

คำสำคัญ : บทบาทภาครัฐ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

Abstract

Project Code : RDG 4940141

Project Title : Role of Public Organizations towards the Development of Sustainable Nature-based Tourism Activities in Ko-Chang area, Ko-Chang Sub-district, Trat Province

Investigators : Rugphong Vongsaraj, Suwanee Treewattanawong, and Autchareeya Saknarong
Srinakarinwirot University

E-mail address : rugphong@swu.ac.th

Project Duration : 1 September 2006 – 31 August 2007

This research is aimed at analyzing public organization roles toward the development of sustainable nature-based tourism activities in Ko-Chang area, Ko-Chang sub-district, Trat Province. The analyses comprise 3 aspects including: administration environment analysis, performance assessment and recommendation for the related government agencies.

The study was done by collecting the survey data by using questionnaire and the in-depth interview of key 3 stakeholders: public agencies, private firms providing nature-based tourism activities, and community leaders. The data were then qualitatively and quantitatively analyzed including SWOT analysis and descriptive statistics analysis.

The results reveals that the public organization representatives perceive the public agencies have mostly played roles in the term of constructing and improving nature-based tourism activities, however the private firm and community leader perceive that public relation and marketing are the roles of public organizations mostly done.

The 3 parties agree that diving is the most potential nature-based tourism activities, both in demand and supply side, that activities should be mostly promoted. Moreover, the SWOT analysis reveals that the cooperation among public organizations is the most important internal factors from the viewpoint of public organization representatives and community leaders. However, the nature-based tourism activities firms recognize that public governance is the key success factor.

The natural resources are seen as the most important factors influencing the development of nature-based tourism activities from the viewpoint of government agency representatives and community leaders. Nevertheless, the firms see that infrastructure is the most critical important factors.

Keywords: Public roles, nature-based tourism

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)	I
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	II
บทคัดย่อภาษาไทย	XIII
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	XV
สารบัญ	XVI
สารบัญตาราง	XVIII
สารบัญภาพ	XX
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 คำถามการวิจัย (research question)	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (output)	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (outcomes)	5
1.8 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	21
2.4 ข้อมูลการท่องเที่ยวของเกาะช้าง	25
2.5 สรุป	31
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 แหล่งข้อมูล	33
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	36

สารบัญ

	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 โครงสร้างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	41
4.2 ความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ	42
4.3 ความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน	51
4.4 ความคิดเห็นของภาคประชาชน	59
4.5 ภาพรวมของบทบาทภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	68
4.6 สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย	76
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา	82
5.2 บทสรุป	84
5.3 อภิปรายผล	85
5.4 ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก บทความการวิจัย	
ภาคผนวก ข ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ ดำเนินมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ	
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์	
ภาคผนวก ง รูปภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย	
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัยและคณะ	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประเภทหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจ	43
ตารางที่ 2 ตำแหน่งในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ	43
ตารางที่ 3 บทบาทของหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ	44
ตารางที่ 4 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	45
ตารางที่ 5 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน	46
ตารางที่ 6 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ	47
ตารางที่ 7 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	48
ตารางที่ 8 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	49
ตารางที่ 9 ตำแหน่งในกิจการของผู้ตอบแบบสำรวจ	51
ตารางที่ 10 ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวข้อง	51
ตารางที่ 11 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	52
ตารางที่ 12 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน	54
ตารางที่ 13 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ	55
ตารางที่ 14 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	56
ตารางที่ 15 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	57
ตารางที่ 16 ชื่อชุมชนต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจ	59
ตารางที่ 17 จำนวนลูกบ้านในแต่ละชุมชน	60
ตารางที่ 18 ตำแหน่งในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ	60

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 19 ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวข้อง	61
ตารางที่ 20 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	61
ตารางที่ 21 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน	63
ตารางที่ 22 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ	64
ตารางที่ 23 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	65
ตารางที่ 24 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	66
ตารางที่ 25 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	68
ตารางที่ 26 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน	70
ตารางที่ 27 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ	71
ตารางที่ 28 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	72
ตารางที่ 29 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	74

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	10
แผนภาพที่ 2 เกณฑ์ในการประเมิน ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	19
แผนภาพที่ 3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	23
แผนภาพที่ 4 สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณเกาะช้าง	26
แผนภาพที่ 5 แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลบริเวณเกาะช้าง	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เกาะช้างเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากโดยจากสถิติการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สรุปว่า ในปี พ.ศ. 2548 เกาะช้างเป็นพื้นที่ที่นารายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่าถึง 1,324 ล้านบาท คิดเป็นพื้นที่อันดับที่ 13 ของประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่าถึงแม้ว่าในปี พ.ศ.2548 อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวต่างชาติของประเทศจะติดลบ แต่เกาะช้างมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นถึงเกือบร้อยละ 50 (โดยนักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีส่วนแบ่งถึงร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวเกาะช้าง)

นอกจากศักยภาพทางด้านอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว พื้นที่เกาะช้างเองก็มีศักยภาพทางด้านอุปทานสูงโดยเฉพาะศักยภาพในด้านความสมบูรณ์และหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในท้องทะเลและผืนป่าบนเกาะ ด้วยเหตุผลนี้รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของเกาะช้างให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายระดับบน โดยหนึ่งในมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวคือ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งเป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวของเกาะช้าง เช่น การดำน้ำดูปะการัง การพายเรือคายัค การปีนเขา การเล่นเรือและตกปลา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีจากแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอดีตที่ผ่านมาว่า การเติบโตของนักท่องเที่ยวมักจะต้องแลกด้วยความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งนำไปสู่การลดลงของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ ในที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้างจึงควรต้องมีการวางแผนและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนอย่างระมัดระวัง โดยพยายามให้การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและชุมชนน้อยที่สุด ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

องค์การการท่องเที่ยวโลกได้ให้นิยามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า หมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของทั้งนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นโดยมีการป้องกันและเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นในอนาคตด้วย ซึ่งแนวทางการพัฒนาข้างต้น

จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและจัดสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหลักคือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางและท้องถิ่น

หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการจัดการทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชน การกำกับดูแลและควบคุมการใช้ทรัพยากรสาธารณะของกิจการท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมาว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืนเพียงไร มีข้อจำกัดหรือปัญหาประการใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐต่างๆว่าหน่วยงานเหล่านั้นควรมี(หรือควรปรับ)บทบาทหน้าที่อย่างไรในการที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาและประเมินสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในอดีตถึงปัจจุบันในการตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

1.3 คำถามการวิจัย (Research Questions)

1. ปัจจุบันสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างเป็นอย่างไร ทั้งสภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค)

2. การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในอดีตถึงปัจจุบันสามารถตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างหรือไม่ อย่างไร มีข้อจำกัดและมีปัญหาอะไรบ้าง

3. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง และในระดับท้องถิ่นจากนี้เป็นต้นไปควรเป็นอย่างไร เพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

หน่วยงานภาครัฐ หมายถึง หน่วยงานภายใต้รัฐบาลไทยทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง จังหวัดตราด

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติของเกาะช้าง โดยครอบคลุมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องมีการใช้หรือมีต้องมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อด้านลบกับสถานที่ท่องเที่ยวในเกาะช้างน้อยที่สุด

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะช้างที่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวคือ องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. ในด้านพื้นที่ การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติบริเวณเกาะอื่นๆ ที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติเกาะช้าง
2. ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การวิจัยนี้มีขอบเขตวิจัยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุม เป็นต้น
3. ในด้านบทบาทของหน่วยงานที่ศึกษา การวิจัยนี้มีขอบเขตวิจัยเฉพาะบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานในกำกับของรัฐที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

1.6 ผลที่การวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (output)

1. ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง และทราบถึงศักยภาพและปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ
2. ความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การกำกับดูแล การอนุรักษ์ และการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

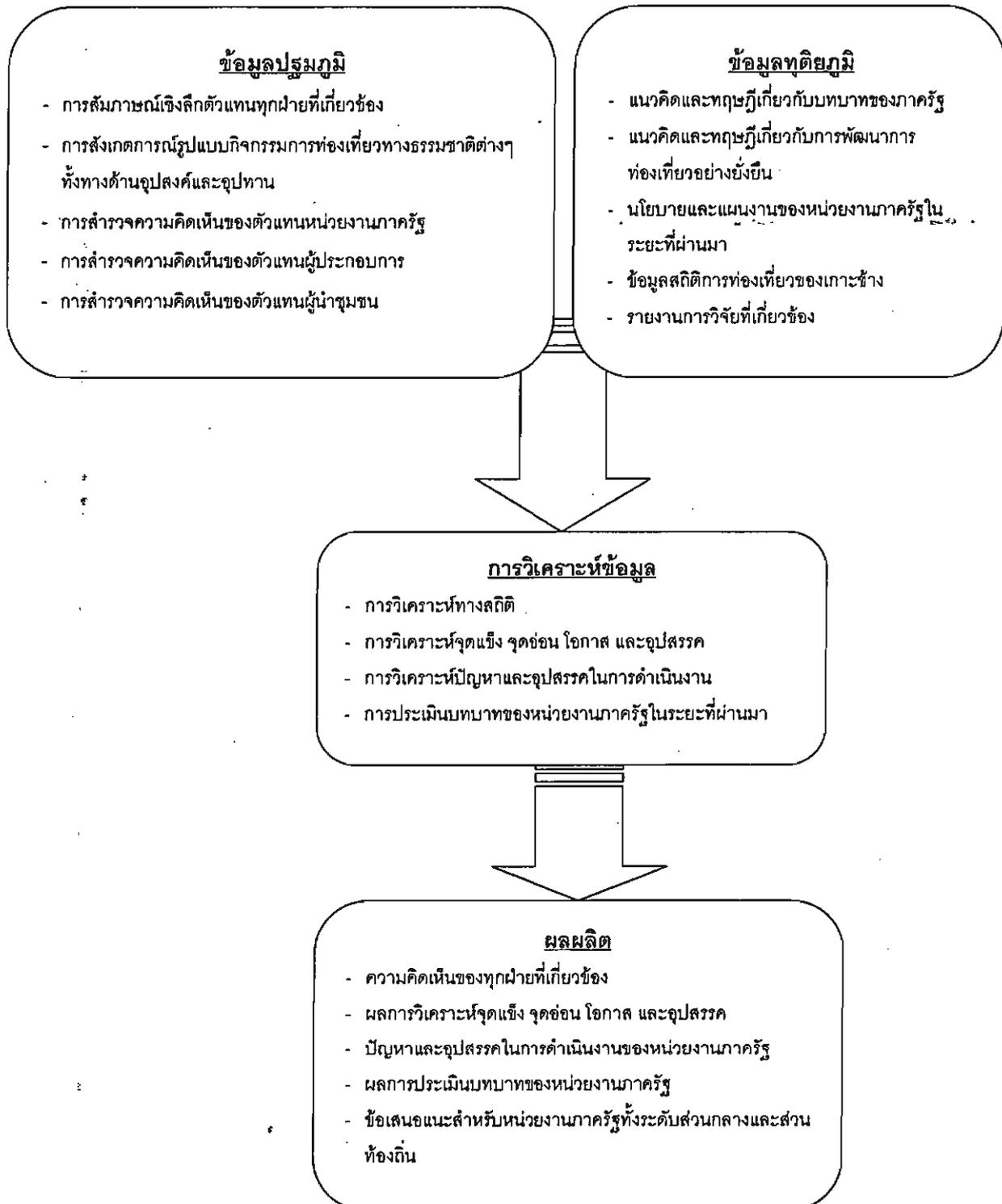
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (outcomes)

1. ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่เกี่ยวข้อง อันจะนำมาซึ่งการวางแผนเพื่อบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง
2. ทำให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ อันจะนำมาซึ่งการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานในระยะถัดไป
3. ทำให้หน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับบริหารเชิงนโยบายและระดับหน่วยปฏิบัติการ ได้รับทราบถึงข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับการดำเนินงานในสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืน

1.8 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสามารถศึกษาและวิเคราะห์ผลการสำรวจความคิดเห็นกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ และนำมาปรับใช้ในการวางแผนงาน ตลอดจนใช้รูปแบบการศึกษาเป็นแนวทางในการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง
2. หน่วยงานภาครัฐในระดับวางแผนเชิงนโยบายสามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์เพื่อวางโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และได้รับการจัดสรรงบประมาณที่จำเป็นอย่างเพียงพอ
3. ผู้ประกอบการและผู้นำชุมชนสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

1.9 กรอบการดำเนินงาน

1.10 แผนการดำเนินงาน

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	วัน/เวลาดำเนินการ
1. ปัจจุบันสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างเป็นอย่างไรทั้งสภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค)	1. สังเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ 2. วิเคราะห์จากความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 3. สืบเสาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆในพื้นที่เกาะช้าง	1. ศึกษาและค้นคว้าตำรางานวิจัย และเอกสารต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2. สัมภาษณ์เชิงลึกทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและผู้นำชุมชน 3. สังเกตการณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆในปัจจุบันทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทาน	1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ก.ย.-ธ.ค. 2549
2. การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างเป็นอย่างไร มีข้อจำกัดและมีปัญหาอะไรบ้าง	1. สังเคราะห์จากข้อมูลความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2. วิเคราะห์ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการและชุมชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1. รวบรวมผลการสัมภาษณ์เชิงลึกทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน 2. สืบเสาะความคิดเห็นของผู้ประกอบการและผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้างโดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือ 3. จัดสัมมนากลุ่มย่อยทุก	1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการและผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการตอบสนองต่อการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของหน่วยงานภาครัฐ 2. ผลการประเมินบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐต่างๆว่าตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวทาง	ม.ค. - เม.ษ. 2550

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	วัน/เวลา ดำเนินการ
	3. ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐต่างๆโดยเปรียบเทียบระหว่างผลการดำเนินการที่ควรจะเป็นและผลการดำเนินการที่เป็นจริง	ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและผู้นำชุมชน 4. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานภาครัฐต่างๆในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างและผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง	ธรรมชาติอย่างยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร	
3. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างจากนี้เป็นต้นไปควรเป็นอย่างไร	1. วิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิทุติยภูมิทั้งหมดที่ได้รวบรวม 2. สรุปจัดทำข้อเสนอแนะและนำเสนอผลการศึกษา	1. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง 2. ขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3. สังเคราะห์และเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์ทุกๆส่วน	1. บทสรุปเกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระยะที่ผ่านมา 2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	พ.ค. - ส.ค. 2550

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 นี้เป็นการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐหลักที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ซึ่งสามารถแบ่งเนื้อหาของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้เป็นหัวข้อที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของเกาะช้าง

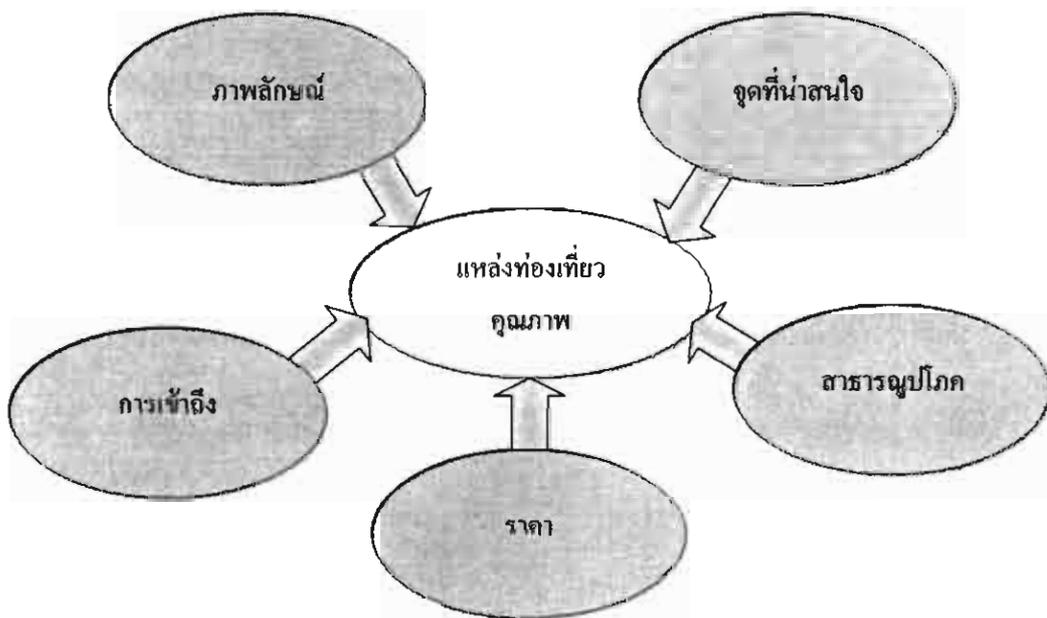
2.1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

Kotler (อ้างถึงใน Richarson and Fluker, 2004) ได้ให้ความหมายของคำว่าแหล่งท่องเที่ยวว่า หมายถึง สถานที่ทั้งในสภาพที่เป็นจริงและสภาพตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจแบ่งได้หลายระดับ เช่น ในระดับสถานที่ ระดับท้องที่ ระดับประเทศ หรือแม้กระทั่งระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม เพื่อความสะดวกองค์การท่องเที่ยวโลกได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกตามระดับของการบริหารประเทศ กล่าวคือแบ่งออกเป็นระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และทวีป ตามลำดับ

Middleton (อ้างถึงใน Richarson and Fluker 2004) ได้ให้มุมมองว่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้านคือ 1) จุดที่น่าสนใจ ได้แก่ จุดที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม, พิพิธภัณฑ, ศูนย์การค้า, สวนสนุก เป็นต้น 2) สาธารณูปโภค ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น 3) การเข้าถึง ได้แก่ ความง่ายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการมีทางเลือกในการเดินทางที่หลากหลาย 4) ภาพลักษณ์ ได้แก่ ความคิดและความเชื่อของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว 5) ราคา ซึ่งครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมด ทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าเข้าชม ซึ่งราคาของแหล่งท่องเที่ยวเดียวกันก็อาจแตกต่างกันได้ตามระดับของการเดินทางและพำนัก หรือแม้กระทั่งตามฤดูกาลของการท่องเที่ยว จากแนวความคิดดังกล่าวจะเห็นว่าในการพัฒนาสถานที่ใดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้วางแผนจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ด้วย

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: สรุปลงจากแนวคิดของ Middleton (อ้างถึงใน Richardson and Fluker 2004)

อย่างไรก็ตาม Ritchie และ Crouch (2003) ได้พิจารณาแหล่งท่องเที่ยวในแง่ของความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว โดยเขาได้เสนอว่ามีปัจจัย 5 ประการที่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความได้เปรียบในการแข่งขันแตกต่างกัน ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ 1) ความพร้อมของทรัพยากรและปัจจัยที่เป็นตัวสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น มาตรฐานสากลต่างๆ การคมนาคม นโยบายของรัฐบาล องค์การธุรกิจด้านต่างๆ เป็นต้น 2) จุดสนใจหลัก ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งภูมิประเทศ ภูมิอากาศ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เหตุการณ์พิเศษ หรือ แม้กระทั่งความบันเทิง เป็นต้น 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น การจัดองค์กร การตลาด การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการบริการ เป็นต้น 4) การวางแผนพัฒนาและนโยบายของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล 5) การพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในมิติด้านทำเลที่ตั้ง ความปลอดภัย ค่าใช้จ่าย ภาพลักษณ์ กำลังการผลิต เป็นต้น ดังนั้นในสถานการณ์ปัจจุบันที่หลายประเทศต่างแข่งขันกันส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาองค์ประกอบทั้งห้าประการของแหล่งท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวของประเทศนั้นๆ มีความได้เปรียบเหนือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการบางท่านเช่น Keyser (2002) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวออกเป็นสองประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ลักษณะต่างๆ สัตว์ พันธุ์ไม้ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ ซึ่งได้แก่โบราณสถานต่างๆ วัฒนธรรมต่างๆ ศิลปะและงานฝีมือ ศูนย์การค้าและอุตสาหกรรม พิพิธภัณฑ์ สวนสนุก บ่อน หรือแม้กระทั่งเหตุการณ์พิเศษต่างๆ ดังนั้นจากแนวคิดดังกล่าวการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงสามารถกระทำได้ทั้งสองทางคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวตามธรรมชาติและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ขึ้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization) ได้ให้นิยามการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวคือ องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ

1) มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่เหมาะสมที่สุด กล่าวคือมีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยที่ยังคงสามารถรักษาระบบนิเวศวิทยา และมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมหลากหลายทางชีววิทยา

2) มีการคำนึงถึงและอนุรักษ์ไว้ซึ่งสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมทั้งวัฒนธรรมการดำรงชีวิต คุณค่าของประเพณีที่สืบทอดมา ตลอดจนความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของพื้นที่และผู้มาเยือน

3) ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์และสังคมในระยะยาวร่วมกันกับทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย การกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ความมีเสถียรภาพของการจ้างงาน ความมั่นคงของโอกาสในการหารายได้ของชุมชนเจ้าถิ่น และการจัดความยากจน

การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตามแนวความคิดข้างต้นได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องรับรู้และมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาซึ่งต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง นอกจากนี้การพัฒนาดังกล่าวยังต้องอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงานและการติดตามผลกระทบจากการดำเนินการทั้งนี้เพื่อให้สามารถป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันที่

อย่างไรก็ตามในด้านการตลาดนั้น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องสามารถรักษาระดับความพอใจที่สูงของนักท่องเที่ยวไว้ให้ได้อย่างต่อเนื่อง ผ่านการมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ล้ำค่าแก่นักท่องเที่ยว การยกระดับการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (UNWTO 2007)

ในส่วนของนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น ภราเดช พัทธวิเชียร (2543: 4-7) ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่จะมีความยั่งยืนได้ ต้องพิจารณาอีก 2 ส่วนคือ ส่วนของ Planning Unit และ Operation Unit หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น กรมป่าไม้ กรมศิลปากร องค์การบริหารส่วนจังหวัด และอื่นๆ จะต้องมีการวางแผนเรื่องการใช้ทรัพยากร และต้องมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการ การเปิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งนั้น ไม่ควรจะพิจารณาเฉพาะศักยภาพเพียงเรื่องเดียว แต่ควรพิจารณาในเรื่องของการวางแผนและการจัดการด้วย โดยสรุปคือ ต้องพิจารณาทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมของการบริหารจัดการ ถ้าในสถานการณ์ปัจจุบันยังไม่พร้อม ก็ยังไม่ควรจะไปเปิดให้ผู้คนมาท่องเที่ยว ศักยภาพของตัวแหล่งท่องเที่ยวก็ยังคงอยู่

ในเชิงหลักปฏิบัตินั้น Shirley Eber (อ้างถึงใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540: 2-11) ได้นำเสนอหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว
2. การลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดของเสียจะช่วยเสียดค่าใช้จ่ายในการทำบำรุงสิ่งแวดล้อม ที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น การท่องเที่ยวที่พิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย
6. ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากร สิ่งแวดล้อมโดยรวมเท่านั้น แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวด้วย
7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกันรวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน
8. การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการท่องเที่ยว
9. การตลาดที่มีความพร้อม การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย
10. การทำการวิจัย การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

จากแนวคิดเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผู้กำกับดูแลนโยบายจะต้องทำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปพร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งในหัวข้อที่ 1.3 จะได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในหัวข้อที่ 1.4 จะเป็นการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.3 การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 58) ได้สรุปถึงขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 7 ขั้นตอนคือ

- 1) การจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยแบ่งพื้นที่ตามเกณฑ์ความสำคัญของระบบนิเวศ วัฒนธรรมชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ย่อมให้เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อทั้งการ

อนุรักษ์ทรัพยากร การประหยัดค่าใช้จ่ายในการดูแล และควบคุมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ

2) การกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยสร้างและเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแต่ละเขตพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ได้แก่ จุดบริการข้อมูลข่าวสาร ลานจอดรถ สุขา ถึงขยะ เป็นต้น

3) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมแบบยั่งยืนเสริมในทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยสร้างและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้เป็นที่พึงพอใจและประทับใจแก่นักท่องเที่ยวให้ได้มากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมเดินป่า พายเรือ ค่ายค เป็นต้น

4) การประเมินขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่การท่องเที่ยว โดยค่าดังกล่าวจะแสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เขตพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ สามารถรองรับได้ในหนึ่งช่วงเวลา การกำหนดค่าขีดความสามารถดังกล่าวจะต้องพิจารณาหลายประเด็นประกอบกัน เช่น ความแออัด ขยะมูลฝอย เสียงรบกวน มลพิษทางอากาศและน้ำ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การรบกวนสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นสามารถแยกพิจารณาได้ 5 ด้านคือ (ก) ขีดความสามารถรองรับด้านเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงปริมาณนักท่องเที่ยวที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นได้ผลตอบแทนสูงสุด โดยที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อชุมชน (ข) ขีดความสามารถรองรับด้านกายภาพ ซึ่งหมายถึงปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพและไม่เกิน กำลังการให้บริการของสถานบริการที่มีอยู่ (ค) ขีดความสามารถรองรับด้านสังคม ซึ่งหมายถึงปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ความสนุกสนานและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจางหายไปและไม่ก่อผลกระทบทางลบต่อชุมชนท้องถิ่น (ง) ขีดความสามารถรองรับด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นด้อยลง (จ) ขีดความสามารถรองรับด้านความรู้สึก ซึ่งหมายถึงปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ความเป็นส่วนตัวและความน่าเที่ยวของนักท่องเที่ยวหายไปหรือลดลง

5) การให้การศึกษถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้ทุกฝ่ายเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถเผยแพร่และถ่ายทอดแนวความคิดนั้นไปสู่ฝ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย เช่น ผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ลูกหลาน หรือลูกค้า เป็นต้น

6) การจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการรู้ โดยอาจจัดตั้งเป็นศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้และ

ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และวิธีการท่องเที่ยวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว และยังทำให้นักท่องเที่ยวทราบว่าควรและไม่ควรทำอะไรในพื้นที่ท่องเที่ยว

7) การจัดทำงบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้เพียงพอ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 62) ได้เสนอแนวทางสำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติไว้ 5 ประการดังนี้

1) การใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการกำหนดกฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติโดยกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ละเมิดหรือฝ่าฝืนอย่างหนัก

2) การป้องกันมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางเสียหาย ทั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น ไฟป่า หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์

3) การดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติมีความเรียบร้อย สมบูรณ์ ปลอดภัย และสะอาด

4) การออกข้อบังคับในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ซึ่งข้อบังคับดังกล่าว อาจไม่ได้เป็นกฎหมายแต่เป็นข้อบังคับที่คนในท้องถิ่นนั้นให้การยอมรับและปฏิบัติตาม เช่น การห้ามทิ้งขยะ การห้ามตั้งหาบเร่แผงลอย การห้ามทอดสมอเรือ เป็นต้น

5) การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น และทราบถึงสิ่งที่ดีและไม่ควรประพฤติปฏิบัติ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือ Nature-based Tourism (NBT) พบว่านักวิชาการได้มีการให้คำนิยามของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้แตกต่างกัน เช่น Shafer และ Choi (2006) ได้ให้นิยามว่า การท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ โดยครอบคลุมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องมีการ

ใช้หรือไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น (“NBT is defined here as any non-consumptive or consumptive tourist activity that take place in a natural environmental setting”) ซึ่งจะเห็นได้ว่า จากนิยามดังกล่าว การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติโดยอาจเป็นได้ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำลายหรืออนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ กล่าวคือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติอาจเป็นได้ทั้งรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการท่องเที่ยวที่ไม่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตามนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้จำกัดนิยามของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้เฉพาะ กิจกรรมการท่องเที่ยวในธรรมชาติที่เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเท่านั้น เช่น Keyser, (2002) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Nature-based Tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติโดยระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อด้านลบกับสถานที่ท่องเที่ยวน้อยที่สุด ทั้งในด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ส่วน Laarman และคณะ (อ้างถึงใน Mehmetoglu 2006) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาความสำราญจากธรรมชาติโดยมีการรบกวนปรากฏการณ์ทางธรรมชาติน้อยที่สุด (“Nature-based tourism is primarily concerned with the direct enjoyment of some relatively undisturbed phenomenon of nature”)

จากการทบทวนความหมายของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หากพิจารณาในเชิงกายภาพคือสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติ แต่หากพิจารณาในเชิงนามธรรมหรือจิตสำนึกแล้ว การท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อความชัดเจนและครอบคลุมความหมายทั้งเชิงกายภาพและเชิงนามธรรม งานวิจัยนี้จึงเลือกใช้คำว่า “การท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายความว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (ตามที่กล่าวถึงในหัวข้อที่ 1)

2.2 ประเภทของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

นอกจากการนิยามความหมายกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ต่างกันแล้ว ยังมีการจำแนกประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่แตกต่างกันในบรรดานักวิชาการด้านการท่องเที่ยว โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการจำแนกประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้นคือ การที่แต่ละประเทศมีภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรทางธรรมชาติต่างกันจึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จัดขึ้นในแต่ละประเทศมีความต่างกัน กล่าวคือกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จัดขึ้นได้ในประเทศหนึ่ง (เช่น การเล่นสกี หรือ การอาบน้ำพุร้อน) อาจไม่ปรากฏในอีกประเทศหนึ่งเนื่องจากความแตกต่างกันทางธรรมชาติ

อย่างไรก็ดีในปี 1987 Laarman และ Durst (อ้างถึงใน Mehmetoglu 2007) ได้จำแนกประเภทนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติในภาพรวมออกเป็นสองกลุ่มคือ Hard Nature Tourist และ Soft Nature Tourist โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มแรกจะเป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างลึกซึ้งและสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ส่วนกลุ่มที่สองจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความคิดหรือความเข้าใจต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับทั่วไป

ต่อมาในปี 1991 Lindberg (อ้างถึงใน Priskin 2001) ได้จำแนกประเภทนักท่องเที่ยวกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในภาพรวม (ไม่จำแนกตามชนิดของกิจกรรม) ตามเกณฑ์ระยะเวลาที่อยู่กับธรรมชาติ ประเภทของธรรมชาติ และ รูปแบบการเดินทางสู่สถานที่ท่องเที่ยว โดยเขาได้แบ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- *Hard-core Nature Tourist* ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เน้นศึกษาธรรมชาติในเชิงวิทยาศาสตร์หรือเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ (เช่น การเก็บขยะในทะเล การเพาะปะการัง เป็นต้น)
- *Dedicated Nature Tourists* ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เน้นท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังบริสุทธิ์หรือได้รับการปกป้อง ซึ่งมักจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไกลกว่าหรือแตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำความเข้าใจกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่นหรือประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม
- *Mainstream Nature Tourists* ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นที่นิยมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยเฉพาะ
- *Casual Nature Tourists* ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยวทั่วไป โดยมีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวในภาพรวมนั้นด้วย

ข้อสังเกตของการจำแนกนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติข้างต้นของ Lindberg ประการแรกคือ เขาได้รวมนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งกลุ่มที่เน้นเพื่อการอนุรักษ์และกลุ่มที่ไม่ได้เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยอาจเรียงลำดับกลุ่มนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ Hard-core, Dedicated, Mainstream และ Casual Nature Tourists และประการที่สองคือ การจำแนกนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติออกเป็น 4 กลุ่มดังกล่าว ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่วางแผนกำกับดูแล แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นอย่างดี กล่าวคือ หน่วยงานที่กำกับดูแลสามารถจัดแบ่ง

ประเภทสถานที่ท่องเที่ยว เส้นทางการท่องเที่ยว สาธารณูปโภคสำหรับการท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมการท่องเที่ยวได้ต่างกันสำหรับนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

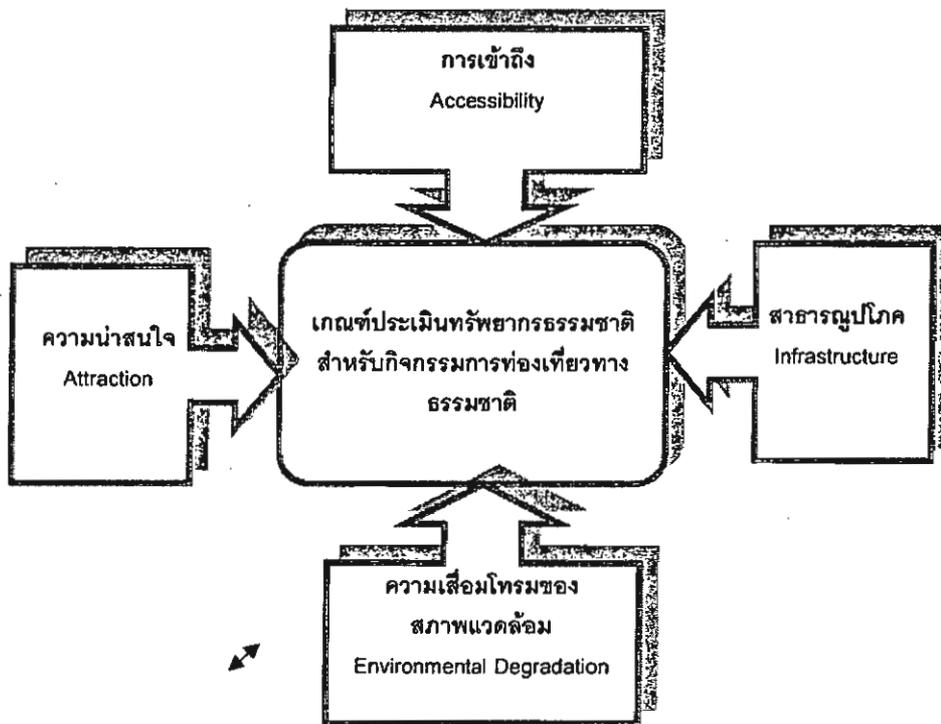
จากความแตกต่างทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติของแต่ละประเทศ การจำแนกกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามชนิดของกิจกรรมของประเทศไทยนั้น จึงควรกระทำภายใต้บริบทสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย นอกจากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อวิจัย การจำแนกกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติควรครอบคลุมเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจากการค้นคว้า พบว่า รำไพพรรณี แก้วสุริยะ (2544) ได้จำแนกกิจกรรมของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. เดินป่าชมธรรมชาติ (Hiking) โดยการเดินชมระบบนิเวศโดยบางครั้งมีการพึ่งพาสัตว์หรือพาหนะต่าง ๆ เช่น นั่งช้าง ซี่ม้า ซี่ล่อ นั่งเกวียน เป็นต้น
2. ดูนก ดูแมลง (Bird Watching) ผู้สนใจชีวิตของสัตว์ปีกทั้งหลายเดินชมป่า เพื่อ ส่องหานกนานาชนิด แมลงทั้งผีเสื้อ ตั๊กแตน ตัวด้วง และหิ่งห้อย เป็นต้น
3. ล่องแพ ล่องเรือยาง พายแคนู (Rafting Canoeing) การล่องแพมีทั้งแพไม้ไผ่ เรือยางในลำธาร แก่งหิน สำหรับแคนูสามารถพายเที่ยวในลำธาร แก่ง และคลองน้ำจืดกับคลองน้ำกร่อยในพื้นที่ป่าชายเลนได้ เป็นการเที่ยวชมนิเวศในสายน้ำต่าง ๆ
4. ดำน้ำ (Diving) มีทั้งการดำน้ำตื้น (Skin Diving) และประดาน้ำ (Scuba Diving)
5. ล่องเรือใบ (Sailing) มีทั้งเล่นเรือใบในน้ำจืด และน้ำทะเล บางลำสามารถพักค้างแรมในเรือเพื่อท่องเที่ยวไปตามเกาะต่าง ๆ ได้
6. ขี่จักรยาน (Biking) ขี่จักรยานไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ลัดเลาะไปตามทางเดินป่าได้
7. เกษตรสัญจร (Agrotour) ชมพื้นที่เกษตรกรรมต่าง ๆ และความหลากหลายทางชีวภาพที่สร้างขึ้น ทั้งสวนเกษตร วนเกษตร และฟาร์มปศุสัตว์
8. เที่ยวหมู่บ้านชนบท คูวิถีชีวิตชาวบ้าน (Rural Tour) หมู่บ้านที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ อาทิ หมู่บ้านเลี้ยงช้าง หมู่บ้านทอผ้าไทย และหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นน่าสนใจ
9. เที่ยวถ้ำดูหิน ฟอสซิล (Litho Tour) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอุโมงค์ ถ้ำหินงอก หินย้อย ศึกษาหินและฟอสซิล

2.3 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

การบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนนั้น ควรต้องมีการประเมินศักยภาพในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อรักษาและปรับปรุงศักยภาพในแต่ละด้านนั้นๆอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง Priskin (2001) ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติออกเป็น 4 ประเด็น คือ ความน่าสนใจ (Attractions) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Access) สาธารณูปโภค (Supporting Infrastructure) และ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม.(Level of Environmental Degradation) ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของ Middleton ที่ได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 1.1 โดยมีความแตกต่างตรงที่ Priskin ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

แผนภาพที่ 2 เกณฑ์ในการประเมิน ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ที่มา: Priskin (2001)

2.4 การบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ฝ่ายบริหารต้องค้นหาและรักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนากการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งการค้นหาและรักษาความสมดุลดังกล่าวอาจทำได้ง่ายดายนักในทางปฏิบัติ ดังเช่นที่ Shafer (2006) ได้ทำการวิเคราะห์จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายงานวิจัยและสรุปว่า การบริหารการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้ตอบสนองกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นเป็นสิ่งมีความซับซ้อน ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น

ก. ฝ่ายที่มีหน้าที่บริหารจัดการดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ณ แหล่งต่างๆ (ซึ่งมีเป้าหมายในการบริหารเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่ดูแล) จะต้องทำงานภายใต้ขอบเขตหรือบริบทของโครงสร้างองค์กรในระดับที่สูงกว่าเช่น จังหวัดหรือ ประเทศ (ซึ่งมีเป้าหมายในการบริหารงานที่กว้างกว่า เช่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการจ้างงานของท้องถิ่นและประเทศ)

ข. การพัฒนาที่ให้ลำดับความสำคัญไปที่ภาคการเมืองและภาคเศรษฐกิจเป็นลำดับต้นๆ ส่งผลให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทำได้ยากลำบากขึ้น

ค. หน่วยงานภาครัฐที่ต่างกัน (ทั้งในแนวราบ (หน่วยงานต่างๆ) และในแนวตั้ง (ประเทศ จังหวัด ท้องถิ่น)) มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน กล่าวคือหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถบูรณาการ วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้

ง. การไม่สามารถให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้น

จ. การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติมากเกินไปเนื่องจากทรัพยากรเหล่านั้นง่ายต่อการเข้าถึงหรือได้เปิดให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้เรียบร้อยแล้ว

จากบทวิเคราะห์ของ Shafer ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความซับซ้อนมากเนื่องจาก มีวัตถุประสงค์ในการจัดการทรัพยากรที่หลากหลายและขัดแย้งกัน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงานซึ่งมีเป้าหมายหรือทัศนคติต่อการพัฒนาก

ท้องถิ่นหรือทางธรรมชาติที่ต่างกัน มีหลายฝ่ายที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกิดความยั่งยืนโดยฝ่ายหลักที่สำคัญคือ หน่วยงานรัฐ เอกชน ชุมชน และนักท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ฝ่ายที่มีหน้าที่บริหารจัดการควรตระหนักถึงความซับซ้อนหรือปัญหาดังกล่าว และแสวงหาแนวทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ได้อย่างทันที่และต่อเนื่อง

2.3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐที่มีการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและถึงแม้ว่าภาครัฐจะเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่ระบุถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรงนั้นมีน้อยมาก

3.1 รัฐบาลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตามแนวคิดของการพัฒนาโดยทั่วไปแล้ว ภาครัฐมีบทบาทในการพัฒนาในแต่ละอุตสาหกรรมแตกต่างกันไป โดยในบางสินค้าและบริการภาครัฐจะมีบทบาทมากที่สุด เช่น การให้บริการสาธารณะ การคุ้มกันประเทศ เป็นต้น และในบางสินค้าและบริการภาครัฐมีบทบาทน้อยมาก เช่น การผลิตสินค้าในภาคอุตสาหกรรมต่างๆไป เป็นต้น สำหรับตลาดการท่องเที่ยวภาครัฐมีบทบาทที่มากกว่าในตลาดสินค้าและบริการทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวมีลักษณะที่แตกต่างจากสินค้าทั่วไปหลายประการ ซึ่งทำให้กลไกตลาดไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์เช่น

- สินค้าด้านการท่องเที่ยวมีความเป็นสินค้าสาธารณะ (Public Goods) สูงทั้งนี้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะหรือเป็นทรัพยากรสาธารณะ

- กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบภายนอกต่อฝ่ายอื่นๆ (Externalities) เช่น การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบต่อชุมชน หรือการก่อให้เกิดผลกระทบในด้านความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

- นักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคอาจมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยว คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ราคาสินค้าและบริการ สิ่งที่พักผ่อนและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

- การท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้สาธารณูปโภคที่เพียงพอและเหมาะสม เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า
ป้ายบอกทาง การกำจัดขยะ การสื่อสาร

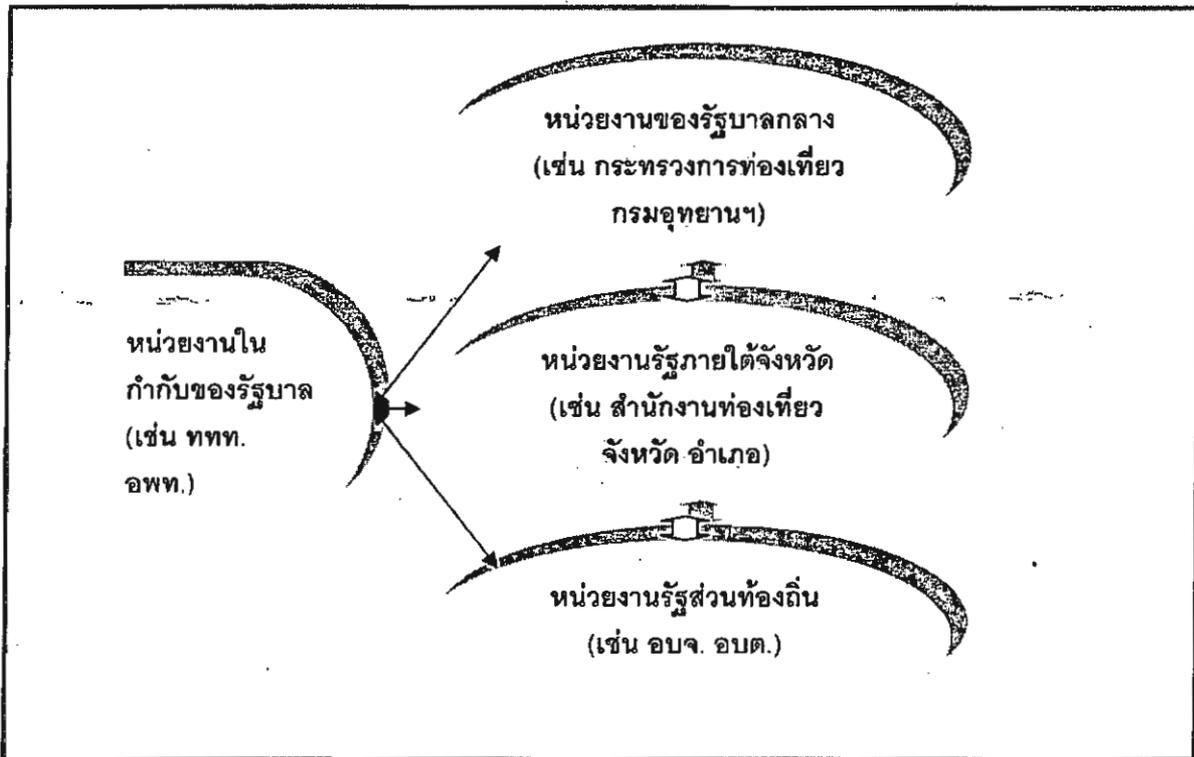
- ประการสุดท้ายคือรัฐบาลอาจเข้ามามีบทบาทในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพราะรัฐบาล
ต้องการอาศัยการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่บริเวณ
แหล่งท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะมีบทบาทในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง
เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น แต่รัฐบาลก็ต้องรักษาระดับบทบาทของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และ
ต้องไม่มีบทบาทมากเกินไปจนทำให้การท่องเที่ยวไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของ
นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ หรือทำให้ภาครัฐรักษาการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการ
นักท่องเที่ยว กล่าวโดยสรุปคือ ภาครัฐควรมีบทบาทสูงต่อการท่องเที่ยวในส่วนที่กลไกตลาดไม่สามารถ
ทำงานได้อย่างสมบูรณ์ และควรมีบทบาทเป็นผู้กำกับดูแลกลไกตลาดในส่วนที่กลไกตลาดสามารถ
ทำงานได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ภาครัฐยังควรมีบทบาทในการสร้างและรักษาความสมดุลของ
ประโยชน์จากพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ชุมชน นักท่องเที่ยว
ผู้ประกอบการ และสังคม

3.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้เป็นสี่ประเภทคือ
หน่วยงานภายใต้รัฐบาลของประเทศ หน่วยงานภายใต้จังหวัด หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และ
หน่วยงานในกำกับของรัฐบาล

แผนภาพที่ 3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ที่มา: ผู้วิจัย

3.3 บทบาทของหน่วยงานรัฐต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

บทบาทที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ

- วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- การให้บริการสินค้าสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- การจัดสรรการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวสาธารณะ
- การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว
- การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

Liu (อ้างถึงใน Fennell and Dowling 1999) ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 14 ด้านคือ

- การวางแผนวัตถุประสงค์การพัฒนา
- การสำรวจและประเมินทรัพยากรธรรมชาติ
- การพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก
- การตลาดแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม
- การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
- การสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศ
- การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดและกระจายสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและยั่งยืน
- การวิเคราะห์ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศอย่างต่อเนื่อง
- การวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรมเพื่อประเมินผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมออกมาตรการผลกระทบในทางลบและกระตุ้นผลกระทบในทางบวก
- การกำหนดมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่พักและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทั้งหมด
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการส่งเสริมการสร้างงานและผู้ประกอบการของชุมชน รวมทั้งมีการฝึกอบรมให้กับคนท้องถิ่นอย่างเพียงพอ
- การประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร
- การกำกับดูแลและเฝ้าระวัง โดยการออกกฎหรือข้อตกลงร่วมกันกับฝ่ายต่างๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- การวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งข้อมูลทางการตลาดและด้านสิ่งแวดล้อม

2.4. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของเกาะช้าง

4.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวของเกาะช้าง

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

จากรายงานสถิติประจำปี 2548 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ถึงร้อยละ 24.76 โดยนักท่องเที่ยวร้อยละ 67.85 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีสัดส่วนระหว่างเพศชายกับเพศหญิงใกล้เคียงกัน สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นพบว่ากว่าร้อยละ 70 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทวีปยุโรป รองลงมาได้แก่นักท่องเที่ยวทางจาก อเมริกา เอเชีย โอเชียเนีย และตะวันออกกลางตามลำดับ

ในด้านโครงสร้างอายุของนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.7) มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 25 – 34 ปี รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 35-44 ปี และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปีตามลำดับ ส่วนในด้านอาชีพนั้นพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.16) ประกอบอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้าง รองลงมาได้แก่กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มประกอบกิจการส่วนตัว และกลุ่มนักศึกษาตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 24.78) มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท ต่ำกว่า 10,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ตามลำดับ

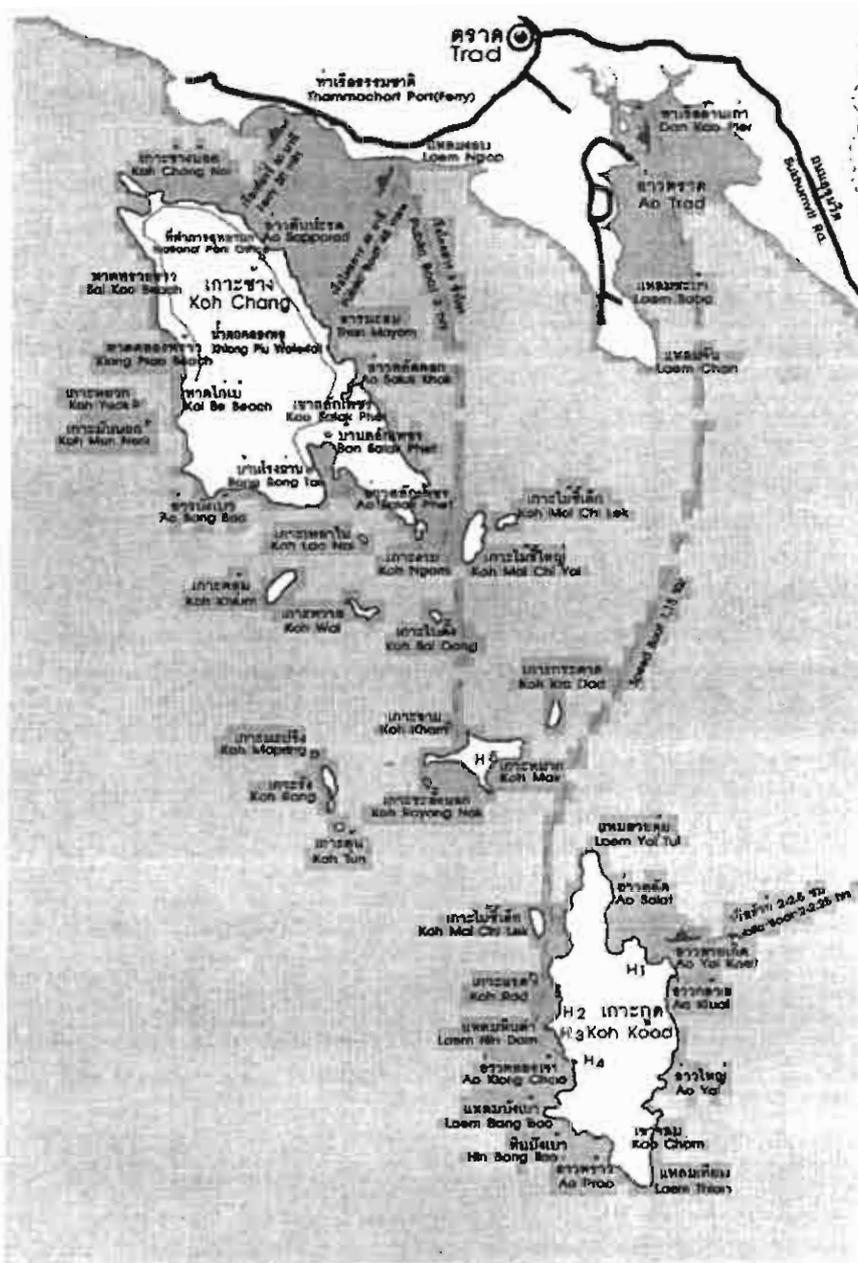
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่เกาะช้างประมาณร้อยละ 90 มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน โดยมีระยะเวลาการพำนักเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80 วัน (นักท่องเที่ยวชาวไทย 2.27 วัน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 3.84 วัน) มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันเท่ากับ 2,051 บาท (นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 1,803 บาท ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 1,338 บาท) โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 38.66) เป็นค่าใช้จ่ายด้านที่พัก รองลงมาได้แก่ค่าใช้จ่ายด้านค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 21.28) และค่าใช้จ่ายด้านค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด (ร้อยละ 10.74)

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.87) เดินทางมาโดยรถส่วนตัว ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.37) เดินทางมาโดยรถโดยสาร โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางเป็นคู่ (ร้อยละ 31.20)

ในด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 30.33) นิยมไปเที่ยวบริเวณหาดทรายขาว รองลงมาได้แก่ หาดคลองพร้าว (ร้อยละ 22.83) หาดไก่อแบ้ (ร้อยละ 16.17) และน้ำตกคลองพลู (ร้อยละ 9.02) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 4 สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณเกาะช้าง

ที่มา: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท)

3. การเดินป่า (Trekking) ปีนผาและเล่นน้ำตก ซึ่งการเดินป่ามีทั้งกิจกรรมการเดินป่าโดยการที่ช่างเข้าไปยังพื้นที่สาธารณะที่ไม่อยู่ในเขตป่าสงวน และการเดินป่าในเขตป่าสงวน โดยเส้นทางการเดินป่าในเขตป่าสงวนที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินคือ เส้นทางจากน้ำตกคลองพลูไปถึงน้ำตกธารมะยม และเส้นทางเดินป่าบริเวณบ้านสลักเพชร นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินป่าชายเลนบริเวณบ้านสลักคอกและบ้านสลักเพชร ในด้านผู้ประกอบการนั้นพบว่าถึงแม้ผู้นำเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้าน แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็จะซื้อแพคเกจผ่านบริษัททัวร์

4. การล่องแพ/เรือคายัค (Boating) ซึ่งมีตั้งแต่การให้เช่าเรือใบ เรือสปีดโบท ไปจนถึงเรือคายัค โดยนักท่องเที่ยวในกรณีของเรือใบและเรือสปีดโบทนั้นมักเป็นการเช่าเพื่อท่องเที่ยวทางทะเล ส่วนในกรณีของเรือคายัคนั้นนักท่องเที่ยวมักเช่าเพื่อพายท่องเที่ยวตามแนวป่าชายเลนบริเวณอ่าวสลักคอก อ่าวสลักเพชร และอ่าวคลองพร้าว โดยในปัจจุบันชาวชุมชนสลักคอกได้พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวชายเลนให้มีการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำหรับนักท่องเที่ยว (ลำละไม่เกิน 4 คน) และชาวชุมชนสลักเพชรได้พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวชายเลนเพื่อชมหิ่งห้อย

5. การอาบแดด/ว่ายน้ำ (Sunbathing and Swimming) เป็นกิจกรรมบริเวณชายหาดฝั่งตะวันตกเนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหาดและมีโรงแรม รีสอร์ทต่างๆตั้งอยู่บนจำนวนมาก โดยหาดที่เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวได้แก่ หาดทรายขาว หาดคลองพร้าว หาดไก่อ้น และหาดโปลาน

6. การตกปลา (Fishing) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตของชาวประมงและเพื่อความเพลิดเพลินของนักท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่จะนิยมให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางในช่วงเย็นถึงหัวค่ำและกลับมาในช่วงดึก

การเล่นน้ำตกคลองพลู

เส้นทางเดินป่าเข้าสู่ น้ำตก

การเล่นน้ำตกธารมะยม

การขี่ช้างตามเส้นทางธรรมชาติ

เส้นทางเดินป่าชายเลนบ้านสลักเพชร

สภาพป่าชายเลนบ้านสลักเพชร

เส้นทางเดินป่าชายเลนบ้านสลักคอก

สภาพป่าชายเลนบ้านสลักคอก

การพายเรือคายัคตามป่าชายเลน

การนั่งเรือรับประทานอาหารบริเวณป่าชายเลน

การชมทัศนียภาพเกาะช้าง ณ จุดชมวิว

การชมทัศนียภาพเกาะช้าง ณ จุดชมวิว

การเยี่ยมชมสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน

กิจกรรมนันทนาการบริเวณชายหาด

การล่องเรือสำราญบริเวณเกาะช้าง

การพายเรือคายัคบริเวณหาด

การเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวประมง

การตกปลาและปลาหมึกร่วมกับชาวประมง

กิจกรรมด้านน้ำพุปะการัง

กิจกรรมด้านน้ำบริเวณผิวน้ำ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.5 สรุป

งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลก ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 3 ด้านคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีการใช้ทรัพยากรในระดับที่เหมาะสมที่สุด มีการอนุรักษ์ไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม และมีการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

ในส่วนของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Ritchie และ Crouch (2003) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ระบบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัย 5 ประการที่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความได้เปรียบในการแข่งขันแตกต่างกัน ได้แก่ 1) ความพร้อมของทรัพยากรและปัจจัยที่เป็นตัวสนับสนุนการท่องเที่ยว 2) จุดสนใจหลัก 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ 4) การวางแผนพัฒนาและนโยบายของแหล่งท่องเที่ยว และ 5) การพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้เพื่อให้นิยามของคำว่า “การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” หรือ Nature-based Tourism ของงานวิจัยนี้สอดคล้องกับคำนิยามในระดับสากลและแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน งานวิจัยนี้จึงได้นำแนวคิดของ Keyser (2002) ซึ่งได้นิยามไว้ว่า การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติโดยระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อด้านลบกับสถานที่ท่องเที่ยวน้อยที่สุดทั้งในด้าน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

สำหรับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐนั้น งานวิจัยนี้ได้เลือกใช้กรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐตามแนวคิดของ Liu (อ้างถึงใน Fennell 1999) ซึ่งได้ระบุว่ากรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วยงาน 14 ด้านคือ 1.การวางแผนวัตถุประสงค์การพัฒนา 2.การสำรวจและประเมินทรัพยากรธรรมชาติ 3.การพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก 4.การตลาดแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม 5.การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว 6.การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศ 7. การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดและกระจายสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและยั่งยืน 8.การวิเคราะห์ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศอย่างต่อเนื่อง 9.การวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรมเพื่อประเมินผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมออกมาตรการผลกระทบในทางลบและกระตุ้นผลกระทบในทางบวก 10.การกำหนดมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่พึงและ

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทั้งหมด 11.การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการส่งเสริมการสร้างงานและผู้ประกอบการของชุมชนรวมทั้งมีการฝึกอบรมให้กับคนท้องถิ่นอย่างเพียงพอ 12.การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร 13.การกำกับดูแลและเฝ้าระวังโดยการออกกฎหรือข้อตกลงร่วมกันกับฝ่ายต่างๆเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 14.การวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งข้อมูลทางด้านการตลาดและด้านสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ถึงอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Exploratory Research) เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในระยะเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ โดยการศึกษาจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

1 แหล่งข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

ประกอบด้วย

- ข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยให้ครอบคลุมทุกกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ประกอบการ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นักท่องเที่ยว ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้นำชุมชน (หรือตัวแทนของชุมชน) โดยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทุก กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการเก็บแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อย่างยั่งยืนตามแบบสำรวจที่กำหนดไว้

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

ประกอบด้วย

- ข้อมูลจากตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งในทางทฤษฎีและกรณีศึกษาในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ
- ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแผนการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ โครงสร้างผู้ประกอบการและชุมชนที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะช้าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

ประกอบด้วย

- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากทุกกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ประกอบการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บริษัทนำเที่ยว ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้นำชุมชน (หรือตัวแทนของชุมชน) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ล่วงหน้าดังนี้ บทบาทหน้าที่ด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนการปรับตัว การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ
- การเก็บแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

- ศึกษา ค้นคว้าและสังเคราะห์ บทความ ตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งในทางทฤษฎีและกรณีศึกษาในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ
- รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเชิงนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ โครงสร้างผู้ประกอบการและชุมชนที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะช้าง

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

กลุ่มประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ประกอบด้วย (ก) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐหลักที่มีบทบาทต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง (ข) ผู้ประกอบการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง และ (ค) ผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมหรือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้งสามกลุ่ม กลุ่มละ 10 ราย โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกประเภทของแต่ละกลุ่มประชากรและเป็นตัวแทนทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ
- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจความคิดเห็น ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้งสามกลุ่ม กลุ่มละ 30 คน รวม 90 ราย โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกประเภทหน้าที่/ธุรกิจของกลุ่มประชากรและเป็นตัวแทนทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ

4. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้คือ

4.1 แบบสัมภาษณ์

โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยประเด็นคำถามที่สำคัญดังนี้ บทบาทหน้าที่ด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนการปรับตัว การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

4.2 แบบสำรวจ

โดยในแบบสำรวจจะประกอบด้วย 6 ส่วนคือ

(ก) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยในแบบสำรวจของแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยคำถามต่อไปนี้

หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยงานภาคเอกชน	ภาคประชาชน
ชื่อหน่วยงานต้นสังกัด	ชื่อหน่วยงานต้นสังกัด	ชื่อชุมชนต้นสังกัด
ประเภทของหน่วยงานต้นสังกัด	สัญชาติของเจ้าของ/ผู้ถือหุ้นใหญ่	จำนวนสมาชิกในชุมชน
ตำแหน่งในหน่วยงาน	ตำแหน่งในหน่วยงาน	ตำแหน่งในชุมชน
บทบาทของหน่วยงาน	ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้บริการ	ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติที่ชุมชนเกี่ยวข้อง

(ข) บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ในภาพรวม) ที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง โดยในแบบสำรวจของทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มคำถาม 6 ด้านของบทบาท คือ

- การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

โดยคำถามในกลุ่มคำถามทั้ง 6 นี้ เป็นการถามเพื่อให้ผู้ตอบประเมินบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมที่มีตัวเลือก 4 ตัวเลือก คือ สูงมาก (มีคะแนนเท่ากับ 4) สูง (มีคะแนนเท่ากับ 3) มีบ้าง (มีคะแนนเท่ากับ 2) และ มีบ้าง (มีคะแนนเท่ากับ 1) และมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ดังนี้

3.26 – 4.00	หมายถึง	มีบทบาทสูงมาก
2.51 – 3.25	หมายถึง	มีบทบาทค่อนข้างสูง
1.76 – 2.50	หมายถึง	มีบทบาทบ้าง
1.00 – 1.75	หมายถึง	ไม่มีบทบาทเลย

(ค) แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้าง โดยในแบบสำรวจของทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อใหญ่ คือ

- การจัดลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรมีการส่งเสริม 10 ลำดับแรก (โดยให้ผู้ตอบจัดลำดับหน้ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆที่มีให้เลือก โดยกำหนดให้ 1 แทนกิจกรรมฯ ที่เห็นว่าควรส่งเสริมมากที่สุด)
- การประเมินศักยภาพทางด้านอุปสงค์และด้านอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆของเกาะช้าง โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	แทน	ระดับศักยภาพด้านอุปสงค์/อุปทานสูงมาก
4	แทน	ระดับศักยภาพด้านอุปสงค์/อุปทานสูง
3	แทน	ระดับศักยภาพด้านอุปสงค์/อุปทานปานกลาง
2	แทน	ระดับศักยภาพด้านอุปสงค์/อุปทานน้อย
1	แทน	ระดับศักยภาพด้านอุปสงค์/อุปทานน้อยมาก

โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับสูง
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับต่ำ
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับต่ำมาก

- (ง) ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐ โดยในแบบสำรวจของทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มคำถาม 6 ด้านของปัจจัยภายใน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกฎระเบียบทางราชการ ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ และด้านธรรมาภิบาล ซึ่งในคำถามแต่ละข้อจะเป็นการให้ผู้ตอบประเมินระดับความสำคัญและระดับจุดแข็งจุดอ่อนของประเด็นนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

<u>ระดับคะแนน</u>	<u>ความสำคัญ</u>	<u>ระดับจุดแข็งจุดอ่อน</u>
5	มีความสำคัญสูงมาก.	มีจุดแข็งมาก
4	มีความสำคัญสูง	มีจุดแข็ง
3	มีความสำคัญปานกลาง	ปานกลาง
2	มีความสำคัญน้อย	มีจุดอ่อน
1	มีความสำคัญน้อยมาก	มีจุดอ่อนมาก

และมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ดังนี้

<u>ระดับคะแนน</u>	<u>ความสำคัญ</u>	<u>ระดับจุดแข็งจุดอ่อน</u>
4.21 – 5.00	มีความสำคัญสูงมาก	มีจุดแข็งมาก
3.41 – 4.20	มีความสำคัญสูง	มีจุดแข็ง
2.61 – 3.40	มีความสำคัญปานกลาง	ปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความสำคัญน้อย	มีจุดอ่อน
1.00 – 1.80	มีความสำคัญน้อยมาก	มีจุดอ่อนมาก

- (จ) ปัจจัยสภาพแวดล้อมนอกของหน่วยงานภาครัฐ โดยในแบบสำรวจของทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มคำถาม 5 ด้านของปัจจัยภายใน คือ ด้านนักท่องเที่ยว ด้านชุมชน ด้านผู้ประกอบการ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และด้านสาธารณูปโภค ซึ่งในคำถามแต่ละข้อจะเป็นการให้ผู้ตอบประเมินระดับความสำคัญและระดับโอกาสอุปสรรคของประเด็นนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

<u>ระดับคะแนน</u>	<u>ความสำคัญ</u>	<u>ระดับโอกาสอุปสรรค</u>
5	มีความสำคัญสูงมาก	มีโอกาสมาก
4	มีความสำคัญสูง	มีโอกาส
3	มีความสำคัญปานกลาง	ปานกลาง

2	มีความสำคัญน้อย	มีอุปสรรค
1	มีความสำคัญน้อยมาก	มีอุปสรรคมาก

และมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ดังนี้

<u>ระดับคะแนน</u>	<u>ความสำคัญ</u>	<u>ระดับโอกาสอุปสรรค</u>
4.21 – 5.00	มีความสำคัญสูงมาก	มีโอกาสมาก
3.41 – 4.20	มีความสำคัญสูง	มีโอกาส
2.61 – 3.40	มีความสำคัญปานกลาง	ปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความสำคัญน้อย	มีอุปสรรค
1.00 – 1.80	มีความสำคัญน้อยมาก	มีอุปสรรคมาก

(จ) ปัญหาและแนวทางแก้ไขสำหรับหน่วยงานภาครัฐ และข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้จะประกอบด้วย การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research)

5.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จากข้อมูลแบบสำรวจ โดยทำการวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงกลุ่ม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

5.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาที่ได้จากแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์ และจากข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ โดยมีเครื่องมือการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ที่สำคัญ ตามบทบาทหน้าที่ต่างๆของรัฐบาล การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในบทที่ 4 นี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการนำเสนอเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้ ในหัวข้อแรกจะเป็นการสรุปโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐหลักที่มีบทบาทส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง จ.ตราด

ส่วนในหัวข้อที่ สอง สาม และสี่ จะเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการเก็บแบบสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายหลักสามกลุ่มคือ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามลำดับ โดยเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายในประเด็นเกี่ยวกับ บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมในระยะเวลาที่ผ่านมา ศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ บนพื้นที่เกาะช้าง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาในระยะเวลาที่ผ่านมา และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐ

จากนั้นในหัวข้อที่ห้า จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายสามกลุ่มหลักข้างต้น โดยเป็นการวิเคราะห์ตามบทบาทหน้าที่ด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐหลักแต่ละหน่วยงานที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนการปรับตัว การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

ในหัวข้อสุดท้ายจะเป็นการรวมผลการวิเคราะห์ทั้งห้าหัวข้อแรก เพื่อสรุปเป็นประเด็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อแรก คือ สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐนั้นจะได้นำเสนอในส่วนข้อเสนอแนะจากการวิจัยในบทถัดไป

4.1 โครงสร้างหน่วยงานภาครัฐหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง

จากการแบ่งโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในหัวข้อที่ 3.2 ในบทที่ 2 เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์โครงสร้างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง พบว่าประกอบด้วยหน่วยงานดังต่อไปนี้

หน่วยงาน	บทบาทที่เกี่ยวข้อง
หน่วยงานในกำกับของรัฐบาล	
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/ สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเขต 5 (จ.ตราด)	ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางการตลาด
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท)/ สำนักงานพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง (สพท.1)	สร้างศรัทธา สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ชุมชน เพื่อร่วมพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวกับ อพท. รวมทั้งการเพิ่มพื้นที่ท่องเที่ยวโดยการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และเป็นหน่วยงานที่วางแผน และดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง
หน่วยงานภายใต้รัฐบาลกลาง	
กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา/ สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว	ส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะช้าง
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์ และบริหารการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อุทยาน
กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (กรมเจ้าท่า) กระทรวงคมนาคม / สำนักงานการขนส่งทางน้ำที่ 6 สาขาตราด	กรมเจ้าท่า มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม และบริหารงานเกี่ยวกับทางน้ำ ซึ่งได้แก่การเดินเรือ การลำเลียงขนส่งทางน้ำ การนำร่อง การจดทะเบียนเรือ การใช้พาหนะทางน้ำ การปรับปรุงดูแลรักษาร่องน้ำ หรือเส้นทางน้ำโดยทั่วไป ให้สามารถใช้เป็นเส้นทางลำเลียงขนส่ง หรือใช้สัญจรไปมารวมกันเป็นทาง
	สาธารณสุขตลอดจนอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเดินเรือและการขนส่งทางน้ำตามเส้นทางต่างๆ

หน่วยงาน	บทบาทที่เกี่ยวข้อง
หน่วยงานส่วนภูมิภาคในระดับจังหวัด	
สำนักพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด	ส่งเสริมการพัฒนาของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าและบริการ
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง	อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์ และบริหารการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อุทยานเกาะช้าง
ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดตราด	ส่งเสริมการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะช้าง
สำนักงานจังหวัดตราด	วางแผนยุทธศาสตร์ และเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับภูมิภาคต่างๆ ให้สอดคล้องกัน
หน่วยงานส่วนปกครองส่วนท้องถิ่น	
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง	ทำงานร่วมกับชุมชนในการวางแผน พัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่รับผิดชอบ และกำกับดูแล
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้	การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติในเขตพื้นที่ชุมชน

4.2 ความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานภาครัฐต่างๆ จำนวน 27 รายพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหกประเด็นหลักที่สำคัญ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ บทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน ศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของหน่วยงานภาครัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังต่อไปนี้

ประเภทหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตารางที่ 1 ประเภทหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจ

ประเภทของหน่วยงานต้นสังกัด	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
หน่วยงานภายใต้รัฐบาลกลาง	15	56%
หน่วยงานในกำกับของรัฐบาล	5	19%
หน่วยงานภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3	11%
อื่นๆ	4	15%

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56) ทำงานสังกัดหน่วยงานของรัฐบาลกลาง รองลงมาทำงานอยู่ในหน่วยงานภายใต้กำกับของรัฐบาล (ร้อยละ 19) เช่น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรเพื่อการพัฒนาพื้นที่พิเศษ (องค์การมหาชน) เป็นต้น หน่วยงานภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 11) เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ตำแหน่งในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตารางที่ 2 ตำแหน่งในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตำแหน่งในหน่วยงาน	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ระดับบริหาร	11	41%
ระดับปฏิบัติการ	16	59%

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีตำแหน่งในระดับปฏิบัติการ (ร้อยละ 59) ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 41 มีตำแหน่งอยู่ในระดับบริหาร

บทบาทของหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตารางที่ 3 บทบาทของหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ

บทบาทของหน่วยงานที่มีต่อ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
การพัฒนา/ก่อสร้างสาธารณูปโภค	3	11%
การจัดสรร/ดูแลการใช้ทรัพยากร	7	26%
การวิจัยตลาดและการส่งเสริมการตลาด	3	11%
การกำกับดูแลมาตรฐานสินค้า/บริการ	3	11%
การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	6	22%
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	10	37%
การดูแลการคมนาคมขนส่งภายใน/ระหว่างเกาะ	5	19%
การพัฒนาชุมชน	8	30%
การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน	12	44%
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	9	33%

จากตารางข้างต้นที่แสดงบทบาทหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าบทบาทที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาชุมชน การจัดสรร/ดูแลการใช้ทรัพยากร การ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การดูแลการคมนาคมขนส่งภายใน/ระหว่างเกาะ การพัฒนา/ก่อสร้าง สาธารณูปโภค การวิจัยตลาดและการส่งเสริมการตลาด การกำกับดูแลมาตรฐานสินค้า/บริการ ตามลำดับ

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 4 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.87	0.47	ค่อนข้างสูง
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ	2.41	0.69	มีบ้าง
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.59	0.64	ค่อนข้างสูง
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.19	0.62	ค่อนข้างสูง
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา	2.78	0.64	ค่อนข้างสูง
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.37	0.69	สูงมาก
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.70	0.66	ค่อนข้างสูง
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.78	0.80	ค่อนข้างสูง
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการดำเนินธุรกิจบริการให้กับผู้ประกอบการ	2.74	0.86	ค่อนข้างสูง
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2.59	0.69	ค่อนข้างสูง
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.40	0.70	มีบ้าง
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.30	0.78	มีบ้าง
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.59	0.80	ค่อนข้างสูง
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ และรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น	2.30	0.78	มีบ้าง
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.63	0.60	ค่อนข้างสูง
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน	2.70	0.67	ค่อนข้างสูง
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.56	0.58	ค่อนข้างสูง
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการต่างๆ ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ	2.63	0.74	ค่อนข้างสูง

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	2.81	0.53	ค่อนข้างสูง
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)	2.74	0.66	ค่อนข้างสูง
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนังงานรักษา ความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)	2.93	0.73	ค่อนข้างสูง
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการ สื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว	2.78	0.70	ค่อนข้างสูง

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมมีบทบาทต่อการสร้างและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูงตามลำดับ ส่วนบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้นผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีบทบาทในด้านดังกล่าวน้อย

ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เห็นควรสนับสนุน

ตารางที่ 5 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
การศึกษารวมชาติ	3.41	2.52
การส่องสัตว์/ดูนก	5.52	2.41
การเดินป่า/ตั้งแคมป์	5.44	2.08
การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	5.89	2.31
การล่องแพ/เรือยาง	6.89	2.36
การขี่ช้าง	8.63	1.45
การไต่ผา/ปีนเขา	7.33	2.17
การขี่จักรยานเที่ยว	5.04	2.74
การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น	4.67	2.79
การดำน้ำดูปะการัง	2.19	1.88

*ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่ากิจกรรมนั้นควรส่งเสริมมากที่สุด

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรได้รับการสนับสนุนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ การดำน้ำดูปะการัง การศึกษาธรรมชาติ การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น การขี่จักรยานเที่ยว การเดินป่า/ตั้งแคมป์ การส่องสัตว์/ดูนก การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก การล่องแพ/เรือยาง การไต่ผา/ปีนเขา และการขี่ช้างตามลำดับ

ศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ศักยภาพด้านอุปทาน		ศักยภาพด้านอุปสงค์	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (นิเวศวิทยา)	3.19	1.08	3.26	0.86
- การส่องสัตว์/ดูนก	2.70	0.95	2.59	0.97
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์	2.96	0.90	2.85	0.82
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	3.15	0.95	3.31	0.74
- การล่องแพ/เรือยาง	2.70	0.99	2.48	0.75
- การขี่ม้า/ช้าง	2.59	1.01	2.56	0.70
- การปีนผา/ไต่เขา	2.33	1.07	2.63	0.93
- การขี่จักรยานเที่ยว	2.96	1.13	3.37	0.56
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	3.59	0.69	3.44	0.58
- การดำน้ำดูปะการัง	4.26	0.59	4.37	0.56

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจประเมินว่ากิจกรรมการดำน้ำดูปะการังเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพียงกิจกรรมเดียวที่มีศักยภาพสูงมากทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานในระดับสูงได้แก่ กิจกรรมการพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น

ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์สูงแต่ยังมีศักยภาพในด้านอุปทานปานกลางได้แก่ กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีความศักยภาพในด้านอุปทานและอุปสงค์ในระดับปานกลางได้แก่ การขี่จักรยานเที่ยว และการเที่ยวถ้ำ/น้ำตก

นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีความสำคัญของอุปทานในระดับปานกลางแต่มีความสำคัญในด้านอุปสงค์ในระดับต่ำคือ กิจกรรมการล่องแพ/เรือยาง การส่องสัตว์ดูนก และกิจกรรมที่มีความสำคัญทางด้านอุปทานในระดับต่ำแต่มีความสำคัญทางด้านอุปสงค์ในระดับปานกลางคือ การปีนผา/ไต่เขา ส่วนกิจกรรมการขี่ช้างนั้นผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีความสำคัญทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานในระดับต่ำ

จุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับจุดแข็ง	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านบุคลากร	2.96	1.02	2.41	0.62
- ความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.96	1.06	2.37	0.63
- ประสิทธิภาพและความชำนาญของบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.96	1.09	2.44	0.70
2. ด้านงบประมาณ	3.06	0.89	2.88	0.64
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.15	0.99	3.11	0.85
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.11	0.85	2.74	0.71
- ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวฯ ในแต่ละเขตพื้นที่ในเกาะช้าง	2.93	1.07	2.78	0.70
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ	3.35	1.04	2.69	0.77
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การจัดตั้งธุรกิจให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.41	1.05	2.74	0.71
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทางราชการ (ทั้งตามสายงานและข้ามสายงาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้าง	3.30	1.07	2.63	0.93
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ	3.43	0.93	2.81	0.76
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว	3.44	1.01	2.81	0.92
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.41	0.97	2.81	0.83

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับจุดแข็ง	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ	3.04	0.88	2.81	0.82
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.07	0.87	2.85	0.82
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.00	0.96	2.78	0.89

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาในประเด็นความสำคัญจะเห็นว่าปัจจัยภายในที่ผู้ตอบแบบ
สำรวจมีความเห็นว่ามีค่าสำคัญในระดับค่อนข้างสูงคือ ปัจจัยด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
ภาครัฐ ปัจจัยด้านกฎระเบียบราชการ ด้านงบประมาณและ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือตามลำดับ ส่วนปัจจัย
ด้านบุคลากรนั้นผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่ามีค่าสำคัญในระดับค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาในประเด็นศักยภาพของปัจจัยภายในทั้งห้าประการพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่า
ปัจจัยในทุกด้านมีศักยภาพในระดับค่อนข้างต่ำหรือเป็นจุดอ่อน ได้แก่ปัจจัยด้าน งบประมาณ ด้านความ
ร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับโอกาส	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ด้านนักท่องเที่ยว	3.57	0.60	3.72	0.56
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	3.89	0.70	3.85	0.77
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	3.67	0.55	3.93	0.62
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์	3.15	0.91	3.37	0.79
2. ด้านชุมชน	3.30	0.93	3.01	0.65
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	3.33	1.04	3.04	0.81
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติฯ ด้วยตัวเอง	3.30	0.87	2.96	0.76
- ทัศนคติโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการ	3.26	1.10	3.00	0.68

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับโอกาส	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
3. ด้านผู้ประกอบการ	3.47	0.79	3.19	0.72
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์	3.56	0.85	3.33	0.78
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.52	0.75	3.30	0.72
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.33	0.92	2.93	0.87
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.00	0.62	3.81	0.64
- ความเพียงพอและน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เกาะ ช้างต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.00	0.68	3.78	0.75
- ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เกาะช้าง สำหรับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.00	0.62	3.85	0.60
5. ด้านสาธารณูปโภค	3.21	0.95	3.20	0.82
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	3.41	0.93	3.26	0.86
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรับประกันความปลอดภัย ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)	3.15	1.10	3.11	0.93
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดูปะการัง)	3.07	1.04	3.22	0.89

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาในประเด็นความสำคัญจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่าปัจจัยภายนอกทุกด้านมีความสำคัญในระดับค่อนข้างสูง ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านนักท่องเที่ยว ด้านผู้ประกอบการ ด้านชุมชน และด้านสาธารณูปโภค ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นเงื่อนไขต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของปัจจัยภายนอกทั้ง 5 ประการพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าปัจจัยภายนอกทั้งหมดเป็นโอกาสต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านนักท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภค และด้านชุมชน ตามลำดับ

4.3 ความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน

จากการสำรวจความคิดเห็นของตัวแทนผู้ประกอบการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ จำนวน 30 รายพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหกประเด็นหลักที่สำคัญ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ในภาพรวม) ต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในระยะที่ผ่านมา พบว่าผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเป็นดังต่อไปนี้

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตารางที่ 9 ตำแหน่งในกิจการของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตำแหน่งในหน่วยงาน	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
เจ้าของ	4	13.79
ผู้บริหาร (มีอำนาจตัดสินใจ)	6	20.69
พนักงานปฏิบัติการ	19	65.52

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีตำแหน่งในระดับพนักงานปฏิบัติการ (ร้อยละ 65.52) ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 20 มีตำแหน่งอยู่ในระดับผู้บริหาร (มีอำนาจตัดสินใจ)

ประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ชุมชนของผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวข้องด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 10 ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวข้อง

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
การดำน้ำตื้นปะการัง	28	93
การเที่ยวถ้ำน้ำตก		
การเดินป่า/ตั้งแคมป์	1	3
การส่องสัตว์/ดูนก		
การนำเที่ยวตกปลา/ปลาหมึก	2	7
การแสดงช้างหรือขี่ม้า/ช้าง	2	7
การปีนผา/ไต่เขา		

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
การช้จักรยานเที่ยว		
การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น		
การล่องแพ/เรือยาง		
กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ		

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดำน้ำดูปะการัง นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ ด้วย เช่น การนำเที่ยวตกปลา/ปลาหมึก การช้จักรยานเที่ยว เป็นต้น

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ(ในภาพรวม)ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ

ตารางที่ 11 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.71	0.34	ไม่มีเลย
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ	2.24	0.58	มีบ้าง
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.97	0.32	มีบ้าง
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.52	0.57	ไม่มีเลย
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา	1.53	0.51	ไม่มีเลย
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.21	0.49	ไม่มีเลย
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.06	0.32	มีบ้าง
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.03	0.19	มีบ้าง
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการค้าบริการให้กับผู้ประกอบการ	2.00	0.27	มีบ้าง
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2.20	0.66	มีบ้าง
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.93	0.51	ค่อนข้างสูง
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.45	0.74	สูงมาก
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.14	0.35	มีบ้าง
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น	3.21	0.77	ค่อนข้างสูง

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	2.34	0.60	มีบ้าง
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรให้มีกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน	2.13	0.57	มีบ้าง
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.21	0.62	มีบ้าง
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการ ต่างๆที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ	2.72	0.75	ค่อนข้างสูง
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	1.94	0.43	มีบ้าง
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)	2.43	0.57	มีบ้าง
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนักงานรักษา ความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)	1.61	0.50	ไม่มีเลย
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการ สื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว	1.72	0.53	ไม่มีเลย
6. การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.48	0.38	มีบ้าง
- การเฝ้าระวังกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	2.77	0.57	ค่อนข้างสูง
- การตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	2.21	0.41	มีบ้าง

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมมีบทบาทต่อการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูง ส่วนการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการกำกับดูแลการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นั้น ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีบทบาทในด้านดังกล่าวน้อย

ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เห็นควรสนับสนุน

ตารางที่ 12 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
การศึกษาธรรมชาติ	5.38	2.56
การส่องสัตว์/ดูนก	7.79	2.57
การเดินป่า/ตั้งแคมป์	4.63	2.19
การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	4.40	2.36
การล่องแพ/เรือยาง	7.17	1.87
การขี่ช้าง	4.80	2.12
การไต่ผา/ปีนเขา	7.72	2.10
การขี่จักรยานเที่ยว	6.93	2.55
การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น	4.59	1.97
การดำน้ำดูปะการัง	1.50	1.94

*ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่ากิจกรรมนั้นควรส่งเสริมมากที่สุด

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรมีการสนับสนุนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ การดำน้ำดูปะการัง การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น การเดินป่า/ตั้งแคมป์ การขี่ช้าง การศึกษาธรรมชาติ การขี่จักรยานเที่ยว การล่องแพ/เรือยาง การไต่ผา/ปีนเขา การส่องสัตว์/ดูนกตามลำดับ

ศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ต่างๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ศักยภาพด้านอุปทาน		ศักยภาพด้านอุปสงค์	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (นิเวศวิทยา)	2.67	1.53	2.43	0.92
- การส่องสัตว์/ดูนก	2.33	0.58	1.38	0.62
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์	3.75	0.96	3.07	0.37
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	3.00	1.00	3.52	0.69
- การล่องแพ/เรือยาง	2.50	1.29	2.41	0.57
- การขี่ม้า/ช้าง	3.33	0.58	3.38	0.49
- การปั่นจักรยาน/ไต่เขา	2.67	1.53	1.54	0.69
- การขี่จักรยานเที่ยว	2.67	0.58	3.41	0.78
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	3.00	1.41	2.75	0.70
- การดำน้ำดูปะการัง	4.25	0.50	4.80	0.41

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจประเมินว่ากิจกรรมการดำน้ำดูปะการังเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพียงกิจกรรมเดียวที่มีศักยภาพสูงมากทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์สูงแต่ยังมีศักยภาพในด้านอุปทานปานกลางได้แก่ การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก และการขี่จักรยานเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีความศักยภาพในด้านอุปทานและอุปสงค์ในระดับปานกลางได้แก่ การขี่ม้า/ช้าง การปั่นจักรยาน/ไต่เขา การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น

ส่วนกิจกรรมการล่องแพ/เรือยาง และกิจกรรมการส่องสัตว์/ดูนกนั้นผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีความศักยภาพทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานในระดับต่ำ

จุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับจุดแข็ง	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านบุคลากร	3.30	0.69	2.91	0.71
- ความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.40	0.55	2.79	0.56
- ประสบการณ์และความชำนาญของบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.20	0.84	3.03	0.87
2. ด้านงบประมาณ	3.73	0.99	2.36	0.71
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.40	0.89	3.14	0.58
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.80	1.10	1.79	0.73
- ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวฯ ในแต่ละเขตพื้นที่ในเกาะช้าง	4.00	1.00	2.14	0.83
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ	3.50	1.38	2.52	0.70
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การจัดตั้งธุรกิจให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.75	1.26	2.68	0.67
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทางราชการ (ทั้งตามสายงานและข้ามสายงาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้าง	3.25	1.50	2.36	0.73
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ	3.20	1.55	2.78	0.85
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว	3.20	1.30	2.62	0.78
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.20	1.79	2.93	0.92
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ	3.38	1.13	2.21	0.62
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.50	1.00	2.21	0.63
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.25	1.26	2.21	0.62

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับจุดแข็ง	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
6. ด้านธรรมาภิบาล	3.80	1.18	2.22	0.96
- ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	3.40	1.52	2.14	1.03
- การดำเนินประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อยของ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องฯ	4.20	0.84	2.31	0.89

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาในประเด็นความสำคัญจะเห็นว่าปัจจัยภายในที่ผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่ามีค่าสำคัญในระดับค่อนข้างสูงคือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ด้านกฎระเบียบทางราชการ และด้านธรรมาภิบาลตามลำดับ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ นั้นผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่ามีค่าสำคัญในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในประเด็นศักยภาพของปัจจัยภายในทั้งห้าประการพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าปัจจัยส่วนใหญ่มีศักยภาพในระดับค่อนข้างต่ำหรือเป็นจุดอ่อน ได้แก่ปัจจัยด้านงบประมาณ ด้านกฎระเบียบทางราชการ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ และด้านธรรมาภิบาลตามลำดับ ปัจจัยอื่น ๆ มีศักยภาพในระดับปานกลาง

โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับโอกาส	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ด้านนักท่องเที่ยว	3.80	0.89	4.08	0.62
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	4.20	0.84	4.55	0.57
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	4.00	1.00	4.79	0.49
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์	3.20	0.84	2.89	0.79
2. ด้านชุมชน	3.25	1.50	3.78	0.74
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	3.25	1.50	3.79	0.77
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติฯ ด้วยตัวเอง	2.75	1.50	3.97	0.57

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับโอกาส	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
- ทัศนคติโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.75	1.50	3.59	0.87
3. ด้านผู้ประกอบการ	3.42	0.78	3.90	0.52
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์	3.75	0.96	4.07	0.46
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.50	0.58	4.24	0.44
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.00	0.82	3.38	0.68
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.50	1.00	4.74	0.54
- ความเพียงพอและน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะ ข้างต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.25	1.50	4.69	0.66
- ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะข้าง สำหรับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.75	0.50	4.79	0.41
5. ด้านสาธารณูปโภค	3.25	1.62	3.05	0.71
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	3.25	1.26	3.66	0.72
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรับประกันความปลอดภัย ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)	3.00	2.31	2.14	0.74
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดูปะการัง)	3.50	1.29	3.34	0.67

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาในประเด็นความสำคัญจะเห็นว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่าปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญในระดับค่อนข้างสูง ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านนักท่องเที่ยว และด้านผู้ประกอบการตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นเงื่อนไขต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของปัจจัยภายนอกทั้ง 5 ประการพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าปัจจัยภายนอกส่วนใหญ่เป็นโอกาสต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านนักท่องเที่ยว และด้านชุมชน ตามลำดับ ยกเว้นด้านสาธารณูปโภคที่ระดับปานกลาง

4.4 ความคิดเห็นของภาคประชาชน

จากการสำรวจความคิดเห็นของตัวแทนผู้นำชุมชนต่างๆ จำนวน 30 รายพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ 6 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ในภาพรวม) ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในระยะที่ผ่านมา พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังต่อไปนี้

ประเภทหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตารางที่ 16 ชื่อชุมชนต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสำรวจ

ชื่อชุมชนต้นสังกัด	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
บ้านคลองนนทร	3	10
บ้านเจ๊กแม่	5	17
บ้านคลองพร้าว	3	10
บ้านคลองสน	4	13
บ้านด่านใหม่	3	10
บ้านสลักคอก	3	10
บ้านสลักเพชรเหนือ	3	10
บ้านบางเป้า	3	10
บ้านสลักเพชร	3	10

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจจะกระจายอยู่ตามชุมชนต่างๆ ที่มากที่สุด คือ ชุมชนบ้านเจ๊กแม่ (ร้อยละ 17) รองลงมา คือ ชุมชนบ้านคลองสน (ร้อยละ 13) และกระจายอยู่ในชุมชนอื่นๆ ในอัตราที่เท่าๆ กัน (ร้อยละ 10)

จำนวนลูกบ้านในหมู่บ้าน/ตำบลที่ผู้ตอบแบบสำรวจดูแล

ตารางที่ 17 จำนวนลูกบ้านในแต่ละชุมชน

ชื่อชุมชน	จำนวนลูกบ้าน	เปอร์เซ็นต์
บ้านคลองนนทร	1,220	7
บ้านเจ๊กแบ้	2,600	15
บ้านคลองพร้าว	4,274	25
บ้านคลองสน	2,000	12
บ้านด่านใหม่	1,200	7
บ้านสลักคอก	1,200	7
บ้านสลักเพชรเหนือ	1,500	9
บ้านบางบัว	1,468	9
บ้านสลักเพชร	1,800	10

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะช้างจะอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านคลองพร้าวเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 25) รองลงมาคือ ชุมชนบ้านเจ๊กแบ้ (ร้อยละ 15) ที่เหลือก็กระจายอยู่ตามชุมชนต่างๆ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ประมาณร้อยละ 10)

ตำแหน่งในชุมชนของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตารางที่ 18 ตำแหน่งในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตำแหน่งในหน่วยงาน	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ผู้ใหญ่บ้าน	1	3
กำนัน		
ลูกบ้าน	26	87
อื่นๆ	3	10

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งในระดับลูกบ้าน (ร้อยละ 87)

ประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ชุมชนของผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวข้องด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 19 ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวข้อง

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
การดำน้ำดูปะการัง	30	100
การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	4	13
การเดินป่า/ตั้งแคมป์	2	7
การส่องสัตว์/ดูนก		
การนำเที่ยวตกปลา/ปลาหมึก	9	30
การแสดงช้างหรือขี่ม้า/ช้าง	2	7
การปีนผา/ไต่เขา		
การขี่จักรยานเที่ยว	5	17
การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	1	3
การล่องแพ/เรือยาง		
กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ	2	7

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจทุกคนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดำน้ำดูปะการัง นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ ด้วย เช่น การนำเที่ยวตกปลา/ปลาหมึก การขี่จักรยานเที่ยว เป็นต้น

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ(ในภาพรวม)ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ

ตารางที่ 20 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.90	0.49	มีบ้าง
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ	2.27	0.69	มีบ้าง
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.04	0.54	มีบ้าง
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.54	0.64	ไม่มีเลย
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา	2.00	0.71	มีบ้าง
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1.56	0.65	ไม่มีเลย

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.28	0.47	มีบ้าง
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการ กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.11	0.58	มีบ้าง
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการดำเนินธุรกิจบริการให้กับผู้ประกอบการ	2.12	0.52	มีบ้าง
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2.65	0.63	ค่อนข้างสูง
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.02	0.56	ค่อนข้าง สูง
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	3.43	0.77	สูงมาก
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.37	0.61	มีบ้าง
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท ต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น	3.27	0.74	สูงมาก
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	2.27	0.57	มีบ้าง
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรให้มีกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน	2.20	0.61	มีบ้าง
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.20	0.66	มีบ้าง
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการ ต่างๆที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ	2.40	0.62	มีบ้าง
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ธรรมชาติ	2.29	0.49	มีบ้าง
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)	2.77	0.57	ค่อนข้างสูง
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนักงานรักษา ความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)	2.10	0.55	มีบ้าง
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการ สื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว	2.00	0.79	มีบ้าง
6. การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.37	0.71	มีบ้าง
- การเฝ้าระวังกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	2.60	0.81	ค่อนข้างสูง
- การตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	2.13	0.73	มีบ้าง

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมมีบทบาทต่อการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทในด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมมีบทบาทในระดับต่ำ

ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เห็นควรสนับสนุน

ตารางที่ 21 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน
การศึกษาธรรมชาติ	3.59	1.52
การส่องสัตว์/ดูนก	7.82	2.13
การเดินป่า/ตั้งแคมป์	4.70	1.86
การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	4.57	2.22
การล่องแพ/เรือยาง	7.39	2.10
การขี่ช้าง	5.10	2.04
การไต่ผา/ปีนเขา	9.14	0.76
การขี่จักรยานเที่ยว	6.28	2.49
การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น	4.79	2.34
การดำน้ำดูปะการัง	1.27	1.05

*ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่ากิจกรรมนั้นควรส่งเสริมมากที่สุด

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรมีการสนับสนุนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ การดำน้ำดูปะการัง การศึกษาธรรมชาติ การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก การเดินป่า/ตั้งแคมป์ การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น การขี่ช้าง การขี่จักรยานเที่ยว การล่องแพ/เรือยาง การส่องสัตว์/ดูนก และการไต่ผา/ปีนเขาตามลำดับ

ศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ต่างๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ศักยภาพด้านอุปทาน		ศักยภาพด้านอุปสงค์	
	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
- กิจกรรมการศึกษารวมชาติ (นิเวศวิทยา)	2.67	1.37	2.17	1.05
- การส่องสัตว์/ดูนก	2.50	1.22	1.63	0.93
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์	3.00	1.10	3.10	0.71
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	3.33	1.03	3.63	0.49
- การล่องแพ/เรือยาง	2.00	0.71	2.93	0.58
- การขี่ม้า/ช้าง	2.80	1.48	3.10	0.55
- การปีนผา/ไต่เขา	1.80	1.30	1.80	0.66
- การขี่จักรยานเที่ยว	3.00	1.41	3.60	0.81
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	2.00	1.00	3.47	0.86
- การดำน้ำดูปะการัง	3.40	1.52	4.83	0.46

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจประเมินว่ากิจกรรมการเดินป่า/ตั้งแคมป์ การขี่ม้า/ช้าง มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานในระดับกลาง

ส่วนกิจกรรมการดำน้ำดูปะการังเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากในด้านอุปสงค์ แต่มีศักยภาพในด้านอุปทานในระดับกลาง

นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีศักยภาพของอุปทานในระดับปานกลางแต่มีศักยภาพในด้านอุปสงค์ในระดับต่ำคือ กิจกรรมการศึกษารวมชาติ และกิจกรรมที่มีศักยภาพทางด้านอุปทานในระดับต่ำแต่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์ในระดับปานกลางคือ กิจกรรมการล่องแพ/เรือยาง ส่วนกิจกรรมการปีนผา/ไต่เขานั้นผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่ามีศักยภาพทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานในระดับต่ำ

จุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับจุดแข็ง	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านบุคลากร	2.40	0.77	2.69	0.77
- ความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.80	0.84	2.59	0.68
- ประสบการณ์และความชำนาญของบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.00	0.71	2.79	0.86
2. ด้านงบประมาณ	2.53	0.98	2.74	0.67
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.80	1.48	2.97	0.68
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.40	0.89	2.72	0.65
- ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวฯ ในแต่ละเขตพื้นที่ในเกาะช้าง	2.40	0.55	2.52	0.69
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ	2.90	0.87	2.71	0.66
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การจัดตั้งธุรกิจให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.60	0.76	2.83	0.76
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทางราชการ (ทั้งตามสายงานและข้ามสายงาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้าง	3.20	0.57	2.59	0.57
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ	2.30	1.22	2.98	0.76
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว	2.40	1.14	3.07	0.75
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวฯ	2.20	1.30	2.90	0.77
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ	2.30	1.32	2.34	0.74
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.40	1.34	2.38	0.73
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.20	1.30	2.31	0.76

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับจุดแข็ง	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
6. ด้านธรรมาภิบาล	1.90	1.13	2.07	0.78
- ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	2.00	1.41	2.07	0.80
- การคำนึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อยของ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	1.80	0.84	2.07	0.75

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาในประเด็นความสำคัญจะเห็นได้ว่าปัจจัยภายในที่ผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่าปัจจัยส่วนใหญ่มีความสำคัญในระดับต่ำคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านธรรมาภิบาลตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านกฎระเบียบทางราชการนั้นผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่ามี ความสำคัญในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในประเด็นศักยภาพของปัจจัยภายในทั้งห้าประการพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่า ปัจจัยส่วนใหญ่มีศักยภาพในระดับปานกลาง ได้แก่ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ด้านกฎระเบียบทางราชการ และด้านอุปกรณ์และเครื่องมือตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ และด้านธรรมาภิบาลมีศักยภาพในระดับต่ำ

โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับโอกาส	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ด้านนักท่องเที่ยว	3.22	1.29	3.99	0.73
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	3.67	1.37	4.48	0.57
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	3.17	1.17	4.41	0.78
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์	2.83	1.33	3.07	0.84

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ระดับความสำคัญ		ระดับโอกาส	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2. ด้านชุมชน	2.94	1.38	3.62	0.97
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	2.83	1.47	3.62	1.05
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติฯ ด้วยตัวเอง	2.83	1.33	3.41	0.95
- ทัศนคติโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.17	1.33	3.83	0.93
3. ด้านผู้ประกอบการ	2.83	1.42	3.40	0.89
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์	2.83	1.33	3.62	0.86
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.83	1.33	3.83	0.97
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.83	1.60	2.76	0.83
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.42	0.83	4.28	0.75
- ความเพียงพอและน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะ ข้างต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.33	0.82	4.31	0.81
- ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะข้าง สำหรับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.50	0.84	4.24	0.69
5. ด้านสาธารณูปโภค	3.17	1.35	3.11	0.74
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	3.33	1.03	3.34	0.72
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรับประกันความปลอดภัย ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)	2.50	1.64	2.66	0.72
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดูปะการัง)	3.67	1.37	3.34	0.77

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาในประเด็นความสำคัญจะเห็นว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่าปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญในระดับค่อนข้างสูง ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีความเห็นว่าปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในประเด็นเงื่อนไขต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของปัจจัยภายนอกทั้ง 5 ประการพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าปัจจัยภายนอกส่วนใหญ่เป็นโอกาสต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านนักท่องเที่ยว ด้านชุมชน และ

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านผู้ประกอบการและด้านสาธารณูปโภคเป็นโอกาสต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับปานกลาง

4.5 ภาพรวมของบทบาทภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระยะที่ผ่านมา

จากผลความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆที่มีต่อบทบาทภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และตัวแทนชุมชน พบว่าภาคส่วนต่างๆมีความเห็นต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆต่อไปนี้ค่อนข้างแตกต่างกัน ได้แก่ (1) ด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (3) การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (4) การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (5) การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และ (6) การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		
	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.87	1.71	1.90
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ	2.41	2.24	2.27
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.59	1.97	2.04
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.19	1.52	1.54
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา	2.78	1.53	2.00
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.37	1.21	1.56
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.70	2.06	2.28

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น		
	ภาครัฐ	หน่วยงาน เอกชน	ภาค ประชาชน
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการ กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.78	2.03	2.11
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการดำเนินธุรกิจบริการให้กับผู้ประกอบการ	2.74	2.00	2.12
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2.59	2.20	2.65
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.40	2.93	3.02
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	2.30	3.45	3.43
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	2.59	2.14	2.37
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท ต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น	2.30	3.21	3.27
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	2.63	2.34	2.27
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรให้มีกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน	2.70	2.13	2.20
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.56	2.21	2.20
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการ ต่างๆที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ	2.63	2.72	2.40
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ธรรมชาติ	2.81	1.94	2.29
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)	2.74	2.43	2.77
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนักงานรักษา ความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)	2.93	1.61	2.10
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการ สื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว	2.78	1.72	2.00
6. การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	2.48	2.48	2.37
- การเฝ้าระวังกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ		2.77	2.60
- การตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ		2.21	2.13

จากตารางที่ 25 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในทุกด้านสูงกว่าภาคเอกชน และภาคประชาชน ยกเว้นบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งภาคเอกชนและภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านนี้สูงกว่าความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐเอง โดยในข้อที่ภาคประชาชนและภาคเอกชนเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทมากที่สุดคือข้อ การสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ข้างเป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รองลงมาได้แก่ข้อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมเหล่านั้น

นอกจากนี้จากผลดังกล่าวยังสามารถสังเกตได้ว่าภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชน ส่วนภาคเอกชนก็มีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชน

ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรสนับสนุน/ส่งเสริมนั้น ผลการสำรวจความคิดเห็นของทั้ง 3 ภาคส่วนสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสมควรสนับสนุน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ยลำดับ		
	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน
การศึกษารวมชาติ	3.41	5.38	3.59
การส่องสัตว์/ดูนก	5.52	7.79	7.82
การเดินป่า/ตั้งแคมป์	5.44	4.63	4.70
การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	5.89	4.40	4.57
การล่องแพ/เรือยาง	6.89	7.17	7.39
การขี่ช้าง	8.63	4.80	5.10
การไต่ผา/ปีนเขา	7.33	7.72	9.14
การขี่จักรยานเที่ยว	5.04	6.93	6.28
การพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น	4.67	4.59	4.79
การดำน้ำตื้นปะการัง	2.19	1.50	1.27

*ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่ากิจกรรมนั้นควรส่งเสริมมากที่สุด

จากตารางที่ 26 จะเห็นได้ว่าทั้งสามภาคส่วนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมควรส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอันดับแรกสุดคือ การดำน้ำดูปะการัง รองลงมาได้แก่กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ส่วนกิจกรรมที่ทั้ง 3 ภาคส่วนเห็นว่าควรสนับสนุนหรือส่งเสริมเป็นลำดับท้ายได้แก่ การไต่ผา/ปีนเขา การส่องสัตว์/ดูนก และการล่องแพ/เรือยาง

ตารางที่ 27 ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านอุปทาน			ค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านอุปสงค์		
	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน
- กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (นิเวศวิทยา)	3.19	2.67	2.67	3.26	2.43	2.17
- การส่องสัตว์/ดูนก	2.70	2.33	2.50	2.59	1.38	1.63
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์	2.96	3.75	3.00	2.85	3.07	3.10
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก	3.15	3.00	3.33	3.31	3.52	3.63
- การล่องแพ/เรือยาง	2.70	2.50	2.00	2.48	2.41	2.93
- การขี่ม้า/ช้าง	2.59	3.33	2.80	2.56	3.38	3.10
- การปีนผา/ไต่เขา	2.33	2.67	1.80	2.63	1.54	1.80
- การขี่จักรยานเที่ยว	2.96	2.67	3.00	3.37	3.41	3.60
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และ กระดานโต้คลื่น	3.59	3.00	2.00	3.44	2.75	3.47
- การดำน้ำดูปะการัง	4.26	4.25	3.40	4.37	4.80	4.83

จากตารางที่ 27 จะเห็นได้ว่าทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่ากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานสูงสุดคือกิจกรรมการดำน้ำดูปะการัง โดยหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นว่างิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานรองลงมาได้แก่ กิจกรรมการพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น ในขณะที่ภาคเอกชนและภาคประชาชนเห็นว่ากิจกรรมที่ศักยภาพทั้งทางด้านอุปสงค์รองลงมาคือ กิจกรรมการเดินป่า/ตั้งแคมป์ กิจกรรมที่มีศักยภาพ

ทางด้านอุปทานรองลงมาได้แก่ กิจกรรมการเที่ยวถ้ำและน้ำตก ส่วนกิจกรรมที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์ และอุปทานน้อยที่สุดคือกิจกรรมการปั่นผา/ไต่เขา และกิจกรรมการส่องสัตว์/ดูนก

ตารางที่ 28 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มี ผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่าง ยั่งยืนฯ	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญ			ค่าเฉลี่ยระดับจุดแข็ง		
	ภาครัฐ	หน่วยงาน เอกชน	ภาค ประชาชน	ภาครัฐ	หน่วยงาน เอกชน	ภาค ประชาชน
1. ด้านบุคลากร	2.96	3.30	2.40	2.41	2.91	2.69
- ความเพียงพอของบุคลากรใน หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่ เกาะช้าง	2.96	3.40	2.80	2.37	2.79	2.59
- ประสบการณ์และความชำนาญของ บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	2.96	3.20	2.00	2.44	3.03	2.79
2. ด้านงบประมาณ	3.06	3.73	2.53	2.88	2.36	2.74
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับ จัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะ ช้าง	3.15	3.40	2.80	3.11	3.14	2.97
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรร งบประมาณเพื่อพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะ ช้าง	3.11	3.80	2.40	2.74	1.79	2.72
- ความเป็นธรรมในการจัดสรร งบประมาณเพื่อการพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยวฯ ในแต่ละเขตพื้นที่ใน เกาะช้าง	2.93	4.00	2.40	2.78	2.14	2.52
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ	3.35	3.50	2.90	2.69	2.52	2.71
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การ จัดตั้งธุรกิจให้บริการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการ รับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้น ให้เกิดพัฒนาการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	3.41	3.75	2.60	2.74	2.68	2.83
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทาง ราชการ (ทั้งตามสายงานและข้ามสาย งาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนากิจกรรมการ	3.30	3.25	3.20	2.63	2.36	2.59

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญ			ค่าเฉลี่ยระดับจุดแข็ง		
	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้าง						
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ	3.43	3.20	2.30	2.81	2.78	2.98
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว	3.44	3.20	2.40	2.81	2.62	3.07
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวฯ	3.41	3.20	2.20	2.81	2.93	2.90
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ	3.04	3.38	2.30	2.81	2.21	2.34
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.07	3.50	2.40	2.85	2.21	2.38
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.00	3.25	2.20	2.78	2.21	2.31
6. ด้านธรรมาภิบาล		3.80	1.90		2.22	2.07
- ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง		3.40	2.00		2.14	2.07
- การคำนึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อยของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		4.20	1.80		2.31	2.07

จากตารางที่ 28 จะเห็นได้ว่าทั้งสามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในด้านต่างๆ ค่อนข้างแตกต่างกัน โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นว่าปัจจัยด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าปัจจัยด้านธรรมาภิบาลมีความสำคัญมากที่สุดในขณะที่ภาคประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านกฎระเบียบราชการมีความสำคัญมากที่สุด

ในด้านจุดแข็งนั้นในภาพรวมทั้งสามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีจุดแข็งอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร

ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ อุปกรณ์เครื่องมือและธรรมาภิบาล ภาคประชาชน มีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดได้แก่ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนฯ	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญ			ค่าเฉลี่ยระดับโอกาส		
	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน	ภาครัฐ	หน่วยงานเอกชน	ภาคประชาชน
1. ด้านนักท่องเที่ยว	3.57	3.80	3.22	3.72	4.08	3.99
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	3.89	4.20	3.67	3.85	4.55	4.48
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	3.67	4.00	3.17	3.93	4.79	4.41
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.15	3.20	2.83	3.37	2.89	3.07
2. ด้านชุมชน	3.30	3.25	2.94	3.01	3.78	3.62
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	3.33	3.25	2.83	3.04	3.79	3.62
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติฯ ด้วยตัวเอง	3.30	2.75	2.83	2.96	3.97	3.41
- ทัศนคติโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.26	3.75	3.17	3.00	3.59	3.83
3. ด้านผู้ประกอบการ	3.47	3.42	2.83	3.19	3.90	3.40
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์	3.56	3.75	2.83	3.33	4.07	3.62
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.52	3.50	2.83	3.30	4.24	3.83
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.33	3.00	2.83	2.93	3.38	2.76
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.00	4.50	3.42	3.81	4.74	4.28
- ความเพียงพอและน่าสนใจของ	4.00	4.25	3.33	3.78	4.69	4.31

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มี ผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่าง ยั่งยืนฯ	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญ			ค่าเฉลี่ยระดับโอกาส		
	ภาครัฐ	หน่วยงาน เอกชน	ภาค ประชาชน	ภาครัฐ	หน่วยงาน เอกชน	ภาค ประชาชน
ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ						
- ความหลากหลายของ ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง สำหรับการพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.00	4.75	3.50	3.85	4.79	4.24
5. ด้านสาธารณูปโภค	3.21	3.25	3.17	3.20	3.05	3.11
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	3.41	3.25	3.33	3.26	3.66	3.34
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อ รับประกันความปลอดภัยให้กับกลุ่ม นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)	3.15	3.00	2.50	3.11	2.14	2.66
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อ รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดู ปะการัง)	3.07	3.50	3.67	3.22	3.34	3.34

จากตารางที่ 29 จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ภาคส่วนมีความคิดเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่ผลต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง โดยทั้งสามภาคส่วนเห็นว่าปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด และเป็นปัจจัยที่เป็นโอกาสต่อการพัฒนามากที่สุด อย่างไรก็ตามสำหรับปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุดนั้นในส่วนของหน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าปัจจัยด้านความรู้/ความเข้าใจ/ความสามารถ ของชุมชนเป็นปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุด ในขณะที่ภาคเอกชนและภาคประชาชนต่างเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านสาธารณูปโภค

4.6 สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การศึกษา

4.6.1 ผลการประเมินสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ตาม คำถามวิจัยข้อที่ 1)

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงบทบาทภาครัฐในการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวฯ ดังนั้นในการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) จึงเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับมิติต่างของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบาย ความเชื่อมโยง ทรัพยากร ศักยภาพของหน่วยงาน เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาส อุปสรรค) จะเป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมและการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ (เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รสนิยมของนักท่องเที่ยว รูปแบบการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ เป็นต้น)

จุดแข็ง

- รัฐบาลของประเทศให้ความสำคัญสูงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาเกาะช้างมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงมาก โดยรัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายรับจากนักท่องเที่ยวไว้ในอัตราที่สูง และรัฐบาลยังได้จัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคือ องค์กรพัฒนาพื้นที่พิเศษ (อพท.) สำนักงานเขตพื้นที่พิเศษ 1 และได้อนุมัติงบประมาณให้กับองค์กรดังกล่าวดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคและการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นสำหรับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างโดยเฉพาะ คือ อพท. โดย อพท.สพท.1 เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่วางแผนและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในภาพรวมซึ่งครอบคลุมทุกมิติ ดังนั้น อพท. จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการประสาน/เชื่อมโยง/และสนับสนุนให้องค์กรและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน/ดำเนินงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ
- ความคล่องตัวในการสนับสนุน/ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เนื่องจาก อพท. เป็นองค์กรมหาชน ที่มีได้อยู่ภายใต้ระบบราชการ ดังนั้นงบประมาณในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ อพท. จึงมีความคล่องตัวในการเบิกจ่าย

เพื่อนำไปใช้ในโครงการต่างๆ ได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี

จุดอ่อน

- องค์กรส่วนท้องถิ่นยังขาดความพร้อมและยังไม่สามารถรับช่วงหลังโครงการเสร็จสิ้นได้
เนื่องจากองค์กรส่วนท้องถิ่นเช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลเพิ่งจะมีการจัดตั้งได้ไม่นาน องค์กรดังกล่าวยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน เช่น จำนวนบุคลากร ทักษะของบุคลากร ในหน้าที่งานที่ทำ ขาดบุคลากรที่ทำหน้าดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ภาษีท้องถิ่นที่เก็บได้มีมูลค่าต่ำกว่าที่ควร จึงทำให้องค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโยงนโยบาย วางแผน กำกับดูแล และดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ นอกจากนี้เมื่อโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหลายเสร็จสิ้น (เช่น การสร้างระบบบำบัดขยะ น้ำเสีย หรือห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น) องค์กรส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นต่อไปได้เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณ
- การเชื่อมโยง/ประสานข้ามหน่วยงานยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ ถึงแม้ว่าจะมี อพท.สพพ. 1 เป็นเสมือนหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างโดยเฉพาะ แต่หน่วยงานดังกล่าวก็ยังไม่มีความสามารถในการตัดสินใจหรือกำหนดมาตรการใดๆได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีหลายองค์กรที่มีภาระรับผิดชอบในแต่ละด้านตามกฎหมายอยู่แล้ว (เช่น สำนักอุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่อุทยาน และกรมเจ้าท่าในเขตทะเล เป็นต้น) จึงทำให้การกำหนดนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติงานด้านต่างๆยังขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลให้ในการทำงานเจ้าหน้าที่ก็จะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้มุมมองของต้นสังกัดตนเองโดยขาดการมองภาพรวมและประสานงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆ
- การประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความชัดเจน เนื่องจากได้มีการปรับโครงสร้างกระทรวงของรัฐบาลที่ผ่านมา ส่งผลให้งานด้านการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยว การดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ซึ่งในอดีตเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไม่มีหน่วยงานดำเนินการ นอกจากนี้ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณ

ต่างๆบนพื้นที่เกาะช้าง จึงทำให้ภาคส่วนต่างๆยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาตามบริเวณต่างๆ

- การโยกย้ายข้าราชการและการปรับโครงสร้าง ส่งผลให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างหรือโยกย้ายข้าราชการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ใหม่หรือหน่วยงานใหม่ที่มีบทบาทรับผิดชอบก็มักจะริเริ่มโครงการใหม่ โดยขาดการดำเนินนโยบายเดิมให้ต่อเนื่อง นอกจากนี้ในบางครั้งมาตรฐานและความจริงจังในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งในแต่ละยุคก็มีความแตกต่างกัน
- การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายๆประการ เช่น การไม่สามารถพิสูจน์สิทธิความเป็นเจ้าของที่ดินได้อย่างชัดเจน บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐมีจำนวนน้อย ขาดแคลนงบประมาณ (เช่น เรือลาดตระเวนเสีย หรือขาดงบประมาณน้ำมัน) จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการและประชาชนมีความรู้สึกว่ารัฐบาลให้ความสำคัญและจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชนกลุ่มต่างๆไม่เท่าเทียมกัน)

โอกาส

- ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ไม่ยากนัก โดยเกาะช้างยังคงมีความสมบูรณ์ในทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งในป่าและใต้ผืนน้ำ แต่ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆต้องตระหนักว่าทรัพยากรเหล่านี้เป็นโอกาสที่หมดไปได้อย่างรวดเร็ว หากขาดการทำนุบำรุง และการจัดการดูแลที่ดีพอ
- มีความพร้อมของธุรกิจสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูง โดยในปัจจุบันบนเกาะช้างมีโรงแรมที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตั้งแต่กลุ่มแบ็คแพคเกอร์ไปจนถึงกลุ่มที่ต้องการความหรูหรา นอกจากนี้ยังมีบริษัททัวร์จำนวนมากที่ขายกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง และยังมีความพร้อมเกี่ยวกับธุรกิจสนับสนุนอื่นๆที่เกี่ยวข้องเช่น ร้านอาหาร รถรับส่ง เป็นต้น
- รัฐบาลมีโอกาสหารายได้จากการท่องเที่ยวไปใช้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้อีกมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลท้องถิ่นยังเก็บภาษีได้ในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมากเมื่อเทียบกับการเติบโตของนักท่องเที่ยวและการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการบนพื้นที่เกาะช้าง ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถจัดเก็บภาษีต่างๆได้อย่างเต็มที่และเป็นระบบ ก็จะทำให้มีงบประมาณเพื่อใช้ส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อีกมาก

อุปสรรค

- กลุ่มนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมกรรโชกแบบบริโภคนิยม จากการเติบโตและพัฒนาของเกาะช้างที่มีความเจริญและทันสมัยมากขึ้นในระยะที่ผ่านมา ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนไป โดยนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์เริ่มเปลี่ยนไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง และนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นเป็นกลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบายมีพฤติกรรมกรรโชกเสมือนอยู่ในเมือง จึงส่งผลให้เกาะช้างเริ่มประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมหลายด้าน เช่น ปัญหาการมีน้ำไม่พอใช้ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาการเสื่อมโทรมของปะการังและป่าชายเลน เป็นต้น
- กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการจากต่างถิ่น จึงทำให้การขอความร่วมมือหรือการประสานงานกับผู้ประกอบการทำได้ค่อนข้างลำบาก เช่น ผู้ประกอบการกิจการให้บริการดำน้ำดูปะการัง และโรงแรมหลายแห่งเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งไม่ได้พำนักอยู่ที่เกาะช้าง เป็นต้น
- ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม สืบเนื่องจากปัญหาทั้งทางด้านกรรโชกที่ดินที่เคยเป็นป่า การปล่อยมลพิษจากกิจการ (เช่น น้ำเสียจากโรงแรมและนาุ้ง) และการมีนักท่องเที่ยวไปใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ปะการัง และน้ำตก) มากเกินไปและขาดความระมัดระวัง
- ฤดูกาลท่องเที่ยว เนื่องจากเกาะช้างอยู่บริเวณที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีฝนตกชุก จึงทำให้ฤดูกาลท่องเที่ยวหลักมีระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบริเวณบนฝั่งเมื่อฝนตก เช่น การเดินป่า ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงเวลาดังกล่าวน้อย ส่วนช่วงเวลาที่มียกนักท่องเที่ยวจากต่างชาติมาบางครั้งแหล่งท่องเที่ยวบนฝั่งก็มีศักยภาพลดลง (เช่น น้ำตกไม่มีน้ำ เป็นต้น)

4.6.2 ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ตามคำถามวิจัยข้อที่ 2)

ในส่วนของการวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา ทางคณะวิจัยในนำกรอบความคิดในด้านองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพของ Middleton ที่ได้ทบทวนไว้ในบทที่ 2 มาใช้เป็นประเด็นการวิเคราะห์ ซึ่งตามแนวคิดดังกล่าว แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วนคือ จุดที่น่าสนใจ สาธารณูปโภค ราคา การเข้าถึง และ ภาพลักษณ์

จุดที่น่าสนใจ

หน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นมีความพยายามค่อนข้างสูงในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมื่อเปรียบเทียบกับกระแสความต้องการดังกล่าวใช้ทรัพยากรธรรมชาติของภาคธุรกิจ ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐบางแห่งจะมีทรัพยากรที่ค่อนข้างไม่เพียงพอก็ตาม (เช่น สำนักงานอุทยานฯ เป็นต้น) นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐ เช่น อพท./สพท.1 และชุมชนก็มีบทบาทค่อนข้างสูงในการพัฒนาจุดที่น่าสนใจใหม่และปรับปรุงภูมิทัศน์และศักยภาพของจุดท่องเที่ยวเดิม อย่างไรก็ตามการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ควรกระทำภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งชุมชนและผู้ประกอบการและควรกระทำภายใต้การวิเคราะห์อุปสงค์ที่รอบคอบ

สาธารณูปโภค

เกาะช้างมีสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ถึงแม้ว่าอาจจะมีความปัญหาเรื่องการจัดการน้ำจืดในช่วงหน้าแล้งบ้างก็ตาม ในด้านการจัดการขยะนั้นหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นและผู้ประกอบการยังจำเป็นต้องร่วมกันกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการขยะทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการต่างไม่ต้องการให้มีถังขยะอยู่บริเวณหน้าสถานประกอบการของตัวเอง

ราคา

ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะมีได้เป็นมีบทบาทมากนักในการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านความเป็นธรรมในการกำหนดราคาของสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติก็ตาม แต่เนื่องจากว่าในภาคธุรกิจดังกล่าวมีการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการค่อนข้างสูงจึงทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพบริการให้เหมาะสมกับระดับราคาของผู้ประกอบการเอง อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐต่างๆควรมีความชัดเจนทั้งในส่วนของการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนการแบ่งโซนการพัฒนาบนพื้นที่เกาะช้าง

ซึ่งจะช่วยทำให้ราคาสินค้าและบริการมีความสอดคล้องกับระดับคุณภาพบริการมากขึ้น (เช่น การกำหนดเขตพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผจญภัย และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมความสะดวกสบาย เป็นต้น)

การเข้าถึง

หน่วยงานภาครัฐในอดีตที่ผ่านมามีความระมัดระวังกับการบริหารการเข้าถึงพื้นที่เกาะช้างเป็นอย่างมาก เนื่องจากเล็งเห็นว่าการส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ง่ายมากขึ้นเท่าใด ก็จะส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่แหล่งท่องเที่ยววันนั้นมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน จึงควรรวมกันวางแผน ทำข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในเขตพื้นที่ต่างๆของเกาะช้าง ทั้งนี้เพื่อให้พื้นที่เกาะช้างยังคงมีการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และยังคงดำรงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวปะการังและทรัพยากรในผืนป่า)

ภาพลักษณ์

ถึงแม้ว่ารัฐบาลในชุดที่ผ่านมาจะมีความชัดเจนในด้านการกำหนดจุดยืนของเกาะช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายระดับบน แต่ยังคงขาดแผนการประชาสัมพันธ์และแผนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับจุดยืนทางการตลาดที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงควรเร่งศึกษาและวางแผนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตลาดและการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านอุปสงค์และอุปทานของอุตสาหกรรมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ตามคำถามวิจัยข้อที่ 3)

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะได้นำเสนอในบทที่ 5 หัวข้อข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาและประเมินสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในอดีตถึงปัจจุบัน ในการตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่มีต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง และทราบถึงศักยภาพและปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ
2. ความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การกำกับดูแล การอนุรักษ์ และการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

1. ในด้านพื้นที่ การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติบริเวณเกาะอื่นๆ ที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติเกาะช้าง
2. ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การวิจัยนี้มีขอบเขตวิจัยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุม เป็นต้น
3. ในด้านบทบาทของหน่วยงานที่ศึกษา การวิจัยนี้มีขอบเขตวิจัยเฉพาะบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานในกำกับของรัฐที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จากข้อมูลแบบสำรวจโดยทำการวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงกลุ่ม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณจากผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และตัวแทนชุมชน

2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เชิงพรรณนาที่ได้จากแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์ และจากข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ โดยมีเครื่องมือการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ที่สำคัญ ตามบทบาทหน้าที่ต่างๆของรัฐบาล การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

5.2 บทสรุป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.2.1 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าตนเองมีบทบาทต่อการสร้างและปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.87 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนหน่วยงานเอกชนและภาคประชาชนมีความเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทต่อการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.93 และ 3.02 จัดอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน

5.2.2 ลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เห็นควรสนับสนุน

จากการสำรวจความคิดเห็นเรื่องลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เห็นควรให้ภาครัฐให้การสนับสนุน หน่วยงานภาครัฐเห็นควรที่จะสนับสนุนกิจกรรมการขี่ช้าง รองลงมาคือ การไต่ผา/ปีนเขา หน่วยงานเอกชนเห็นควรให้สนับสนุนกิจกรรมการส่องสัตว์/ดูนก ส่วนภาคประชาชนเห็นควรให้สนับสนุนกิจกรรมการไต่ผา/ปีนเขา

5.2.3 ศักยภาพทางด้านอุปทานและอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทต่างๆ

จากการสำรวจความคิดเห็นเรื่องศักยภาพทางด้านอุปทานและอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีความเห็นตรงกันว่า เกาะช้างมีศักยภาพด้านอุปสงค์และอุปทานในกิจกรรมดำน้ำดูปะการังมากที่สุด ส่วนภาคเอกชนมีความเห็นว่าเกาะช้างมีศักยภาพด้านอุปสงค์ในกิจกรรมดำน้ำดูปะการัง ส่วนด้านอุปทานภาคเอกชนเห็นว่ากิจกรรมการศึกษาธรรมชาติเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพมากกว่าการดำน้ำดูปะการัง

5.2.4 จุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรม ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากการสำรวจความคิดเห็นต่อบัจจัยภายในของการพัฒนากิจกรรมทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเห็นว่าในแนวทางเดียวกันว่าปัจจัยภายในที่มีระดับความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมทางธรรมชาติมากที่สุดคือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ส่วน

หน่วยงานเอกชนเห็นว่าด้านธรรมาภิบาลมีระดับความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวมากที่สุด

5.2.5 โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนมีความเห็นตรงกันว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะช้างมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่วนหน่วยงานเอกชนเห็นว่าปัจจัยด้านสาธารณูปโภคเป็นปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวมาก

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายได้ดังนี้

- ในส่วนของบทบาทภาครัฐในด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น หน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทในด้านนี้สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชนและภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและแหล่งเงินทุน ด้านคำแนะนำ ด้านการกำกับดูแลมาตรฐาน และด้านการวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรการและโครงการต่างๆที่ภาครัฐได้จัดทำ ยังไม่เป็นรับรู้และไม่เป็นรูปธรรมในมุมมองของผู้ประกอบการและประชาชน
- บทบาทด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น หน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทในด้านนี้ สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชนและภาคประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการและประชาชนยังขาดการรับรู้โครงการและต่างๆที่ภาครัฐได้จัดทำ และอาจเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีบทบาทในด้านดังกล่าวไม่เต็มที่นัก
- ทั้งสามภาคส่วนมีความคิดเห็นตรงกันว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุดคือการดำน้ำดูปะการัง ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดเห็นในด้านศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ จากทั้ง

สามภาคส่วนที่เห็นว่ากิจกรรมการดำเนินงานดูปะการังเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพทั้งสองด้านสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะช้างส่วนใหญ่ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาเป็นการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อดูปะการัง อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐต้องตระหนักถึงความเสื่อมโทรมที่มากขึ้นของปะการังตามบริเวณแหล่งดำน้ำรอบๆเกาะช้างอย่างต่อเนื่อง โดยควรสร้างภาพลักษณ์และการรับรู้แก่ทั้งภาคประชาชนผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ว่านอกจากปะการังแล้วเกาะช้างยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทอื่นที่น่าส่งเสริมและนำเดินทางมาท่องเที่ยวอีกมาก

- ในส่วนของปัจจัยภายในที่มีผลต่อบทบาทของภาครัฐในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหลักของหน่วยงานภาครัฐคือปัจจัยด้านบุคลากร ทั้งในด้านความเพียงพอและความชำนาญ ทั้งนี้หน่วยงานทั้งหลายอาจเห็นว่าการเติบโตที่รวดเร็วของเกาะช้าง ทำให้โครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถปรับตามได้ทัน ส่วนด้านผู้ประกอบการและภาคประชาชนเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหลักของหน่วยงานภาครัฐคือปัจจัยด้านธรรมาภิบาลทั้งในด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ และในด้านการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองกลุ่มนี้มองว่ารูปแบบการพัฒนาของเกาะช้างในอดีตที่ผ่านมา จะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่มากกว่ารายย่อยหรือชุมชน และอาจเห็นยังมีโครงการหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างที่มีได้มีการเปิดเผยรายละเอียดให้กับสาธารณะอย่างเพียงพอ
- ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น นอกจากปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทั้งสามภาคส่วนเห็นว่ามีค่าสำคัญและเป็นโอกาสมากที่สุดแล้ว ในส่วนของปัจจัยด้านนักท่องเที่ยวทั้งสามฝ่ายยังเห็นว่าปัจจัยภายนอกด้านความสนใจและความสามารถในการจ่ายในระดับที่เป็นโอกาสสูงมาก แต่ในด้านความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ทั้งสามภาคส่วนยังเห็นว่าปัจจัยด้านนี้เป็นโอกาสเพียงในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระยะที่ผ่านมากลุ่มนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวที่เกาะช้างเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกและสบาย โดยขาดความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงทำให้ปริมาณขยะและน้ำเสียจากนักท่องเที่ยวต่อรายสูงขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ควรตระหนักถึงกลไกการพึ่งพาระหว่างองค์กรของตนกับองค์กรอื่นๆ ทั้งในด้านงบประมาณและหน้าที่การทำงาน โดยควรมีการร่วมกันวางแผนการพัฒนาเพื่อร่วมกันจัดทำงบประมาณและวางแผนกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซ้อน ไม่แยกขาดกัน (ไม่ยึดติดเฉพาะตามกรอบการดำเนินงานขององค์กรตนเท่านั้น) และเป็นกิจกรรมที่เสริมหรือเชื่อมโยงต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ทั้งความร่วมมือในแนวตั้งตามลำดับจากองค์กรส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และความร่วมมือในแนวราบระหว่างองค์กรต่างๆ)
- ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้หัวหน้างาน/เจ้าหน้าที่/พนักงานในระดับปฏิบัติการได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดข้อเสนอโครงการหรืองบประมาณต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาตลอดจนทราบถึงความต้องการของภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพดูแลการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างต้องมีความมั่นคงในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทุกโครงการและกิจกรรมที่จัดขึ้นควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาว โดยหากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสาธารณูปโภคและระบบจะต้องคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่ดูแลต่อด้วย และควรเป็นกิจกรรมที่ไม่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว หรือการไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆในระยะยาว
- องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติควรปลูกฝังให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆตระหนักถึงผลกระทบในทางลบของการท่องเที่ยวแบบบริโภคนิยม และหลังจากนั้นจึงควรให้ภาคส่วนต่างๆเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางชาติภายใต้ระบบที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- รัฐบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกๆด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากร ชีตความสามารถของบุคลากร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งพัฒนาระดับ

ศักยภาพในด้านหน้าที่ต่างๆที่ต้องกำกับดูแล โดยควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

- ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้ทรัพยากร (ทั้งที่ดินและทะเล) บริเวณพื้นที่เกาะช้างโดยตรง โดยอาจจัดตั้งในรูปของคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานอุทยานแห่งชาติ กรมเจ้าท่า สำนักงานที่ดิน เป็นต้น) โดยหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรและวางแผน วางผัง และควบคุมการใช้ที่ดิน ปะการังและทรัพยากรอื่นๆ ของผู้ประกอบการและชุมชน
- หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรเข้ามามีบทบาทมากกว่าในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะภายหลังจากการปรับโครงสร้างให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดูแลเฉพาะด้านการตลาด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างได้ถูกละเลย เช่น ศูนย์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางไปสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่อธิบายสาระหรือแผนที่ที่สำคัญภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น การพัฒนาบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ควรสร้างภาพลักษณ์ให้เกาะช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมควรได้รับการอนุรักษ์ โดยสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวทราบว่าแบบแผนหรือวิธีการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะช้างจะเป็นไปในรูปแบบอนุรักษ์นิยม มิใช่บริโภคนิยม ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มีท่องเที่ยวที่เกาะช้างร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันจะทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

- ควรมีการขยายการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นที่มีศักยภาพสูง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมากอยู่แล้วดังเช่น ภูเก็ต เกาะสมุย และเกาะพีพี เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น เกาะกูด เป็นต้น
- ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นและชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งในด้าน

ความพร้อมของทรัพยากร ศักยภาพ และความสามารถในการบริหารจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากในอนาคตหน่วยงานในระดับดังกล่าวจะได้รับการถ่ายโอนอำนาจให้มีบทบาทมากขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวของเกาะช้าง ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะช่วยเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรง

- ควรมีการศึกษาเรื่องกลไกการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคผู้ประกอบการ และภาคประชาชน ทั้งในด้านรูปแบบการมีส่วนร่วมในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาคส่วนเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- Dredge, Dianne. (2006). "Policy Networks and the Local Organization of Tourism". *Tourism Management*, Vol.27, p. 269-230
- Fennell, D.A. and Dowling, R.K. (2003). "Ecotourism Policy and Planning", New York: CABI
- Keyser, Heidi., (2002), "Tourism Development", Oxford: Oxford University Press.
- Mehmetoglu, M. (2007), "Typologising Nature-based Tourists by Activity – Theoretical and Practical Implication", *Tourism Management*, Vol. 28, p.651-660.
- Priskin, J. (2001). "Assessment of Natural Resources for Nature-based Tourism: the Case of the Central Coast Region of Western Australia", *Tourism Management*, Vol. 22, p.637-648.
- Richardson, J.I. and Fluker, M., (2004), "Understanding and Managing Tourism" , Australia: Pearson Hospitality Press.
- Ritchie, J.R. and Crouch, G.I., (2003), "The Competitive Destination: a Sustainable Tourism Perspective", Oxon: CABI.
- Shafer, E.L. and Choi, Y. (2005), "Forging Nature-based Tourism Policy Issues: A Case Study in Pennsylvania", *Tourism Management*, Vol. 27, p. 615-628.
- UNWTO, (2007) , "Sustainable Tourism Development", United Nation World Tourism Organization, (online). www.unwto.org, 15 February 2007.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. (2543). การวางแผนตลาดการท่องเที่ยว. เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน" (Ecotourism and Sustainable Tourism).
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- อพท. (2548). "อพท. นิวส์", องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ปีที่ 1 (3)

ภาคผนวก ก.

บทความวิจัย

บทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบน
พื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

Role of Public Organizations towards the Development of Sustainable Nature-based Tourism
Activities in Ko-Chang area, Ko-Chang Sub-district, Trat Province

รักษพงศ์ วงศาโรจน์

สุวรรณี ตรีวัฒนาวงศ์

อัจฉริยา ศักดิ์นรงค์

Rugphong Vongsaraj

Suwanee Treewattanawong

Autchareeya Saknarong

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakarinwirot University

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง บทบาทขององค์กรภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จ.ตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา ว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติที่ยั่งยืนเพียงไร มีข้อจำกัดหรือปัญหาประการใดบ้าง เพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐว่าควรมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บแบบสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ผู้ประกอบการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมหรือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 10 ราย และทำการสำรวจความคิดเห็นจากตัวแทนกลุ่มกลุ่มละ 30 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการประเมินบทบาทของภาครัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา

ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทต่อการสร้างและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด ส่วนภาคเอกชน และภาคประชาชนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทต่อการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด

ในส่วนของกิจกรรมที่ควรให้การสนับสนุน ทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่าควรให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านน้ำดูปะการังมากที่สุด ในด้านศักยภาพทางด้านอุปทานและอุปสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ ทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่าเกาะช้างมีศักยภาพด้านอุปสงค์และอุปทานในกิจกรรมด้านน้ำดูปะการังมากที่สุด

สำหรับจุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภาครัฐและภาคประชาชนเห็นว่าในแนวทางเดียวกันว่าปัจจัยภายในที่มีระดับความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมทางธรรมชาติมากที่สุด คือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าเป็นด้านธรรมาภิบาล

โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภาครัฐและภาคประชาชนมีความเห็นตรงกันว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะช้างมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าเป็นปัจจัยด้านสาธารณูปโภค

Abstract

This research is aimed at analyzing public organization roles toward the development of sustainable nature-based tourism activities in Ko-Chang area, Ko-Chang sub-district, Trat Province. The analyses comprise 3 aspects including: administration environment analysis, performance assessment and recommendation for the related government agencies.

The study was done by collecting the survey data by using questionnaire and the in-depth interview of key 3 stakeholders: public agencies, private firms providing nature-based tourism activities, and community leaders. The data were then qualitatively and quantitatively analyzed including SWOT analysis and descriptive statistics analysis.

The results reveals that the public organization representatives perceive the public agencies have mostly played roles in the term of constructing and improving nature-based tourism activities, however the private firm and community leader perceive that public relation and marketing are the roles of public organizations mostly done.

The 3 parties agree that diving is the most potential nature-based tourism activities, both in demand and supply side, that activities should be mostly promoted. Moreover, the SWOT analysis reveals that the cooperation among public organizations is the most important internal factors from the viewpoint of public organization representatives and community leaders. However, the nature-based tourism activities firms recognize that public governance is the key success factor.

The natural resources are seen as the most important factors influencing the development of nature-based tourism activities from the viewpoint of government agency representatives and community leaders. Nevertheless, the firms see that infrastructure is the most critical important factors.

คำนำ

เกาะช้างเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากดังจะเห็นได้จากสถิติการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้สรุปว่า ในปี พ.ศ. 2548 เกาะช้างเป็นพื้นที่ที่นำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับที่ 13 โดยนำรายได้เข้าประเทศถึง 1,324 ล้านบาท นอกจากนี้ยังพบว่าถึงแม้ว่าในปี พ.ศ.2548 อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวต่างชาติของประเทศจะติดลบ แต่เกาะช้างมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นถึงเกือบร้อยละ 50 (โดยนักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีส่วนแบ่งถึงร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวเกาะช้าง)

นอกจากศักยภาพทางด้านอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว พื้นที่เกาะช้างเองก็มีศักยภาพทางด้านอุปทานสูงโดยเฉพาะศักยภาพในด้านความสมบูรณ์และหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในท้องทะเลและในป่านเกาะ ด้วยเหตุผลนี้รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดตำแหน่งของเกาะช้างให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายระดับบน โดยหนึ่งในมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวคือ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งเป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวของเกาะช้าง เช่น การดำน้ำดูปะการัง การพายเรือคายัค การปีนเขา การเล่นเรือและตกปลา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีจากแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอดีตที่ผ่านมาว่า การเติบโตของนักท่องเที่ยวมักจะต้องแลกด้วยความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การลดลงของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ ในที่สุด ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้างจึงควรต้องมีการวางแผนและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างอย่างระมัดระวัง โดยพยายามให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและชุมชนน้อยที่สุด ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

องค์การการท่องเที่ยวโลกได้ให้นิยามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า หมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของทั้งนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นโดยมีการป้องกันและเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นในอนาคตด้วย ซึ่งแนวทางการพัฒนาข้างต้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและจัดสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหลักคือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางและท้องถิ่น

หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการจัดการทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชน การกำกับดูแลและควบคุมการใช้ทรัพยากรสาธารณะของกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับบทบาทที่

ควรจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในช่วงที่ผ่านมาว่าสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืนเพียงไร มีข้อจำกัดหรือปัญหาประการใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐว่าควรมี (หรือควรปรับ) บทบาทหน้าที่อย่างไรในการที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทขององค์กรภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในระยะเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การเก็บแบบสำรวจความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากบทความ ตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเชิงนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1 กลุ่มประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วย ตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน
- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจความคิดเห็น ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กระทำโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกประเภทของแต่ละกลุ่มประชากรและเป็นตัวแทนทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ

วิธีการศึกษา

- 1 การศึกษาเอกสาร เพื่อทบทวนความรู้จากเอกสาร รายงานการวิจัย
- 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกาพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง เพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3 การสำรวจความคิดเห็นของภาคเอกชน และภาคประชาชนที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง
- 4 การสังเกตกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างต่างๆ ในปัจจุบันทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทาน
- 5 การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างและผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ ซึ่งมีรายละเอียด

ดังนี้

- แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากตัวแทนกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยประเด็นคำถามที่สำคัญดังนี้ บทบาทหน้าที่ด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง และข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ
- แบบสำรวจ เป็นการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research)

- การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จากข้อมูลแบบสำรวจโดยทำการวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงกลุ่ม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ
- การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เชิงพรรณนาที่ได้จากแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์ และจากข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ

ผลการศึกษา

จากผลความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆที่มีต่อบทบาทภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และตัวแทนชุมชน พบว่าภาคส่วนต่างๆมีความคิดเห็นต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆต่อไปนี้อันค่อนข้างแตกต่างกัน ได้แก่ (1) ด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (3) การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (4) การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (5) การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และ (6) การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในทุกด้านสูงกว่าภาคเอกชน และภาคประชาชน ยกเว้นบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งภาคเอกชนและภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านนี้สูงกว่าความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐเอง โดยในข้อที่ภาคประชาชนและภาคเอกชนเห็นว่าภาครัฐมีบทบาทมากที่สุดคือ ข้อ การสร้างภาพลักษณ์ให้เกาะช้างเป็นแหล่งกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รองลงมาได้แก่ข้อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมเหล่านั้น

นอกจากนี้จากผลดังกล่าวยังสามารถสังเกตได้ว่าภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านการสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชน ส่วนภาคเอกชนก็มีความคิดเห็นต่อบทบาทภาครัฐในด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูงกว่าความคิดเห็นของภาคเอกชน

ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรสนับสนุน/ส่งเสริมนั้น ผลการสำรวจความคิดเห็นของทั้ง 3 ภาคส่วนสามารถสรุปได้ว่าทั้งสามภาคส่วนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมควรส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอันดับแรกสุดคือ การดำเนินาตุปะการัง รองลงมาได้แก่กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ส่วนกิจกรรมที่ทั้ง 3 ภาคส่วนเห็นว่าควรสนับสนุนหรือส่งเสริมเป็นลำดับท้ายได้แก่ การไต่ผาปีนเขา การส่องสัตว์/ดูนก และการส่องแพ/เรือยาง

นอกจากนี้ทั้งสามภาคส่วนมีความเห็นตรงกันว่ากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานสูงสุดคือกิจกรรมการดำเนินาตุปะการัง โดยหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นว่างิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานรองลงมาได้แก่ กิจกรรมการพายเรือแคนู คยัค เรือใบและกระดานโต้คลื่น ในขณะที่ภาคเอกชนและภาคประชาชนเห็นว่ากิจกรรมที่ศักยภาพทั้งทางด้านอุปสงค์รองลงมาคือ กิจกรรมการเดินป่า/ตั้งแคมป์ กิจกรรมที่มีศักยภาพทางด้านอุปทานรองลงมาได้แก่ กิจกรรมการ

เที่ยวถ้ำและน้ำตก ส่วนกิจกรรมที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานน้อยที่สุดคือกิจกรรมการบินผา/ไต่เขา และกิจกรรมการส่องสัตว์/ดูนก

สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนั้น ทั้งสามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับปัจจัยภายใน ด้านต่างๆค่อนข้างแตกต่างกัน โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นว่าปัจจัยด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ต่างๆ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ส่วนภาคเอกชนเห็นว่าปัจจัยด้านธรรมาภิบาลมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่ภาคประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านกฎระเบียบราชการมีความสำคัญมากที่สุด

ในด้านจุดแข็งนั้นในภาพรวมทั้งสามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีจุดแข็งอยู่ในระดับ น้อยถึงปานกลาง โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ส่วน ภาคเอกชนเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ อุปกรณ์เครื่องมือและธรรมาภิบาล ภาคประชาชนมีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดได้แก่ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล

ส่วนความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกนั้นทั้ง 3 ภาคส่วนมีความคิดเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่ ผลต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง โดยทั้งสามภาคส่วนเห็นว่าปัจจัยด้าน ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด และเป็นปัจจัยที่เป็นโอกาสต่อการพัฒนามากที่สุด อย่างไรก็ตามก็ดีสำหรับปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุดนั้นในส่วนของหน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าปัจจัยด้านความรู้/ ความเข้าใจ/ความสามารถ ของชุมชนเป็นปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุด ในขณะที่ภาคเอกชนและภาคประชาชน ต่างเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่เป็นโอกาสน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านสาธารณูปโภค

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส

จุดแข็ง

- รัฐบาลของประเทศให้ความสำคัญสูงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาเกาะช้างมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงมาก โดยรัฐบาลได้ กำหนดเป้าหมายการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายรับจากนักท่องเที่ยวไว้ในอัตราที่สูง และ รัฐบาลยังได้จัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคือ องค์กรพัฒนาพื้นที่พิเศษ (อพท.) สำนักงานเขตพื้นที่พิเศษ 1 และได้อนุมัติงบประมาณให้กับ องค์กรดังกล่าวดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นสำหรับการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างโดยเฉพาะ คือ อพท. โดย อพท. สพท. 1 เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่วางแผนและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในภาพรวมทั้งครอบคลุมทุกมิติ ดังนั้น อพท. จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการ ประสาน/เชื่อมโยง/และสนับสนุนให้องค์กรและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการ วางแผน/ดำเนินงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างในด้าน ต่างๆ

- ความคล่องตัวในการสนับสนุน/ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เนื่องจาก อพท.เป็นองค์กรมหาชน ที่มีได้อยู่ภายใต้ระบบราชการ ดังนั้นงบประมาณในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ อพท. จึงมีความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเพื่อนำไปใช้ในโครงการต่างๆ ได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี

จุดอ่อน

- องค์กรส่วนท้องถิ่นยังขาดความพร้อมและยังไม่สามารถรับช่วงหลังโครงการเสร็จสิ้นได้ เนื่องจากองค์กรส่วนท้องถิ่นเช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลเพิ่งจะมีการจัดตั้งได้ไม่นาน องค์กรดังกล่าวยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน เช่น จำนวนบุคลากร ทักษะของบุคลากรในหน้าที่งานที่ทำ ขาดบุคลากรที่ทำหน้าดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ภาษีท้องถิ่นที่เก็บได้มีมูลค่าต่ำกว่าที่ควร จึงทำให้องค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโยงนโยบาย วางแผน กำกับดูแล และดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ นอกจากนี้เมื่อโครงการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหลายเสร็จสิ้น (เช่น การสร้างระบบบำบัดขยะ น้ำเสีย หรือห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น) องค์กรส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นต่อไปได้เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณ
- การเชื่อมโยง/ประสานข้ามหน่วยงานยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าจะมี อพท.สพพ. 1 เป็นเสมือนหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างโดยเฉพาะ แต่หน่วยงานดังกล่าวก็ยังไม่มีความสามารถในการตัดสินใจหรือกำหนดมาตรการใดๆได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีหลายองค์กรที่มีภาระรับผิดชอบในแต่ละด้านตามกฎหมายอยู่แล้ว (เช่น สำนักอุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่อุทยาน และกรมเจ้าท่าในเขตทะเล เป็นต้น) จึงทำให้การกำหนดนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติงานด้านต่างๆยังขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลให้ในการทำงานเจ้าหน้าที่ก็จะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้มุมมองของตนสังกัดตนเองโดยขาดการมองภาพรวมและประสานงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆ
- การประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความชัดเจน เนื่องจากได้มีการปรับโครงสร้างกระทรวงของรัฐบาลที่ผ่านมา ส่งผลให้งานด้านการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยว การดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ซึ่งในอดีตเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไม่มีหน่วยงานดำเนินการ นอกจากนี้ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณต่างๆบนพื้นที่เกาะช้าง จึงทำให้ภาคส่วนต่างๆยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาตามบริเวณต่างๆ
- การโยกย้ายข้าราชการและการปรับโครงสร้าง ส่งผลให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างหรือโยกย้ายข้าราชการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเจ้าหน้าที่ใหม่หรือหน่วยงานใหม่ที่มอบหมายรับผิดชอบก็มักจะริเริ่มโครงการใหม่โดยขาดการ

ดำเนินนโยบายเดิมให้ต่อเนื่อง นอกจากนี้ในบางครั้งมาตรฐานและความจริงจังในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งในแต่ละยุคก็มีความแตกต่างกัน

- การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น การไม่สามารถพิสูจน์สิทธิความเป็นเจ้าของที่ดินได้อย่างชัดเจน บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐมีจำนวนน้อย ขาดแคลนงบประมาณ (เช่น เรือลาดตระเวนเสีย หรือขาดงบประมาณน้ำมัน) จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการและประชาชนมีความรู้สึกว่ารัฐบาลให้ความสำคัญและจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชนกลุ่มต่างๆไม่เท่าเทียมกัน)

โอกาส

- ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้ไม่ยากนัก โดยเกาะช้างยังคงมีความสมบูรณ์ในทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งในป่าและใต้ผืนน้ำ แต่ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ต้องตระหนักว่าทรัพยากรเหล่านี้เป็นโอกาสที่หมดไปได้อย่างรวดเร็ว หากขาดการทำนุบำรุงและการจัดการดูแลที่ดีพอ
- มีความพร้อมของธุรกิจสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูง โดยในปัจจุบันบนเกาะช้างมีโรงแรมที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตั้งแต่กลุ่มแบ็คแพคเกอร์ไปจนถึงกลุ่มที่ต้องการความหรูหรา นอกจากนี้ยังมีบริษัททัวร์จำนวนมากที่ขายกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง และยังมีความพร้อมเกี่ยวกับธุรกิจสนับสนุนอื่นๆที่เกี่ยวข้องเช่น ร้านอาหาร รถรับส่ง เป็นต้น
- รัฐบาลมีโอกาสหารายได้จากการท่องเที่ยวไปให้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้อีกมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลท้องถิ่นยังเก็บภาษีได้ในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมากเมื่อเทียบกับการเติบโตของนักท่องเที่ยวและการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการบนพื้นที่เกาะช้าง ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถจัดเก็บภาษีต่างๆได้อย่างเต็มที่และเป็นระบบ ก็จะทำให้มีงบประมาณเพื่อใช้ส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อีกมาก
- ชุมชนบางแห่งเริ่มมีการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นตัวอย่างและเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับชุมชนอื่นๆต่อไป เช่น ชุมชนสลักคอกมีการจัดกิจกรรมพายเรือคายัค ชุมชนสลักเพชรมีการจัดกิจกรรมเดินป่าชมหิ่งห้อย เป็นต้น

อุปสรรค

- กลุ่มนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมกรบิโศกแบบบริโศกนิยม จากการเติบโตและพัฒนาของเกาะช้างที่มีความเจริญและทันสมัยมากขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนไปโดยนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์เริ่มเปลี่ยนไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง และนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นเป็นกลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบายมีพฤติกรรม

การบริโภคเสมือนอยู่ในเมือง จึงส่งผลให้เกาะช้างเริ่มประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมหลายด้าน เช่น ปัญหาการมีน้ำไม่พอใจ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาการเสื่อมโทรมของปะการังและป่าชายเลน เป็นต้น

- กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการจากต่างถิ่น จึงทำให้การขอความร่วมมือหรือการประสานงานกับผู้ประกอบการทำได้ค่อนข้างลำบาก เช่น ผู้ประกอบการกิจการให้บริการดำน้ำดูปะการัง และโรงแรมหลายแห่งเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งไม่ได้พำนักอยู่ที่เกาะช้าง เป็นต้น
- ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม สืบเนื่องจากปัญหาทั้งทางด้านการบุกรุกที่ดินที่เคยเป็นป่า การปล่อยมลพิษจากกิจการ (เช่น น้ำเสียจากโรงแรมและนาุ้ง) และการมีนักท่องเที่ยวไปใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ปะการัง และน้ำตก) มากเกินไปและขาดความระมัดระวัง
- ฤดูกาลท่องเที่ยว เนื่องจากเกาะช้างอยู่บริเวณที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีฝนตกชุก จึงทำให้ฤดูกาลท่องเที่ยวหลักมีระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบริเวณบนฝั่งเมื่อฝนตก เช่น การเดินป่า ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงเวลาดังกล่าวน้อย ส่วนช่วงเวลาที่มียกนักท่องเที่ยวจากต่างชาติมาก บางครั้งแหล่งท่องเที่ยวบนฝั่งก็มียกสภาพลดลง (เช่น น้ำตกไม่มีน้ำ เป็นต้น)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

- บทบาทภาครัฐในการสร้างปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น หน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นที่ภาคภูมิใจในด้านการเงิน และแหล่งเงินทุน ด้านคำแนะนำ ด้านการกำกับดูแลมาตรฐาน และด้านการวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรการและโครงการต่างๆที่ภาครัฐได้จัดทำ ยังไม่เป็นรับรู้และไม่เป็นรูปธรรมในมุมมองของผู้ประกอบการและประชาชน
- บทบาทด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น หน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นที่ภาคภูมิใจในด้านการเงิน และแหล่งเงินทุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการและประชาชนยังขาดการรับรู้โครงการและต่างๆที่ภาครัฐได้จัดทำ และอาจเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีบทบาทในด้านดังกล่าวไม่เต็มพิกัด
- ทั้งสามภาคส่วนมีความคิดเห็นตรงกันว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ควรส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุดคือการดำน้ำดูปะการัง ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดเห็นในด้านศักยภาพทางด้านอุปสงค์และ

อุปทานของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ จากทั้งสามภาคส่วนที่เห็นว่ากิจกรรมการดำน้ำดูปะการังเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพทั้งสองด้านสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะช้างส่วนใหญ่ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาเป็นการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อดูปะการัง อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐต้องตระหนักถึงความเสื่อมโทรมที่มากขึ้นของปะการังตามบริเวณแหล่งดำน้ำรอบๆ เกาะช้างอย่างต่อเนื่อง โดยควรสร้างภาพลักษณ์และการรับรู้แก่ทั้งภาคประชาชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ว่านอกจากปะการังแล้วเกาะช้างยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทอื่นที่น่าส่งเสริมและนำเดินทางมาท่องเที่ยวอีกมาก

- ในส่วนของปัจจัยภายในที่มีผลต่อบทบาทของภาครัฐในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหลักของหน่วยงานภาครัฐคือปัจจัยด้านบุคลากร ทั้งในด้านความพร้อมและความชำนาญ ทั้งนี้หน่วยงานทั้งหลายอาจเห็นว่าการเติบโตที่รวดเร็วของเกาะช้าง ทำให้โครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถปรับตามได้ทัน ส่วนด้านผู้ประกอบการและภาคประชาชนเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหลักของหน่วยงานภาครัฐคือปัจจัยด้านธรรมาภิบาลทั้งในด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ และในด้านการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองกลุ่มนี้มองว่ารูปแบบการพัฒนาของเกาะช้างในอดีตที่ผ่านมา จะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่มากกว่ารายย่อยหรือชุมชน และอาจเห็นยังมีโครงการหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างที่มีได้มีการเปิดเผยรายละเอียดให้กับสาธารณะอย่างเพียงพอ
- ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น นอกจากปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทั้งสามภาคส่วนเห็นว่ามี ความสำคัญและเป็นโอกาสมากที่สุดแล้ว ในส่วนของปัจจัยด้านนักท่องเที่ยวทั้งสามฝ่ายยังเห็นว่าปัจจัยภายนอกด้านความสนใจและความสามารถในการจ่ายในระดับที่เป็นโอกาสสูงมาก แต่ในด้านความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ทั้งสามภาคส่วนยังเห็นว่าปัจจัยด้านนี้เป็นโอกาสเพียงในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระยะที่ผ่านมากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวที่เกาะช้าง เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกและสบาย โดยขาดความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงทำให้ปริมาณขยะและน้ำเสียจากนักท่องเที่ยวต่อรายสูงขึ้น

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง ควรตระหนักถึงกลไกการพึ่งพาระหว่างองค์กรของตนกับองค์กรอื่นๆ ทั้งในด้านงบประมาณและหน้าที่การทำงาน โดยควรมีการร่วมกันวางแผนการพัฒนาเพื่อร่วมกันจัดทำงบประมาณและวางแผนกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซ้อน ไม่แยกขาดกัน (ไม่ยึดติดเฉพาะตามกรอบการดำเนินงานขององค์กรตนเท่านั้น) และเป็นกิจกรรมที่เสริมหรือเชื่อมโยงต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ทั้งความร่วมมือในแนวตั้งตามลำดับจากองค์กรส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และความร่วมมือในแนวราบระหว่างองค์กรต่างๆ)

- ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้หัวหน้างาน/เจ้าหน้าที่/พนักงานในระดับปฏิบัติการ ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดข้อเสนอโครงการหรืองบประมาณต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาตลอดจนทราบถึงความต้องการของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพดูแลการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างต้องมีความมั่นคงในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทุกโครงการและกิจกรรมที่จัดขึ้นควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาว โดยหากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสาธารณูปโภคและระบบจะต้องคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่ดูแลต่อด้วย และควรเป็นกิจกรรมที่ไม่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว หรือการไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในระยะยาว
- องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรปลูกฝังให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ตระหนักถึงผลกระทบในทางลบของการท่องเที่ยวแบบบริโภคนิยม และหลังจากนั้นจึงควรให้ภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติภายใต้ระบบที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- รัฐบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากร ชีตความสามารถของบุคลากร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งพัฒนายกระดับศักยภาพในด้านหน้าที่ต่างๆ ที่ต้องกำกับดูแล โดยควรสนับสนุนการพัฒนานักวิชาการที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
- ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้ทรัพยากร (ทั้งที่ดินและทะเล) บริเวณพื้นที่เกาะช้างโดยตรง โดยอาจจัดตั้งในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานอุทยานแห่งชาติ กรมเจ้าท่า สำนักงานที่ดิน เป็นต้น) โดยหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรและวางแผน วางผัง และควบคุมการใช้ที่ดิน ปะการังและทรัพยากรอื่นๆ ของผู้ประกอบการและชุมชน
- หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรเข้ามามีบทบาทมากกว่าในปัจจุบันทั้งนี้เพราะภายหลังจากการปรับโครงสร้างให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดูแลเฉพาะด้านการตลาด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้างได้ถูกละเลย เช่น ศูนย์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางไปสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่อธิบายสาระหรือแผนที่ที่สำคัญภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น การพัฒนาบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ควรสร้างภาพลักษณ์ให้เกาะช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมควรได้รับการอนุรักษ์ โดยสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวทราบว่าแบบแผนหรือวิถีการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะช้างจะเป็นไปในรูปแบบอนุรักษ์นิยม มิใช่บริโภคนิยม

ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มีท่องเที่ยวที่เกาะช้างร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันจะทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- Dredge, Dianne. (2006). "Policy Networks and the Local Organization of Tourism". *Tourism Management*, Vol.27, p. 269-230
- Fennell, D.A. and Dowling, R.K. (2003). "Ecotourism Policy and Planning", New York: CABI
- Keyser, Heidi., (2002), "Tourism Development", Oxford: Oxford University Press.
- Mehmetoglu, M. (2007), "Typologising Nature-based Tourists by Activity – Theoretical and Practical Implication", *Tourism Management*, Vol. 28, p.651-660.
- Priskin, J. (2001). "Assessment of Natural Resources for Nature-based Tourism: the Case of the Central Coast Region of Western Australia", *Tourism Management*, Vol. 22, p.637-648.
- Richardson, J.I. and Fluker, M., (2004), "Understanding and Managing Tourism" , Australia: Pearson Hospitality Press.
- Ritchie, J.R. and Crouch, G.I., (2003), "The Competitive Destination: a Sustainable Tourism Perspective", Oxon: CABI.
- Shafer, E.L. and Choi, Y. (2005), "Forging Nature-based Tourism Policy Issues: A Case Study in Pennsylvania", *Tourism Management*, Vol. 27, p. 615-628.
- UNWTO, (2007) , "Sustainable Tourism Development", United Nation World Tourism Organization, (online). www.unwto.org, 15 February 2007.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. (2543). การวางแผนตลาดการท่องเที่ยว. เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน" (Ecotourism and Sustainable Tourism).
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- อพท. (2548). "อพท. นิวส์",องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ปีที่ 1 (3)

ภาคผนวก ข

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์
กิจกรรมที่วางแผนไว้
กิจกรรมที่ดำเนินมา
และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้		
1. ศึกษาและค้นคว้าตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับ งานวิจัย	ได้ค้นคว้าเอกสารที่ เกี่ยวข้องทั้ง ทฤษฎี นโยบาย บทบาท และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1,2,3	100%
2. สัมภาษณ์เชิงลึกทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ พัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติบน พื้นที่เกาะช้าง ทั้ง หน่วยงานรัฐ ผู้ประกอบการ และผู้นำ ชุมชน	ความคิดเห็นของ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเกี่ยวกับ บทบาทของ หน่วยงานภาครัฐ หลักในระยะที่ผ่าน มาและบทบาทที่ ควรจะเป็น	ผลสัมฤทธิ์ กลุ่มเป้าหมายทั้ง สามกลุ่ม	1,2,3	100%
3. สืบค้นความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการและผู้นำ ชุมชนที่มีต่อบทบาทของ หน่วยงานภาครัฐในการ สนับสนุนการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะ ช้างโดยใช้แบบสำรวจเป็น เครื่องมือ	ผลการสำรวจความ คิดเห็นของ ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชนที่ เกี่ยวข้อง	ผลการสำรวจความ คิดเห็นของ หน่วยงานภาครัฐ	1,2,3	100%
4. วิเคราะห์ SWOT บทบาทของหน่วยงาน ภาครัฐต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง	ผลการวิเคราะห์ SWOT ของ บทบาทหน่วยงาน ภาครัฐต่อการ พัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติบนพื้นที่ ช้าง	ผลการวิเคราะห์ SWOT	1,2	100%
6. จัดทำข้อเสนอแนะ สำหรับหน่วยงานภาครัฐที่ มีบทบาทต่อการพัฒนา	ข้อเสนอแนะ สำหรับหน่วยงาน ภาครัฐฯ	ข้อเสนอแนะ สำหรับหน่วยงาน ภาครัฐ	3	100%

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้		
กิจกรรมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง				

ผลที่ได้รับ	บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่	โดยทำให้
1. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ สภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่าง ยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ข้อที่ 1	หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องทราบถึงสภาพแวดล้อม ของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. ความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผล การดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติอย่างยั่งยืนของหน่วยงานภาครัฐ	ข้อที่ 1 2 และ 3	ทุกภาคส่วนได้รับทราบถึงความ คิดเห็นของฝ่ายต่างๆที่มีส่วน เกี่ยวข้องต่อบทบาทของภาครัฐใน การพัฒนาการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ
3 ผลวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในอดีตถึงปัจจุบันสามารถตอบสนองต่อแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นที่เกาะช้าง	ข้อที่ 2	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้รับ ทราบถึงความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ที่มีต่อผลการดำเนินงานเพื่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติของหน่วยงานภาครัฐใน ระยะที่ผ่านมา
4. ผลวิเคราะห์ถึงบทบาทที่ควรจะเป็นของหน่วยงาน ภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ข้อที่ 3	หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วน ต่างๆรับทราบถึงแนวทางในการ ปรับบทบาทภาครัฐเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้าง

ภาคผนวก ค.

ตัวอย่างแบบสอบถาม/ แบบสัมภาษณ์

แบบสำรวจความคิดเห็น

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ
ที่มีต่อการพัฒนา

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

อ.ดร.รักษ์พงษ์ วรงค์โรจน์

หัวหน้าโครงการวิจัย

บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนา

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

แบบสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

แบบสำรวจชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” โดยทำการศึกษาปัจจัยถึงที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐในระดับต่างๆและในส่วนงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยดังกล่าวจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการในการวางแผนจัดการและการปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่อื่นๆเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีได้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจและวิจารณ์ในสิ่งที่ผิดพลาดแต่มุ่งที่จะสำรวจและวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสำรวจจะถูกเก็บเป็นความลับสำหรับงานวิจัยนี้เท่านั้น โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น สำหรับความคิดเห็นเฉพาะของแบบสำรวจแต่ละชุดจะไม่มีเปิดเผยให้กับฝ่ายใดทั้งสิ้น

คณะวิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสำรวจทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบแบบสำรวจชุดนี้ ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสมต่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างอย่างแน่นอน

(ดร.รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ (โปรดตอบคำถามลงในช่องว่างหรือกา ลงในช่อง)

1. ชื่อหน่วยงานต้นสังกัด

2. ประเภทของหน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานภายใต้รัฐบาลกลาง

หน่วยงานในกำกับของรัฐบาล

หน่วยงานภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อื่นๆ

3. ตำแหน่งของท่านในหน่วยงาน

ระดับบริหาร (มีอำนาจตัดสินใจ)

ระดับปฏิบัติการ

4. บทบาทของหน่วยงานของท่านที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะช้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การพัฒนา/ก่อสร้างสาธารณูปโภค

การจัดสรร/ดูแลการใช้ทรัพยากร

การวิจัยตลาดและส่งเสริมการตลาด

การกำกับดูแลมาตรฐานสินค้า/บริการ

การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การดูแลการคมนาคมขนส่งภายใน/ระหว่างเกาะ

การพัฒนาชุมชน

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ(ในภาพรวม)ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ระดับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ภาพรวม)			
	สูงมาก	ค่อนข้างสูง	มีบ้าง	ไม่มีเลย
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ				
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา				
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการดำเนินธุรกิจบริการให้กับผู้ประกอบการ				
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง				
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆ และรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวเหล่านั้น				
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน				
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการต่างๆ ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ				
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)				
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนักงานรักษาความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)				
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการสื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว				

ส่วนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง

1. กรุณาเรียงลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 10 กิจกรรมแรก ที่ท่านเห็นว่าควรมีการส่งเสริมจากมากไปหาน้อย (ลำดับที่ 1 คือควรมีการส่งเสริมมากที่สุด)

☐ กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ	☐ การส่องสัตว์/ดูนก
☐ การเดินป่า/ตั้งแคมป์	☐ การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก
☐ การล่องแพ/เรือยาง	☐ การขี่ม้า/ช้าง
☐ การปีนผา/ไต่เขา	☐ การขี่จักรยานเที่ยว
☐ การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	☐ การดำน้ำดูปะการัง
☐ อื่นๆ.....	

2. กรุณาประเมินศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างดังต่อไปนี้ทั้งศักยภาพทางด้านอุปสงค์และศักยภาพทางด้านอุปทาน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ศักยภาพทางด้านอุปทาน (ความพร้อม/ความน่าสนใจของกิจกรรม)					ศักยภาพทางด้านอุปสงค์ (ความสนใจของนักท่องเที่ยว)				
	สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย มาก	สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย มาก
	- กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (นิเวศวิทยา)									
- การส่องสัตว์/ดูนก										
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์										
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก										
- การล่องแพ/เรือยาง										
- การขี่ม้า/ช้าง										
- การปีนผา/ไต่เขา										
- การขี่จักรยานเที่ยว										
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น										
- การดำน้ำดูปะการัง										

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐต่อไปนี้มีมีความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมากน้อยเพียงไรและสภาพของปัจจัยเหล่านั้นในปัจจุบันมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ระดับความสำคัญ					ระดับการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน				
	สูงมาก (5)	สูง (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)	มีจุดแข็งมาก (5)	มีจุดแข็ง (4)	ปานกลาง (3)	มีจุดอ่อน (2)	มีจุดอ่อนมาก (1)
1. ด้านบุคลากร										
- ความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ประสิทธิภาพและความชำนาญของบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
2. ด้านงบประมาณ										
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวฯ ในแต่ละเขตพื้นที่ในเกาะช้าง										
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ										
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การจัดตั้งธุรกิจให้บริการ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทางราชการ (ทั้งตามสายงาน และข้ามสายงาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะช้าง										
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ										
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว										
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและ ส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวฯ										
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ										
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นใน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว										
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นใน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว										

ส่วนที่ 5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐต่อไปนี้มีความสำคัญต่อพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมากน้อยเพียงไรและสภาพของปัจจัยเหล่านั้นถือเป็นอุปสรรคหรือโอกาสมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ระดับความสำคัญ					ระดับการประเมินโอกาสและอุปสรรค				
	สูง มาก (5)	สูง (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย มาก (1)	มีโอ กาส มาก (5)	มี โอ กาส (4)	ปาน กลาง (3)	มี อุป สรรค (2)	มีอุป สรรค มาก (1)
1. ด้านนักท่องเที่ยว										
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว										
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว										
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์										
2. ด้านชุมชน										
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน										
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยตัวเอง										
- ทัศนคติโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
3. ด้านผู้ประกอบการ										
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์										
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว										
- ความเพียงพอและน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างต่อการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างสำหรับการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
5. ด้านสาธารณูปโภค										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรับประกันความปลอดภัยให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดูปะการัง)										

ส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในระยะที่ผ่านมา

1. ท่านคิดว่าในระยะที่ผ่านมาปัญหาที่สำคัญของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมีอะไรบ้างและควรแก้ไขอย่างไร

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1.	
2.	
3.	
4.	

2. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างที่จะเป็นแนวทางทำให้การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างประสบผลสำเร็จ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

---ขอบพระคุณมากครับ---

แบบสำรวจความคิดเห็น

กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ที่มีต่อบทบาทของภาครัฐในการพัฒนา

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

อ.ดร.รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์

หัวหน้าโครงการวิจัย

บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนา

**แบบสำรวจความคิดเห็นกิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด**

แบบสำรวจชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัยเรื่อง "บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด" โดยทำการศึกษาปัจจัยถึงที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐในระดับต่างๆและในส่วนงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยดังกล่าวจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการในการวางแผนจัดการและการปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่อื่นๆเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีได้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจและวิจารณ์ในสิ่งที่ผิดพลาดแต่่มุ่งที่จะสำรวจและวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสำรวจจะถูกเก็บเป็นความลับสำหรับงานวิจัยนี้เท่านั้น โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น สำหรับความคิดเห็นเฉพาะของแบบสำรวจแต่ละชุดจะไม่มีเปิดเผยให้กับฝ่ายใดทั้งสิ้น

คณะวิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสำรวจทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบแบบสำรวจชุดนี้ ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสมต่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างอย่างแน่นอน

(ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ (โปรดตอบคำถามลงในช่องว่างหรือกา ลงในช่อง)

1. ชื่อหน่วยงานต้นสังกัด

2. เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นใหญ่สัญชาติ

ไทย

คือ

3. ตำแหน่งของท่านในหน่วยงาน

เจ้าของ

ผู้บริหาร (มีอำนาจตัดสินใจ)

พนักงานปฏิบัติการ

4. ประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ธุรกิจท่านให้บริการ

การดำน้ำดูปะการัง

การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก

การเดินป่า/ตั้งแคมป์

การส่องสัตว์/ดูนก

การนำเที่ยวตกปลา/ปลาหมึก

การแสดงช้างหรือขี่ม้า/ช้าง

การปีนผา/ไต่เขา

การขี่จักรยานเที่ยว

การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น

การล่องแพ/เรือยาง

กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ

อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ(ในภาพรวม)ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ระดับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ภาพรวม)			
	สูงมาก	ค่อนข้างสูง	มีบ้าง	ไม่มีเลย
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ				
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา				
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการดำเนินธุรกิจบริการให้กับผู้ประกอบการ				
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง				
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น				
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน				
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการต่างๆที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ				
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)				
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนักงานรักษาความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)				
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการสื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว				

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ระดับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ภาพรวม)			
	สูงมาก	ค่อนข้างสูง	มีบ้าง	ไม่มีเลย
6. การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การเฝ้าระวังกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ				
- การตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				

ส่วนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง

1. กรุณาเรียงลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 10 กิจกรรมแรก ที่ท่านเห็นว่าควรมีการส่งเสริมจากมากไปหาน้อย

(ลำดับที่ 1 คือควรมีการส่งเสริมมากที่สุด)

☐ กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ	☐ การส่องสัตว์/ดูนก
☐ การเดินป่า/ตั้งแคมป์	☐ การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก
☐ การล่องแพ/เรือยาง	☐ การขี่ม้า/ช้าง
☐ การปีนผา/ไต่เขา	☐ การขี่จักรยานเที่ยว
☐ การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	☐ การดำน้ำดูปะการัง
☐ อื่นๆ.....	

2. กรุณาประเมินศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างดังต่อไปนี้ทั้งศักยภาพทางด้านอุปสงค์ และศักยภาพทางด้านอุปทาน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ศักยภาพทางด้านอุปทาน (ความพร้อม/ความน่าสนใจของกิจกรรม)					ศักยภาพทางด้านอุปสงค์ (ความสนใจของนักท่องเที่ยว)				
	สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย มาก	สูง มาก	สูง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย มาก
- กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (นิเวศวิทยา)										
- การส่องสัตว์/ดูนก										
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์										
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก										
- การล่องแพ/เรือยาง										
- การขี่ม้า/ช้าง										
- การปีนผา/ไต่เขา										
- การขี่จักรยานเที่ยว										
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น										
- การดำน้ำดูปะการัง										

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐต่อไปนี้มีผลต่อการดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมากน้อยเพียงไรและสภาพของปัจจัยเหล่านั้นในปัจจุบันมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ระดับความสำคัญ					ระดับการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน				
	สูงมาก (5)	สูง (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)	มีจุดแข็งมาก (5)	มีจุดแข็ง (4)	ปานกลาง (3)	มีจุดอ่อน (2)	มีจุดอ่อนมาก (1)
1. ด้านบุคลากร										
- ความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ประสบการณ์และความชำนาญของบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
2. ด้านงบประมาณ										
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว ในแต่ละเขตพื้นที่เกาะช้าง										
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ										
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การจัดตั้งธุรกิจให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทางราชการ (ทั้งตามสายงานและข้ามสายงาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ										
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆเพื่อให้เกิดพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว										
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว										
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ										
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว										
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว										
6. ด้านธรรมาภิบาล										
- ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง										
- การคำนึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อยของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										

ส่วนที่ 5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐต่อไปนี้มีมีความสำคัญต่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมากน้อยเพียงไรและสภาพของปัจจัยเหล่านั้นถือเป็นอุปสรรคหรือโอกาสมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ระดับความสำคัญ					ระดับการประเมินโอกาสและอุปสรรค				
	สูงมาก (5)	สูง (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)	มีโอกาสมาก (5)	มีโอกาสมาก (4)	ปานกลาง (3)	มีอุปสรรค (2)	มีอุปสรรคมาก (1)
1. ด้านนักท่องเที่ยว										
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว										
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว										
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์										
2. ด้านชุมชน										
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน										
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยตัวเอง										
- ทัศนคติโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
3. ด้านผู้ประกอบการ										
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์										
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว										
- ความเพียงพอและน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างสำหรับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
5. ด้านสาธารณูปโภค										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรับประกันความปลอดภัยให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดูปะการัง)										

ส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในระยะที่ผ่านมา

1. ท่านคิดว่าในระยะที่ผ่านมาปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมีอะไรบ้างและควรแก้ไขอย่างไร

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1.	
2.	
3.	
4.	

2. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างที่จะเป็นแนวทางทำให้การพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างประสบผลสำเร็จ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

---ขอบพระคุณมากครับ---

แบบสำรวจความคิดเห็น

ผู้นำชุมชน/ชุมชน

ที่มีบทบาทของภาครัฐในการพัฒนา

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

อ.ดร.รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์

หัวหน้าโครงการวิจัย

บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนา

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

**แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและชุมชนเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ
ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด**

แบบสำรวจชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัยเรื่อง "บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด" โดยทำการศึกษาปัจจัยถึงที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐในระดับต่างๆและในสำนักงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยดังกล่าวจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการในการวางแผนจัดการและการปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่อื่นๆเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีได้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจและวิจารณ์ในสิ่งที่ผิดพลาดแต่มุ่งที่จะสำรวจและวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสำรวจจะถูกเก็บเป็นความลับสำหรับงานวิจัยนี้เท่านั้น โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น สำหรับความคิดเห็นเฉพาะของแบบสำรวจแต่ละชุดจะไม่มีเปิดเผยให้กับฝ่ายใดทั้งสิ้น

คณะวิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสำรวจทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบแบบสำรวจชุดนี้ ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสมต่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างอย่างแน่นอน

(ดร.รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ (โปรดตอบคำถามลงในช่องว่างหรือกา ลงในช่อง)

1. ชื่อชุมชนต้นสังกัด

2. จำนวนลูกบ้านในหมู่บ้าน/ตำบลที่ท่านดูแล

3. ตำแหน่งของท่านในหน่วยงาน

ผู้ใหญ่บ้าน

กำนัน

ลูกบ้าน

อื่นๆ.....

4. ประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ชุมชนของท่านเกี่ยวข้องด้วยมากที่สุด

การดำน้ำดูปะการัง

การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก

การเดินป่า/ตั้งแคมป์

การส่องสัตว์/ดูนก

การนำเที่ยวตกปลา/ปลาหมึก

การแสดงช้างหรือขี่ม้า/ช้าง

การปั่นพา/ไต่เขา

การขี่จักรยานเที่ยว

การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น

การล่องแพ/เรือยาง

กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ

อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ(ในภาพรวม)ต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างในด้านต่างๆ

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ระดับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ภาพรวม)			
	สูงมาก	ค่อนข้างสูง	มีบ้าง	ไม่มีเลย
1. การสร้าง/ปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การริเริ่มวางแผนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบต่างๆ				
- การให้คำแนะนำในด้านรูปแบบและวิธีการให้บริการแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจรายใหม่ที่ได้รับบริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การสร้าง/ปรับปรุง/รับรองมาตรฐานการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและราคา				
- การให้ความช่วยเหลือในด้านสิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่กิจการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
2. การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การฝึกอบรมในด้านการดูแลความปลอดภัยให้กับพนักงานผู้ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การฝึกอบรมในด้านทักษะการดำเนินธุรกิจบริการให้กับผู้ประกอบการ				
- การทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				
3. การประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การสร้างภาพลักษณ์เกาะช้างให้เป็นแหล่งกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อื่นๆ เพื่อกระตุ้นตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง				
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่างๆและรายชื่อกิจการที่ให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวเหล่านั้น				
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นผู้เลือก/ตัดสินใจว่าควรให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน				
- การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้มีโอกาสประชุมร่วมกับกิจการต่างๆที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ				
5. การพัฒนาสาธารณูปโภคสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้สะดวกขึ้น (เช่น ท่าเรือ ทางเดินป่า แผนที่เดินป่า สมอตามแนวปะการัง เป็นต้น)				
- การพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ยามตามชายหาด หอคอยตรวจการ พนักงานรักษาความปลอดภัย สัญญาณเตือนภัย)				
- การพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมในเกาะเพื่อปรับปรุงช่องทางการสื่อสารระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว				

บทบาทของภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านต่างๆ	ระดับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (ภาพรวม)			
	สูงมาก	ค่อนข้างสูง	มีบ้าง	ไม่มีเลย
6. การกำกับดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	หากท่านไม่ทราบกรุณาเว้นว่างไว้			
- การเฝ้าระวังกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ				
- การตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				

ส่วนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง

1. กรุณาเรียงลำดับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 10 กิจกรรมแรก ที่ท่านเห็นว่าควรมีการส่งเสริมจากมากไปหาน้อย (ลำดับที่ 1 คือควรมีการส่งเสริมมากที่สุด)

☐ กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ	☐ การส่องสัตว์/ดูนก
☐ การเดินป่า/ตั้งแคมป์	☐ การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก
☐ การล่องแพ/เรือยาง	☐ การขี่ม้า/ช้าง
☐ การปีนผา/ไต่เขา	☐ การขี่จักรยานเที่ยว
☐ การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น	☐ การดำน้ำดูปะการัง
☐ อื่นๆ.....	

2. กรุณาประเมินศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างดังต่อไปนี้ทั้งศักยภาพทางด้านอุปสงค์ และศักยภาพทางด้านอุปทาน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ศักยภาพทางด้านอุปทาน (ความพร้อม/ความน่าสนใจของกิจกรรม)					ศักยภาพทางด้านอุปสงค์ (ความสนใจของนักท่องเที่ยว)				
	สูง	สูง	ปาน	น้อย	น้อย	สูง	สูง	ปาน	น้อย	น้อย
	มาก		กลาง		มาก	มาก		กลาง		มาก
- กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (นิเวศวิทยา)										
- การส่องสัตว์/ดูนก										
- การเดินป่า/ตั้งแคมป์										
- การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก										
- การล่องแพ/เรือยาง										
- การขี่ม้า/ช้าง										
- การปีนผา/ไต่เขา										
- การขี่จักรยานเที่ยว										
- การพายเรือแคนู คยัค เรือใบ และกระดานโต้คลื่น										
- การดำน้ำดูปะการัง										

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานภาครัฐต่อไปนี้มีมีความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมากน้อยเพียงไรและสภาพของปัจจัยเหล่านั้นในปัจจุบันมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายในของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ระดับความสำคัญ					ระดับการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน				
	สูงมาก (5)	สูง (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)	มีจุดแข็งมาก (5)	มีจุดแข็ง (4)	ปานกลาง (3)	มีจุดอ่อน (2)	มีจุดอ่อนมาก (1)
1. ด้านบุคลากร										
- ความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ประสบการณ์และความชำนาญของบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
2. ด้านงบประมาณ										
- ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้าง										
- ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวฯ ในแต่ละเขตพื้นที่ในเกาะช้าง										
3. ด้านกฎระเบียบทางราชการ										
- กฎระเบียบทางราชการ(เช่น การจัดตั้งธุรกิจให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรับรองมาตรฐาน) ที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- กลไกและขั้นตอนการทำงานทางราชการ (ทั้งตามสายงานและข้ามสายงาน) ที่เอื้อต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
4. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ										
- การประสานงานข้ามหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว										
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว										
5. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ										
- ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว										
- ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว										
6. ด้านธรรมาภิบาล										
- ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง										
- การคำนึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มย่อยของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										

ส่วนที่ 5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงานภาครัฐต่อไปนี้มีมีความสำคัญต่อพัฒนาการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมากน้อยเพียงไรและสภาพของปัจจัยเหล่านั้นถือเป็นอุปสรรคหรือโอกาสมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนาการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง	ระดับความสำคัญ					ระดับการประเมินโอกาสและอุปสรรค				
	สูงมาก (5)	สูง (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)	มีโอกาสมาก (5)	มีโอกาสน้อย (4)	ปานกลาง (3)	มีอุปสรรคน้อย (2)	มีอุปสรรคมาก (1)
1. ด้านนักท่องเที่ยว										
- ความสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว										
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว										
- ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์										
2. ด้านชุมชน										
- ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน										
- ความสามารถของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยตัวเอง										
- ทักษะคิดโดยรวมของชุมชนที่มีต่อธุรกิจการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
3. ด้านผู้ประกอบการ										
- ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์										
- ทักษะความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- จริยธรรมของผู้ประกอบการธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
4. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว										
- ความเพียงพอและน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างต่อการพัฒนาการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างสำหรับการพัฒนาการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
5. ด้านสาธารณูปโภค										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรับประกันความปลอดภัยให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น สัญญาณเตือนภัย)										
- ความพร้อมของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (เช่น ถนนจักรยาน เส้นทางเดินป่า/ดูปะการัง)										

ส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในระยะที่ผ่านมา

1. ท่านคิดว่าในระยะที่ผ่านมาปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างมีอะไรบ้างและควรแก้ไขอย่างไร

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1.	
2.	
3.	
4.	

2. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างที่จะเป็นแนวทางทำให้การพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนพื้นที่เกาะช้างประสบผลสำเร็จ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

---ขอบพระคุณมากครับ ---

คำถาม	คำตอบ
2. ท่านคิดว่าชุมชนหรือผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน กำกับดูแล การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเขตพื้นที่ของตนเอง มากน้อยเพียงไร	
3. ท่านคิดว่าผู้ประกอบการที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่บนเกาะช้างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมมากน้อยเพียงไร	
4. ท่านคิดว่าชุมชนส่วนใหญ่บนเกาะช้างให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมมากน้อยเพียงไร	

คำถาม	คำตอบ
<p>8. ท่านคิดว่าปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาบริการสาธารณสุขที่ยั่งยืนในพื้นที่เกาะช้าง ประกอบด้วยอะไรบ้าง</p>	
<p>9. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือข้อเรียกร้องใดที่ต้องการเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบริการสาธารณสุขที่ยั่งยืนในพื้นที่เกาะช้างบ้างหรือไม่</p>	

ภาคผนวก ง

รูปภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

การประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การประชุมเพื่อรับฟังและซักถามจากแกนนำหน่วยงานภาครัฐบนพื้นที่เกาะช้าง

- กรกฎาคม 2549 ระหว่างการเดินทางไปสำรวจพื้นที่วิจัยทางคณะวิจัยยังได้เดินทางไปสังเกตการณ์ตามแหล่งท่องเที่ยว และซักถามข้อมูลจากชาวบ้านบริเวณ อ่าวสลักคอก อ่าวสลักเพชร อ่าวบางเบ้า และหาดไก่อ้แบ้ว ด้วย โดยผลผลิตที่สำคัญจากการเดินทางไปครั้งนี้คือ การที่นักวิจัยแต่ละท่านได้ทราบถึงหัวข้อวิจัยและคำถามของการวิจัยของตนเอง

การเดินทางไปสัมภาษณ์ชาวบ้านกลุ่มต่างๆ ระหว่างการเดินทางไปสร้างโจทย์วิจัยร่วมกัน

การเดินทางไปสังเกตการณ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ระหว่างการเดินทางไปสร้างโจทย์วิจัยร่วมกัน

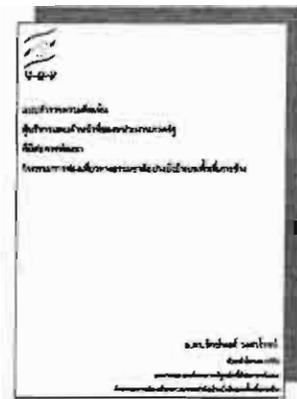
การประชุมระหว่างคณะวิจัยเพื่อสร้างโจทย์การวิจัยร่วมกัน

การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัยในที่ประชุมวิชาการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่ ณ ศาลากลาง จ.ตราด

การสำรวจความคิดเห็นของตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อบทบาทของภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง

NO	A1	A2	A3	A4.1	A4.2	A4.3	A4.4	A4.5	A4.6	A4.7	A4.8	A4.9
1		3	2	1	1				1	1	1	1
2		3	1	1	1		1	1	1	1	1	1
3		1	1				1					
4		1	2									
5		2	2									1
6		1	2								1	
7		2	2									1
8		1	2		1				1			
9		1	2		1				1			1

ตัวอย่างไฟล์ข้อมูลความคิดเห็นหน่วยงานภาครัฐที่ทางคณะวิจัยได้บันทึกและทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

สัมภาษณ์ คุณสุริยน สวัสดิผล

สัมภาษณ์ คุณวินัย กาวิชัย

เจ้าหน้าที่ อบต. เกาะช้างใต้

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนสลักคอก

อุปนายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว จ.ตราด

สัมภาษณ์ คุณกัญญาวิรี หมวดศรี
เจ้าหน้าที่ อบต. เกาะช้าง

รับฟังนโยบายและแผนการตลาด
บรรยายโดยผู้อำนวยการ ททท.เขต 5

สัมภาษณ์ คุณพลระ
รองหัวหน้าอุทยานฯเกาะช้าง

สัมภาษณ์คุณโยธิน ทับทิมทอง
เจ้าหน้าที่การตลาด ททท.เขต 5

รับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนชุมชน

สัมภาษณ์คุณสุขสันต์ เฟ็งดิษฐ์
เจ้าหน้าที่ประสานการพัฒนา สพพ.๑

การสัมภาษณ์คุณสกล สุเนตร ประธานที่ปรึกษา
สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว จ.ตราด

การสัมภาษณ์ คุณศักดิ์ประเสริฐ เจริญประสิทธิ์
ปลัดอำเภอ/หัวหน้ากิ่งอำเภอเกาะช้าง

การสำรวจ/สังเกตการณ์ธุรกิจ
ที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ภาคผนวก จ

ประวัติคณะวิจัย

รักษพงษ์ วงศาโรจน์

RUGPHONG VONGSAROJ

112/36 ซ.ชินเขต 1/7 ถ.งามวงศ์วาน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ : 08-1510-1215 โทรสาร : 0-2589-0836 E-mail: rugphong@yahoo.com

การศึกษา:

ปริญญาเอก	Doctor of Philosophy, Nagoya University (วิชาเอก : International Development) Dissertation: An Economic Analysis of Thailand's Health System: Toward Optimization	2547
ปริญญาโท	เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิชาเอก : เศรษฐศาสตร์ธุรกิจและการจัดการ)	2542
ปริญญาตรี	วิทยานิพนธ์ : การวิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากโรคเอดส์ในจังหวัดพะเยา เศรษฐศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิชาเอก : การเงินการธนาคาร, ระหว่างประเทศ)	2540

ประกาศนียบัตร

- "Flagship Course on Health Sector Reform and Sustainable Financing" 2542
จัดโดย ธนาคารโลกและศูนย์เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- "Project Cycle Management (PCM): management tool for development assistance" 2545
จัดโดย Foundation of Advanced Studies on International Development (FASID)
- "Competitive service strategies for excellence in tourism" 2547
จัดโดย The School of Travel Industry Management, University of Hawaii
- "Institutional Restructuring in Higher Education in ASIA" 2548
จัดโดย International Institution for Education Planning, UNESCO
- "Trends in marketing and management" 2548
จัดโดย Research Institute for Asia and Pacific, University of Sydney

ประสบการณ์การทำงาน:

มี.ย. 47 ถึงปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มี.ย. 43 ถึง ส.ค. 43: นักเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ส.ค. 42 ถึง พ.ค. 43: นักวิจัยประจำวิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก.ค. 42 ถึง ก.ย. 42 เจ้าหน้าที่ปรับโครงสร้างหนี้รายใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

เม.ษ. 45 ถึง มี.ค. 46 ผู้ช่วยสอนระดับปริญญาโทประจำ Graduate School of International Development, Nagoya University

มิ.ย. 40 ถึง มี.ค. 42 ผู้ช่วยสอนระดับปริญญาตรีประจำคณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มิ.ย. 41 ถึง มี.ค. 42 ผู้ช่วยวิจัยประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานทางวิชาการ:

Vongsaroj, Rugphong. (2002). The Development of Health System in Some High and Middle Income Countries. Proceeding Paper of the JASID 3rd Special Study Meeting, 2002, June. pp.163-168. The Japan Society for International Development

Vongsaroj, Rugphong. (2004). The Determinants of Health Improvements in Developing Countries: a case of Thailand. *Forum of International Development Studies*. Vol.25. pp.# - # (forthcoming)

งานวิจัย:

2550 การจัดทำคู่มือหลักสูตรสำหรับวิทยากรและที่ปรึกษาโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ ได้รับทุนสนับสนุนจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

2550 การศึกษาสถานการณ์ภาวะการลงทุนของ SMEs ไทยในต่างประเทศ ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

2550. การศึกษาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถของไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของเอเชีย ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2550. การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

2550 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

2549. การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงจำปาสัก (ร่วมวิจัย)

2549. โครงการพัฒนาดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศไทย เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

2549 การประเมินผลโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนานุเคราะห์ เสนอต่อสถาบันไทย-เยอรมัน

2547. การประเมินผลโครงการบริหารแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

2544. โครงการจัดทำรูปแบบการจ่ายเงินตอบแทนการรักษาพยาบาลกรณีโรค 4 กรณี เสนอต่อสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

งานสอน:

วิชาที่สอนได้แก่ เศรษฐมิติ เศรษฐศาสตร์การจัดการ ธุรกิจระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ การบริหารการผลิตและการปฏิบัติการ ธุรกิจและสภาพแวดล้อม เศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค